

FLOTTANS MÄN

KAMRATSKAP

ÖRLOGSTRADITION

SJÖFÖRSVAR

Nr 4 2016

FLOTTANS MÄN

Tidskrift för Flottans Mäns Riksförbund

Nr 4 dec 2016

Årgång 82

ISSN 0015-4431

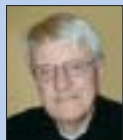
Förbundets Høge Beskyddare:

AMIRALEN H.M KONUNG CARL XVI GUSTAF

Rikshedersordförande:

Jens Nykvist

MARINCHEF

REDAKTÖR OCH ANSVARIG UTGIVARE:

Olle Melin - bmelinolle@gmail.com

Tel 0455-23964

Författarevägen 9, 371 63 LYCKEBY

GRAFISK FORMGIVNING:

Dag Åshage - epost: paul.assar@gmail.com

Tel 0455-48218

Fasanvägen 4, 370 30 RÖDEBY

TRYCKERI: Printfabriken, Karlskrona

PRENUMERATION:

Kontakta kansliet. Kostnad 200 kronor/år. 4 nummer.

Kostnad lösnummer 60 kronor.

ANNONSER:

Kontakta Anne-Louise Fröding, 054-86 06 83, 070-522 14 73

Epost: a-l.froding@live.se

Kontakta Bo Schagerberg

Epost: bo.sch@bredband.net

08-530 447 57

KANSLI:

Teatergatan 3, 111 48 Stockholm

Tel: 08-678 09 08

Öppet tisdagar 09-16

Internet: www.flottansman.se

Adress e-post: riksforbundet@flottansman.se

PLUSGIRONUMMER:

Riksförbundet: 5 88 19-4

Stora Tratten 35 80 22-2

FLOTTANS MÄNS RIKSFÖRBUND

Ordf: Kommendör Johan Forslund

Tel: 08-571 448 51

Vordf: Kommendörkapten Jan Wikberg

Tel: 0735-637 492.

Sekr och informationsansvarig:

Elektroingenjör Bo Schagerberg Tel: 08-530 447 57.

bo.sch@bredband.net

Kanslichef: Örlogskapten Lennart Bresell

Tel kansliet: 08-678 09 08 Tel hem: 070-774 31 83

lennart.bresell@telia.com

STORA TRATTEN (Arrendator LoF Stockholm)

PL 326, 130 25 Ingmarsö Tel: Se tidskriften 2017-1

Telefontid juni-augusti 09-10, 17-18

Ur innehållet:

Ledare	3
SAAB mot digitalisering	5
Femkampen på Notholmen	6-7

Kbv 101 Poseidon på räddningsuppdrag	8-9
Sveriges sista båtsman	12-13
Krigsseglardagen 2016 i Stockholm	14

Vad en gammal bild berättar	15
OP Sail 76	16-17
Nya böcker	20-22
Marinens Musikkår del 5	24-25
Jagarolyckan 1941	26-27

Skarp minröjning i Ålands hav	29
-------------------------------	----

Sjöstridsskolan	32-33
Norrköpings marinistuga	34-35
Modellkammaren i Karlskrona	36-37
Veteranflottiljen	42-43
Lokalföreningarna	44-55

Omslagsbild:

Övning i skrovtätning vid Sjöstridsskolans
sjösäkerhetsavdelning Foto Michaela Linge

Nummer 1 2017 utkommer i mars. Manusstopp den 15 febr.

Osäkerheten i världen ökar

I skrivande stund har vi just ställt om klockan till vintertid och mörkret faller tidigare på dagen. Mörkare tycks den också den oroliga omvärldsbild, som jag beskrev i förra numret av Flottans Män, bli. Ryssland grupperar robotsystem med lång räckvidd i Kaliningrad, samtidigt som robotbestyckade korvetter ombaseras från den ryska svartahavsflottan till Östersjön. Robotsystemen har en sådan räckvidd, att de kan sättas in mot mål över hela Europa. Ryssland bedriver offensiv övningsverksamhet i stor skala i Östersjöområdet och den aggressiva retoriken fortsätter och förstärks. Som svar på en amerikansk förhandslagring av marinkårsförband i norra Norge genmäler ryska försvarspolitikern, att kartan över ryska kärnvapenmål måste ritas om. "Vi har aldrig tidigare haft norska mål för våra kärnvapen!" Det pågår en militär upprustning och styrkekonzentration i Östersjöområdet, i vårt omedelbara närområde.

Längre bort rasar striderna i Syrien och Irak hårdare än tidigare. Alla typer av stridsmedel används och när terrorstyrkorna använder mänskliga sköldar, kommer den civila befolkningen allt mer i kläm. Den ryska interventionen i Syrien till förmån för regeringsstyrkorna blir allt mer offensiv! Sammantaget ökar osäkerheten i världen nästan dagligen och den så kallade demokrati-barometern, som mäter den demokratiska utvecklingen i världen, visar negativa siffror.

Det är därför relevant att ställa frågan, varför utvecklingen går åt det håll den gör men framför allt, vad är syftet med den ökade militära närvaron i Östersjöområdet och den sedan flera år pågående makt demonstrationen från rysk sida? Ryssland "stänger" Östersjön och tycks eftersträva att, i någon mening, göra Östersjön till ett ryskt innanhav. Är det "bara" en demonstration från president Putins sida, eller har han för avsikt att använda den uppbyggda militära styrkan och i så fall när och för vilka mål? Relationen mellan Ryssland och Västvärlden börjar likna den, som rådde under kalla kriget!

Det förändrade och skärpta och alltmer osäkra läget läget bedöms av de flesta analytiker som mycket allvarligt och därför vidtas adekvata åtgärder på många håll. NATO baserar bataljonsförband i de baltiska staterna och i Polen. Flera länder, bland andra Tyskland och Polen, höjer sina försvarsanslag och Storbritannien har

beslutat att förnya sin kärnvapenbestyckade ubåtsflotta till en kostnad av 40 miljarder pund.

En stats viktigaste uppgifter eller kärnområden är att säkerställa den yttre och inre säkerheten och därmed garantera landets frihet och oberoende. Hur stor del av de samlade resurserna, som beslutsfattarna är beredda att avdela för dessa ändamål, visar, vilken betydelse man lägger på landets försvar och vikten av detta.

Ett svenskt NATO-medlemskap debatteras och det tycks vara ungefär lika många för som emot enligt gjorda opinionsundersökningar. Vi har under många år levt i en förvissning, att det i händelse av ett storkrig i Europa kommer NATO till vår hjälp. Efter generalsekreterare Stoltenbergs besked förra året, att det inte finns någon garanti för detta utom för medlemmar, måste vi nog i högre grad än dagsläget sörja för vårt eget försvar. Ett medlemskap är sannolikt inte heller möjligt, om vi inte höjer försvarsanslaget väsentligt över dagens nivå.

Även om de flesta sansade bedömare, inklusive undertecknad, anser att risken för ett direkt militärt väpnat angrepp mot vårt land är mycket liten, finns det andra metoder för att påtvinga ett land med mycket låg militär kapacitet sin vilja. Det kan därför vara klokt att i tid höja försäkringspremien för att även framgent säkerställa, att vi får leva i ett fritt och oberoende land.

Året går mot sitt slut och när det nya året inleds installeras en nyvald president i USA. Under valkampanjen har Donald Trump gjort uttalanden, som har bäring på Europas säkerhet och relationen mellan Europa och USA. Vilken roll USA kommer att spela under Donald Trumps tid som USA:s president och hur den kommer att påverka den säkerhetspolitiska utvecklingen i omvärlden återstår att se. Jag kan bara konstatera, att det kommande året/de kommande åren innehåller en stor mängd frågetecken på det säkerhetspolitiska området!

Låt mig avsluta med att önska alla läsare en God Jul och ett Gott Nytt År.

Johan Örnlund

Julhälsning till Flottans män

Ytterligare ett år i Marinens snart 500-åriga historia har passerats.

Både för Marinen och även för mig själv har det varit ett händelserikt år.

För min egen del tillträdde jag som Marinchef i början av maj.

Det är en befattning, som jag är mycket tacksam, stolt och ödmjuk att inneha. Fram till dess har jag till övervägande del varit verksam inom ubåtsvapnet, där jag avslutade min aktiva ubåtskarriär som flottiljchef, innan jag tillträdde som Marinchef.

När jag skriver denna hälsning pågår en av höstens största marina övningar till sjöss och till lands med cirka 2000 flottister och amfibiesoldater. Under året har Marinen deltagit i ett flertal övningar men också insatser. Man ska inte glömma, att det pågår ständigt skarpa insatser med enheter ur Marinen. Bl.a. genomförs över tiden en sjöövervakningsoperation i syfte att hävda svensk territoriell integritet, där personal till lands och till sjöss deltar. Vi upprätthåller en hög beredskap och jag vill verkligen slå ett slag för den professionella personal Marinen har. Det är inte svårt att vara stolt över, vad personalen presterar med tilldelade medel och material.

Det är en utveckling i världen idag, som är oroande och aktiviteten i vårt närområde har ökat. Även Marinens aktivitet har ökat med bl.a. mer tid till sjöss för våra enheter. Marinen har under året även fortsatt utveckla vår förmåga att genomföra verksamhet tillsammans med andra nationer med bl.a. deltagande i "Baltops" och "Northern Coast" samt att samarbetet med den finska marinen har fortsatt utvecklas.

Jag vill framföra ett tack till Flottans Mäns medlemmar, för det genuina och viktiga arbete, som ni utför, där ni sprider kunskapen, utvecklar opinionen för Sveriges flotta samt bevarar flottans traditoner, gemenskap och goda kamratskap. Jag önskar Flottans Mäns alla medlemmar en riktigt God Jul och Gott Nytt år.

Konteramiral Jens Nykvist
Marinchef

Bli medlem i "FLOTTANS MÄN", kamratföreningen som värnar om örlogstradition, kamratskap och sjöförsvaret.

HOS "FLOTTANS MÄN" FINNS ALLTID EN VÄN

På näst sista sidan i tidskriften hittar du de lokala föreningarnas kontaktmän

Saab tar ett stort steg mot digitalisering vid varvet i Karlskrona

Att Fredrik Henrik af Chapman införde nya metoder för skeppsbyggnad är ingen hemlighet för var och en som besöker Marinmuseum i Karlskrona. Här finns detaljerade trämodeller av såväl hela fartyg, som enskilda detaljer, allt med syfte att rationalisera och industrialisera tillverkningsprocessen för fartygsbyggandet vid flottans varv i Karlskrona. Tack vare hans metoder kunde man på enbart tre år, leverera tjugo nya fartyg - tio linjeskepp och tio fregatter.

Nu sker återigen en revolution av fregattbyggandet vid Saab varv i Karlskrona. Denna gång handlar det inte om trämodeller, utan 3D-modeller i datorn istället.

Tack vare en teknologi, som kallas MBD, Model Based Definition, kan man samla all information om fartygens uppbyggande i en databas. All information utgår från en visuell 3D-modell av fartyget och olika användare kan sedan ta fram de bilder, modeller och underlag, man behöver för sina respektive arbetsuppgifter. Man behöver här inte skriva ut pappersritningar i olika perspektiv och versioner, utan montören plockar själv

fram det underlag och detaljbeskrivningar, som behövs i varje moment.

Denna metod har under en längre tid använts vid Saab utveckling och produktion av flygplan. Men nu tar den ett första steg in för byggandet av ubåtar också.

En första tillämpning sker vid Rör- och mekanikverkstaden vid varvet i Karlskrona. Här har de montörer, som arbetar med sjökylvattenaggregatet för en ubåt, möjlighet att testa och utvärdera den nya tekniken. Aggregatet är en komplicerad konstruktion med en stor mängd detaljer och anlutningar. Varje krök och koppling måste anslutas på korrekt sätt för att säkerställa funktion och tålighet på stora dykdjup. I modellen på skärmen kan montören se exakt vilka bultar, som ska användas och med vilket moment de ska dras. På skärmen går det att skala bort olika lager för att komma åt den enskilda detalj, som ska monteras.

Utöver den tidsödande hanteringen av pappersritningar, konstruktionsunderlag och plocklistor, så ökar möjligheten att i ett tidigt skede testa och verifiera. Återigen ser vi hur ny teknik introduceras i skeppsbyggandet tjänst i Karlskrona.

Joachim Hallor

En liten historia

Det var det år, då fångvården skulle humaniseras. Enligt ett Kungligt dekret skulle fångarna inte längre lämnas åt sitt öde i cellerna utan beredas sysselsättning. På Stumholmen i Karlskrona satt som vanligt ett antal beväringar i Kronohäktet för att sona sina synder. Den gamle föreståndaren, väbeln, hade också fått det nya cirkuläret och nu skulle det handlas. Fångarna ställdes upp och väbeln säger:

Det har kommit en order. Som säger, att de som vill arbeta medan de sitter här, de ska få det. Så nu frågar jag: "Vilka vill arbeta inne och vilka vill arbeta ute? De, som vill arbeta sig inne, ställer sig till vänster och de som vill arbeta ute, ställer sig till höger!

Beväringarna delade upp sig i två grupper. När allt var klart fortsatte väbeln:

Nu ska jag bara säga er beväringar, att hit har ni inte kommit för ert nöjes skull. SKIFTA RUNT!

Och så åkte inomhusbeväringen ut och utomhusbeväringen in och väbeln behöll övertaget, trots det nya cirkuläret.

Kronohäktet på Stumholmen

Region Mitt. 5-kampen på Notholmen

På bilden ankommer laget från Norrköping som hälsar på deltagarna från Stockholm.

Här ser vi Stockholmslaget i action

Dansbanan på bilden kommer ursprungligen från Torekällberget i Södertälje, men nu börjar den komma till åren

Detta år var det FM Södertäljes tur att arrangera den årliga femkampen, där lokal-föreningarna i Region Mitt får möjlighet att vara med. I årets tävling så medverkade deltagare och medföljande åskådare från Norrtälje, Stockholm, Västerås, Nynäshamn, Norrköping och Södertälje, vilket blev totalt nio lag, då några ställde upp med mer än ett.

De flesta deltagare ankom med egna bilar och blev sedan transporterade med styrpulpetbåt till Notholmen. Några deltagare kom faktiskt med egna båtar redan på fredagen och fick njuta en extra kväll på holmen!

De flesta deltagarna ankom på lördagsmorgonen och registrerades samt in-delades i lag. Innan femkampen inleddes, bjöds det på kaffe och fralla.

Sedan sattes tävlingen igång med fyra praktiska grenar och en teoretisk, som bestod i att svara på maritima frågor.

Kasta ringar på kanonen

Detta är en gren, som alltid finns med i Södertäljes egen femkamp, som hålls på midsommardagen varje år.

Navigering

Här gällde det med radiostyrd korvettbåt framföra den genom så många prickar som möjligt under 1 minut.

Tetris

I Notholmens bunker gällde det att först finna alla pusselbitar och sedan placera dem på rätt sätt, så att alla fick plats i lådan.

Bunkern är byggd under första världskriget för att förvara minor. Allting är tjock betong utom väggen med fönster, som bara är en tunn brädvägg. Vid eventuell olycka och åtföljande explosion var tanken, att bara brädväggen "blåstes" bort och resten av bunkern blev mer eller mindre oskadd. Vi har kopia på originalritningen från 1906, där man ser, hur dåvarande byggare tänkt.

Memory

Här fick deltagarna lagvis gå in i föreningens klubbstuga och memorera, vad

som fanns där inne. Sedan utanför klubbstugan fanns det en massa bilder på olika saker, där deltagarna skulle markera, vad som verkligen fanns där inne.

Frågeformuläret

Denna gren vägde medvetet tyngst i denna femkamp. Den omfattade en mängd frågor med anknytning till marinen och dess historia. Klart överraskande så lyckades ett lag med alla rätt. Bra jobbat Nynäshamns lag 2!

Efter att alla lag blev klara med de olika grenarna, så samlades vi återigen för en gemensam sen lunch. Det serverades god inkokt lax, kokt potatis, dillsås och inlagd gurka. En kopp kaffe och färsk Notholms-bakad muffins avnjöts innan prisutdelningen.

Som slutsegrare stod Nynäshamns lag 2 med totalt 50 poäng. På andra plats kom Nynäshamns lag 1 med endast en poäng mindre, 49. Trea kom Norrköping på 41 poäng, fyra Stockholm 40,9, femma Västerås 1 40,6, sexa Västerås 39,8, sju Södertälje 1 38, åtta Norrtälje 35 och slutligen Södertälje 2 med 29 poäng.

Nästa år så är det Haninges tur att arrangera femkampen, men vi i Södertälje önskar alla FM medlemmar över hela

landet välkomna till föreningens underbara Notholmen när som helst under sommarhalvåret. Ön är belägen strax norr om Skanssundet i farleden söder om Södertälje.

Christer Norman

Laget från Norrtälje som även stannade kvar en natt i en av våra stugor på Notholmen

Södertäljes lag 2

En kopp kaffe och färsk Notholms-bakad muffins avnjöts innan prisutdelningen

Kbv 101 Poseidon

på räddningsuppdrag

i Medelhavet

Flottans Män i Västervik första höstsammankomst omfattade ett föredrag av Henrik Smitterberg från Kustbevakningen. Henrik har deltagit i EU:s Frontex Operation TRITON, som pågick 1/6 -31/8 2015 samt Operation POSEIDON från 1/10 2015 och som efter förlängning är planerad att pågå fram till 31/12 2016.

Medelhavet – Dödens hav

Inledningsvis gav Henrik oss en kort presentation av KBV uppgifter och vilka resurser KBV har i Sverige. Deras huvuduppgift är miljöräddning därtill kommer sjöräddning, övervakning och kontroll samt brottsbekämpning.

Efter EU:s Frontex "inbjudan" fattade regeringen beslutet den 30 april 2015 om Sveriges deltagande och gav uppdraget till kustbevakningen. Personalrekryteringen skedde genom att personalen fick ansöka och

300 ansökningar kom in, varav 100 valdes ut. Förberedande utbildning skedde i samverkan med svenska polisen och med hjälp från Islands kustbevakning, som hade erfarenheter inom området. 1 juni var styrkan på plats i Medelhavet.

Under Operation TRITON, som leddes av EU:s Gränsbyrå, deltog Sverige med kustbevakningsfartyget *Kbv 001 Poseidon* med uppgift att utföra gränsövervakning, som i verkligheten blev sjöräddning. Fartyget var tilldelat ett stort havsområde från Libyens kust och upp till Sicilien. Bemanning utgjordes av 16 svenska kustbevakare och sex poliser samt en italiensk förbindelseofficer. Ombord fanns en stor fryscontainer för placering av människor, som inte överlevt färden. Ombord fanns även två mindre Ribb-båtar, som användes vid ombordtagning av flyktingar. Deras största problem var denna ombordtagning, dels med hänsyn till egen säkerhet och flyktingarnas svaghet. Alla ombordtagna flyk-

tingar fick av smittoriskskäl m.m. inte tillträde att komma in i fartyget utan fick vistas på fartygets på akterdäck, som var täckt med en presenning som solskydd. Vid ett tillfälle hade *Kbv 001 Poseidon* 668 flyktingar ombord och med tanke på, att transporttiden till land kunde vara upp till två dygn uppstod stora problem vid utdelning av mat och därtill att räkna, hur många som togs ombord och övervaka, att ingen lämnat fartyget under transporten.

Henrik berättade vidare, att priset flyktingarna hade betalat till smugglarna låg på 1000 euro med plats under däck och 1400 -1 500 euro på däck. Personal ur besättningen, som vistats ute på däck, fick genomgå en fullständig sanering, innan tillträde inombords tilläts. Efter att flyktingarna lämnat fartyget desinficerades fartyget och över 300 filter tvättades inför förnyat uppdrag. Stor uppskattning röntes från barnen över de leksaker, som insamlats och delades ut i samband med, att de kom ombord.

Under Operationen genomfördes 22 räddningsuppdrag. Sedan oktober 2015 har kustbevakningens besättningar räddat närmare 4000 människor från överlastade, sjöodugliga gummibåtar. 53 omkomna togs om hand.

Henrik avslutade med att berätta till bilder och film om pågående Operation POSEIDON, där Sverige deltar i mindre skala än tidigare. Uppgiften leds i likhet med tidigare av EU:s Gränsbyrå och uppgiften är att stärka det grekiska gränsskyddet. Styrkan utgörs av två patrullbåtar, *Kbv 476* och *477*, med en besättning på tre svenska kustbevakare och en grekisk polis samt en sambandsofficer, även han grekisk. Med Lesbos som bas patrullerar kustbevakningen havet och gränsen mellan Grekland och Turkiet för att i god tid upptäcka människor, som korsar gränsen och ser till att de kommer iland.

Henrik avtackades under stående ovationer av en mycket tagen församling, vars sinnen djupt berörts av

Migranter på väg till KBV 001, Poseidon

Henrik Smitterberg

alla obehagliga scener, som Henrik förmedlat och som därtill fortfarande pågår i Medelhavet.

Tony Wärdig

Foto Kustbevakningen

HMS Stockholm klar för nya uppgifter

HMS Stockholm, numera benämnt patrullfartyg, är nu återlämnad till Försvarmakten efter ombyggnad. Systerfartyget *HMS Malmö* ligger för närvarande på Saab/Kockums för samma ombyggnad.

Fartygens huvudsakliga framtida användningsområde blir sjöövervakning, det vill säga att övervaka och kontrollera det svenska sjöterritoriet. Under sitt första sjöövervakningspass loggade *Stockholm* över 1500 NM.

Jimmie Adamsson

Jul- och nyårshälsningar

Gotland

Flottans Män på GOTLAND

önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Göteborg

Flottans Män i GÖTEBORG

önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Andersson, Anders

Andreasson, Bertil

Dahl, Harry & Inga-Lill

Eriksson, Per-Olof

Kjellstenius, Börje

Nyblom, Jarka & Tore

Uhlegård, Lars-Erik

Halmstad

Flottans Män i HALMSTAD

önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Anders och Ann Johansson

Ann och Carl-Gustaf Bergensträhle

Arne och Maritta Guntell

Arne och Monica Bengtsson

Arne och Thai Lindh

Christer Carlén

Dag och Marie Kruuse

Gerhard Wigand

Gunnar och Lisbeth Pihl

Hans och Marianne Blomqvist

Henrik Nilsson

Jörgen och Mia Eliasson

Karl-Heinz och Eva Ewoldt

Kjell A Jönsson

Kjell-Åke och Lena Karlsson

Lars och Heike Ericsson

Leif och Inger Leihed

Mats och Kristina Leminger

Paul och Margreth Larsson

Richard de Garay

Rolf och Carin Lundblad

Rolf Remkeus och Gudrun Jurende

Stellan och Barbro Nilsson

Stig Karlsson och Agnes Lundin Isbäck

Stig Svensson

Ul Larsson

Haninge

Flottans Män i HANINGE

önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Lars & Ingegärd Engvall

Stig & Ulla Bengtsson

Carl-Hugo Dahlbom

Sven & Ingrid Loman

Härnösand

Flottans Män i HÄRNÖSAND

önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Åke Semb

Håkan Larsson

Curt Andersson

Tommy Lindqvist

Owe Strömberg

Per Österholm

Karl Bäcklund

Gunnar Bylund

Hans Olsson

Bent Randevåg

Karlshamn

Flottans Män i KARLSHAMN

önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Rolf & Britt Pärnhem

Karl-Erik & Lillemor Björk

Lars-Erik & Mai Clarin

Björn & Iréne Ericsson

Göran & Eva Fridh

Lars-Erik Johansson & Anna-Lisa

Bertil & Brittmari Landgren

Sewe & Gunilla Lindberg

Göran Persson & Ewa

Nils & Annika Odenberger

DAMKLUBBEN ANKARET

önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Karlskrona

Flottans Män i KARLSKRONA

önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Andersson, Bo-Inge & Katarina

Andersson, Stellan & Britt-Marie

Askeroth, Arne

Berntsson, Bernt & Lisbeth

Blomqvist, Lars-Erik & Monica

Cardell, Christer & Gun-Britt

Franke, Paul & Gunilla Lindgren

Gunnarsson, Kjell & Helga

Gustafsson, Elving & Anita

Gustafsson, Torsten & Elsie

Hartvig, Kjell & Anna-Lisa

Hult, Anders & Lisbeth

Håkansson, Ernst-Olof & Inger

Håkansson, Jan-Erik & Ann-Marie Fröberg

Håkansson, Lennart & Pia

Iger, Lars & Eva

Johansson, Kurt & Ingrid

Jönsson, Ingeman & Yvonne Eriksson

Karlsson, Gustaf

Kullving, Göran

Leander, Gert & Siv

Löfgren, Göran & Kerstin Gruwberger

Melin, Tommy & Lisbeth

Nejdefelt, Per & Gunbritt

Nilsson, Bertil

Pettersson, Hans & Evy

Pärmelöv, Bo & Annica

Stene, Sven & Barbro

Stenmark, Ingvar & Margaretha

Ullner, Sven Otto & Anne-Katrin

Björn Wallmert & Margareth

Kristianstad

Flottans Män i KRISTIANSTAD

önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Manne och Astrid Holmberg

Måhlgren, Olle & Helena

Nynäshamn

Flottans Män i NYNÄSHAMN

önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Gunnar och Herty Bengtsson

Bo Schagerberg och

Berit Åberg Schagerberg

Malmö

Flottans Män i MALMÖ

önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Adrienne & Hans Carlsson

Inger & Leif Ljunglund

Jonny Ekdahl

Anna Kuylenstierna

Norrtälje

Flottans Män i NORRTÄLJE

önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Vild-Hasse

önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Nils Eriksson

Anita och Bengt Hylander

Harriet och Svante Jansson

Kicki och Uno Jönsson

Eivor och Åke Larsson

Gerd och Kenneth Lundgren

Sture Malmgren

Anne-Louise och Jonny Simonsson

Åke Stark

Anna och Valle Wikberg

Ann-Marie och Kalle Zotterman

Lysekil

Flottans Män i LYSEKIL

önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Stockholm

Flottans Män i STOCKHOLM

önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Alnerot, Stefan & Reidun Sundström

Andreasson, Ingemar

Bergman, Sture

Bergsten, Jan-Erik, Kerstin & Hans

Bergström, Yngve & Irena

Biärsjö, Lars

Biärsjö, Maud

Björk, Margareta

Blyvall, Bo

Bresell, Lennart & Kristina

Dahlborg, Nils & Ulla

Edman, Ulf & Birgitta

Forslund, Johan & Liliane

Forsman, Hans & Yvonne

Gahmberg, Lars & Eva

Gillquist, Hans-Christer

Gillver, Bengt

Granberg, Kurt & Maud

Gundlach, Karl-Heinz

Hamrén, Karl-Erik

Hansén, Krister

Hedberg, Stig

Holmberg, Cay

Holmgren, Erik

Holtman, Bo

Holtman, Brita

Jernberg, Iwan

Johansson, Bo & Birgitta

Johansson, Jörgen & Gunilla Glans

Johansson, Lennart

Johansson, Percy

Jäderkvist, Ulla

Jäderkvist, Åke

Karlsson, Lars

Karlsson, Roland

Keller, Arne & Britt

Kindstedt, Åke & Agneta Thudin

Lindenås, Ove

Lundvall, Krister

Malmsten, Bo

Mattsson, Kjell-Arne

Möller, Yngve & Liz

Nordenberg, Rickard

Nordenbris, Birgitta

Nylén, Björn

Regnander, Åke

Rekola, PO & sonen Richard

Scholander, Fredrik

Sterner, Ulla

Sterner, Örjan

Sundqvist, Gösta

Söderström, Stefan

Tibblin, Per-Erik

Thoraues, Carl-Erik
Wallgren, Peder & Bitte Eliasson
Wessman, Stig & Margareta
Wijnblad, Christer
Zetterström, Sigrid

Sundsvall

Flottans Män i SUNDSVALL
önskar God Jul och ett Gott Nytt År
Andersson, Mats & Katarina
Häggström, Harald
Johansson, Kawe & Chatrin Vinlöv
Lindström, Curt & Ann-Christin
Lindström, Gösta
Malmqvist, Gert
Nilsson, Hans T & Rita
Ruda, Benno & Monica
Sahlén, Bo & Inger

Södertälje

Flottans Män i SÖDERTÄLJE
önskar God Jul och ett Gott Nytt År
Thomas & Jane Westerberg
Lennart & Mariann Persson
Christer & Katrin Norman
Anders Westerberg & Annette Carlsson
Kenneth & Anne Sandås
Jörgen & Mia Sandås
Håkan & Anette Ågren
Tommy & Carina Carlsson
Anders Höglund & Monica Aspebo

Varberg

Flottans Män i VARBERG
önskar God Jul och ett Gott Nytt År
Göran Andersson och Eva-Lena Jensen
Per och Birgitta Callenberg
Lennart Berntsson och Birthe Ludtke
Folke och Margareta Larsson
Gunnar och Kaarina Larsson
Lennart & Lena Ingeltun
Damklubben Tärnan i VARBERG
önskar God Jul och ett Gott Nytt År
Bodil Henningsson

Västervik

Flottans Män i VÄSTERVIK
önskar God Jul och ett Gott Nytt År
Åke och Birgitta Revelj
Bo och Kerstin Nord

Västerås

Flottans Män i VÄSTERÅS
önskar God Jul och ett Gott Nytt År
Tommy & Sonja Blomqvist
Bengt & Maud Larsson
Börje & Annelie Bäckman
Curt & Lena Stockselius
Stieg & Katti
Stig-Åke & Sonja
Magnus Leuchovius
Eric & Sonja Arvidsson
Anders & Birgit Mark
P.O & Inger Andersson
Jan Skoog
Leif Kihlberg
Kjell och Inger Nording
Elof & Rosa Bodin

Växjö

Flottans Män i VÄXJÖ
önskar God Jul och ett Gott Nytt År
Bengt Carlsson
Bo Carlsson

Leif & Gull-Maj Carlsson
Ove Engkvist
Conny Erlandsson
Lennart Friberg
Alf Hedeback
Anders Karlsson
Kurt Olsson
Bengt Oscarsson
Siv & Lennart Salomonson
Kjell & Annelie Sandgren
Tommy Sandh
Sten & Gullan Svensson
Bertil Thuresson

Ängelholm

Flottans Män i ÄNGELHOLM
önskar God Jul och ett Gott Nytt År
Berit och Anders Rick
Avo Tull
Barbro och Claes Nerhagen
Bertil och Gunnel Andersson
Bertil Lundvall
Björn Victorin
Bo Wictorin
Per-Åke Tuleson
Hans Otto Nilsson
Fredrik Linde
Kristian Linde
Gunnar Gunnarson och Solveig Meyer
Göran Kristiansson
Lars och Ingrid Linde
Karin och Ulf Bengtsson
Kjell Värnbrink
Kurt Romare
Lars-Olof Ljungsten
Per Åke Flink
Sven G Persson och Laila Lembke

Östersund

Flottans Män i ÖSTERSUND
önskar God Jul och ett Gott Nytt År
Norrköping
Flottans Män i Norrköping
önskar God Jul och ett Gott Nytt År
Almberg Willy

Andersson Krister och Lollo
Appelqvist Ann Marie
Björk Sven Åke och Lena
Carlsson Rolf och Wallin Margareta
Cederberg Christer och Kerstin
Didong Per Olof och Marie Louise
Edlundh Leif och Hallström Yvonne
Elgefjord Evert och Römert Kerstin
Gustafson Anders och Anita
Hagström Ove och Kerstin
Hillgren Robert och Collins Anita
Hjort Göran och Dorita
Hjort Martin
Holgersson Birger och Elsie
Horndahl Klas och Margareta
Johansson Bert och Madelen
Johansson Bo Göran och Inger
Johansson Sten Åke och Ninette
Jonsson Ulf och Inger
Jonsson Urban och Marita
Jonsson Gille Per och Anne-Charlotte
Jaegerfalk Per
Karlsson Anders och Siv
Karlsson Olle
Knutsson Jan och Dure M.L.

Kölvik Björne och Marianne
Larsson Carl-Olov och Kerstin
Linden Willy och Inger
Lindström Gunnar och Yvonne
Lundevall Sven Håkan och
Anderstedt Annita
Lustig Kenneth
Lönn Leif och Birgitta
Magnusson Kenneth
Malmsjö Peter och Lena
Nersing Ulf och Gunnilla
Nilsson Stig och Ingrid
Nyström Gunnar och Monika
Strandh Malte och Kerstin
Söderström Per Kvarsebo bay
Taube von Block Malcom och Birgitta
Westerberg Ulf och Solveig
Wällberg Lennart och Lindgren Kerstin
Åhrberg Rolf och Bitten
Åström Ingemar och Ingrid
Damklubben SKEPPSDOCKORNA
i Norrköping
önskar God Jul och ett Gott Nytt År
Trelleborg
Flottans Män i TRELLEBORG
önskar God Jul och ett Gott Nytt År
Arne & Carmen Hansson
Bengt & Katarina Grip
Bengt & Rita Åkesson
Benny & Ingegerd Andersson
Bertil & Mariann Burheim
Göte Lindberg
Jan & Joan Ohlsén
Jan Lundqvist
Jan & Yvonne Sjöbeck
Janvar Hansson
Jonny & Karin Svenning
Jörgen Rosander & Maj-Britt Nilsson
Kenneth Leo & Kajsa Nilsson
Kjell & Susanne Göransson
Kurt Persson
Lars & Ann-Charlotte Hedin
Leif Nilsson
Ronny Trulsson & Gerd Nord
Sigward Ewald & Gull-Britt Bergström
Sonny & Monica Spurr
Tommy & Ulla Delinder
Veikko & Pia Bern

Kalmarsund

Flottans Män i KALMARSUND
önskar God Jul och ett Gott Nytt År
Karlstad-Värmland
Flottans Män KARLSTAD-VÄRMLAND
önskar God Jul och ett Gott Nytt År
Jönköping
Flottans Män i JÖNKÖPING
önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Sveriges sista båtsman

Ja, de var en le preussisk anda på den tiden. Gjorde man den minsta tabbe, så blev man straffad med det samma och det var inte små straff man fick heller. För ett vanligt enkelt slagsmål ute på kaserngården fick man tre dygns mörk arrest, ja i värsta fal ända upp till åtta dygn och straff fick man för det minsta. Och det var inte som nu för tiden att man blev kallad till förhör eller ställd inför krigsrätt först, utan man dömdes tvärt på skivan.

Så här inleds en intervju med Sven August Olsson Wahlbom, Sveriges sista båtsman, 1944. Men Wahlbom slapp undan arrest under sin tid som båtsman. Om detta vittnar inte minst de tre uppmuntringsvinklarna på Wahlboms uniform.

August Wahlbom i båtsmansuniform. Observera uppmuntringstecken på vänster överärm

August Wahlbom på äldre dagar

som utvecklades under andra halvan av 1800-talet krävde åretruntanställt manskap. Detta innebar bl.a. att i Wahlboms rulla står, "ej befaren", vilket tyder på, att han aldrig var ombordmönstrad. Detta fick han lida för hemma i bygden och när man frågade honom om detta, svarade han. "Sånt håller man inte på med nu för tiden."

August Wahlbom föddes den 23 december 1876 i Säby, Ramdala i Blekinge, beläget cirka 15 kilometer öster Karlskrona nära nuvarande europaväg 22. Föräldrarna var Olaus Jonasson och Johanna Sofia Petersdotter och Wahlbom hade fyra systrar och fyra bröder. Fyra av dessa emigrerade till USA. Han gifte sig 1929 med Nanny Olsson. I äktenskapet föddes inga barn. Wahlbom hade dock en son utanför äktenskapet, född 1907.

Han antogs till båtsman den 9 augusti 1895 som nummer 263 i Blekinge 1. båtsmanskompani och tilldelades ett båtsmanstorp i Vallby cirka fem kilometer öster om Ramdala. Torpet finns fortfarande kvar.

Wahlbom rekryterades i slutet av Indelningsverket, vilket upphörde med utgången av år 1901. Flottan hade redan från mitten av 1800-talet börjat minska rekryteringen av båtsmän, eftersom det fartygsbestånd,

Wahlboms båtsmanstorp

Wahlbom var så kallad årsbåtsman, d.v.s. han tjänstgjorde ett år (september-augusti) och var sedan befriad från tjänst i två. Men oftast blev tjänstgöringstiden längre än ett år.

Han mönstrade (besiktigades) 1896, 1901, 1907 och 1911. Vid alla tillfällen placerades han i Tjänstbarhetsklass 3, d.v.s. den högsta.

Under sin tjänstgöring tjänst vid örlogsvarvet men också på någon kompaniexpedition. Han var dock ganska förtegen om sina tjänstgöringar. Under sin sista tjänstgöring 1932 fungerade han som ordonnans åt

2016-11-08 Sven August Olsson WÄLBOM f. 23 Dec 1876 Säby, Ramdala ls (K) d. 16 Mar 1956		
Sven August Olsson WÄLBOM		
f. 1876 - 1956		
Namn	Sven August Olsson WÄLBOM	
Född	23 Dec 1876	Säby, Ramdala ls (K) P [1]
Kön	Man	
Bosatt	1890	Säby, Ramdala ls (K) P [2]
Antagen	9 Aug 1895 [3]	
Avsked	21 Aug 1932 [3]	
Kompani	BBN 1:a båtsmanskompaniet nr 263 P [3]	
Militaria	» Generalmönsterrolla 1895: Antagen den 9/8 1895 vid Generalmönsterrolla 1901: Tjänstbarhetsklass 3. Generalmönsterrolla 1907: Tjänstbarhetsklass 3. Generalmönsterrolla 1911: Tjänstbarhetsklass 3. Personlig båtsmanrolla: Sven August Olsson Wahlbom. Kroppsbyggnad, näsben knäckt uppifrån åt vänster. Avsked den 21/8 1932 med värdspension.	
Rusthåll	Ramdala sn, Vallby 57 P [3]	
Yrke	Båtsman för Vallby i Ramdala sn	
Referensnummer	BB-N1-0263-1895	
Död	16 Mar 1956	Säby, Ramdala ls (K) P [4]
Person-ID	140711	Båtsmansregistret
Senast ändrad	12 Sep 2014	
Far	Olaus Jonasson, f. 28 Mar 1844, Ramdala, Ramdala ls	
Mor	Johanna Sofia Petersdotter, f. 9 Dec 1842, Vm	
Familjenummer	F3933	Familjebesikt

August Wahlboms rulla

August Wahlboms kontrakt

kompanichefen, dåvarande kaptenen T D Dyrssen. Den 21 augusti 1932 lämnade han tjänsten för gott. Den 16 mars 1926 tilldelades han Svärdsmedaljen.

Någon gång på 1930-talet besöktes Wahlbom på sitt torp av självaste prins Wilhelm, som ville ha en pratstund med Sveriges sista båtsman. Som tack för pratstunden tog prinsen fram en cigarr och en dosa snus och frågade: "Vilket vill Wahlbom ha, cigarren eller snuset? Wahlbom svarade: "Tack ers höghet, jag tar allt bägge delarna, stoppade snusdosan i fickan och satte cigarren i munnen.

Efter avgången ur tjänst arbetade Wahlbom som daglönare åt bönderna i trakten, åt kyrkan och åt andra uppdragsgivare.

Wahlbom betraktades som en frisk och styv pojk. Han var den ärligaste och snällaste människa man kunde träffa men också väldigt full i sjutton, knipslug och illmarig.

August Wahlbom avled den 16 mars 1956. Han ligger begravd på Ramdala kyrkogård.

Med Wahlboms död gick en epok i graven med rötter ända tillbaka i vikingarnas ledungsflotta men framför allt från Karl XI:s indelningsverk från 1682.

Intill Wahlboms gravsten har Östra Blekinge hembygdsförening rest en minnessten med platta, på vilken det står:

TILL MINNE AV SVERIGES SISTE TJÄNSTGÖRANDE BÅTSMAN NR 263 OLSSON-WAHLBOM BLEKINGE 1.KOMPANI

Olle Melin

Båtsmanstorpets idag

August Wahlboms gravsten på Ramdala kyrkogård

Minnesstenen över August Wahlbom på Ramdala kyrkogård

Uppgifter och bilder från Karl-Eric Andersson, Östra Blekinge hembygdsförening

Krigsseglardagen 2016 i Stockholm

Flottans Män i Stockholm har tillsammans med Sjömanskyrkan och Oscars församling högtidlighållit Krigsseglardagen vid en gudstjänst i Djurgårdskyrkan den 6 november.

Gudstjänsten riktade sig särskilt till alla omkomna sjömän både i marin och handelsflotta, vilka både i krig och fred fått släppa till sina liv för att landet Sverige skall få de förnödenheter, vi behöver. Gudstjänsten inleddes med ett minnestal av Kk Magnus Haglund och talet återges nedan i sin helhet.

”Välkommen till denna stund för att minnas och hedra våra krigsseglare.

Ordet krigsseglare låter främmande eller ålderdomligt i dagens svenska samhälle. Så har det inte alltid varit, i alla fall inte överallt och framförallt inte på Västkusten, som kanske mer än andra platser känt av havets faror.

Krigsseglare fanns – och finns – i både Örlogsflottan och i den svenska handelsflottan – fiskeflottan inte att förglömma. Det handlar ju om verksamhet till sjöss, som kan störas av krigshändelser och annat, alldeles oberoende om det är krig eller fred i landet Sverige.

Vi talar gärna om att Sverige haft i fred under 200 år, men det gäller inte för landets sjöfolk, som varit utsatt för krig och värst så under det som kallades för beredskapsåren, något som svenskarna i allmänhet förknippar med ”Någonstans i Sverige” och inte så ofta med ”Någonstans i världen för Sverige”.

Även vår neutralitet får en annan betydelse, när vi vet, att ganska precis hälften av alla sjömän, som omkom under kriget, dog, när de seglade i de allierades konvojer över Atlanten och den andra hälften, omkring 1000 man omkom, då de svarade för landets export av järnmalm till Tyskland i utbyte mot stenkol till Sverige, som vi förutan denna import inte skulle ha klarat vår energiförsörjning. Sammanlagt omkom 2000 sjömän under svensk flagg.

Att sedan den svenska malmen blev krigsmateriel glömmar vi gärna. I Ryssland finns ett talesätt, som säger, att varannan stupad sovjetisk soldat föll offer för järn från Sverige.

Men det är inte vapnen som dödar – det är människorna bakom vapnen som dödar!

Vår förmenta neutralitet medförde också, att landet under kriget, men ännu mer därefter, hade svårt att uppskatta krigsseglarnas insatser. I våra grannländer blev krigsseglarna medaljerade och fick extra krigslöner.

Så gjorde vi inte Sverige. Vi undvek i stället att tala om den handel, som skett under kriget och vilka förluster det medfört. Inte förrän 1963 hade en statlig utred-

ning gjort en förteckning över våra förluster, mest för att man ville modernisera försäkringssystemet.

Sammanlagt förläste 270 svenska handelsfartyg. Det värsta exemplet rörde ett fartyg under svensk flagg, som tagits av Japan och där besättningen togs som krigsfångar. När besättningen efter 5 års frånvaro hemifrån med engelsk hjälp kom till Malmö, möttes de av polis, som spärrade in dem för att de saknade giltigt pass, inte betalt skatt eller deklarerat eller inställt sig för mönstring under åren de suttit i fångenskap!

Att överlevarna inte gärna talade om sina erfarenheter, är kanske inte så egendomligt med tanke på de märkliga mottaganden, de fick i sitt hemland vid återkomsten.

Krigsseglarvänner

Det är kanske på tiden att vi försöker få svenskar att bättre förstå landets beroende av sjöfart och sjömän såväl i krig som fred.”

Efter Gudtjänsten samlades närvarande för prat och kaffestund i Sjömanskyrkan i Frihamnen, en samlingsplats för sjömän som för tillfället är i hamn liksom i alla sjömanskyrkor världen över.

Bo Schagerberg

Vad en gammal bild kan berätta

Flaggunderofficeren vid flottan, Carl Törnström, är pappa till bilden, som föreställer ångkorvetten *Balder* under storm på Biscaya 1897.

Balder byggdes vid Örlogsvarvet i Karlskrona 2870 och var fartyg 251, sedan varvet grundades 1680. Fartyget byggdes i trä, var utrustad med en kolvångmaskin och var segelriggad som korvett. Fartyget hade en bestyckning om åtta kanoner.

Fartyget byggdes i en tid, då stål skulle ersätta trä, ånga skulle ersätta segel och den räfflade bakladdade kanonen var på väg att erövra försvaret.

Året efter det att Balder sattes i drift, byggde Örlogsvarvet sitt första stålfartyg, ångslupen *Blixten*.

Törnström var en i besättningen på *Balder* under utlandsexpeditionen 1896-1897. Resan startade i Karlskrona den 6 oktober och avslutades på samma plats den 7 maj.

Färdvägen var: Karlskrona, Spitheads redd, Portsmouth, Teneriffa, Gibraltar, La Valetta, Hermopolis, Pireus, Suda Bay, Alexandria, Smyrna, La Valetta, Bizerte, Spezia, Gibraltar, Cherbourg, Karlskrona.

Fartygschef var kommandörkapten C A M Hjulhammar och sekond kapten greve H D M Hamilton.

Ett par noteringar från resan noteras.

Den 11 oktober i Nordsjön måste en siktad skonare, som var övergiven av sin besättning och som låg i marvatten, lämnas åt sitt öde till följd av korvettens slingringar, vilka uppgick till 30 grader åt varje sida.

Den 6 november erhöles telegrafisk order, att korvetten omedelbart skulle gå till Gibraltar, där vidare in-

struktioner skulle erhållas. Ordern ifråga förorsakades av väntade oroligheter i Konstantinopel, där korvetten avsågs att ”upprätthålla svenska flaggans värdighet och skydda de Förenade Rikenas undersåtar till liv och egendom”. Senare utfärdades emellertid nya order, enligt vilka besöket i Konstantinopel inställdes.

Ur fartygets loggbok framgår följande.

Torsdagen den 21 januari 1897

Kl 8 fm. Hissat flagg och gös samt med anledning av H M Konungens födelsedag, nationalflaggor och signaler. Kl 12 saluterades med 21 skott med 12 cm kanon. Salut gavs av i hamnen liggande engelska kryssaren *Sibylle* och tyska skolfartyget *Moltke*. Vid ovannämnda saluts givande dödades genom vådaskott 1.klass sjömannen vid 3.matroskompaniet nr 113 Fredriksson och 2.klass sjömannen vid samma kompani nr 120 Johansson samt skadades 1.klass sjömannen vid 3.matroskompaniet nr 131 Lind.

Fredagen den 22 januari 1897

Kl 930 fm. Divisioner, därefter begravdes i land de avlidna sjömännen.

Balder gjorde sin sista resa den 6 november 1900 till den 27 april 1901, då bl.a. St Barthelemy och Havanna besöktes. Den 20 april förrättade amiral Jacob Hägg inspektion. Därefter lades fartyget in på varvet och avmönstrades för gott. Vid inspektionen framgår av loggboken, att maskinisten A L H Ljunggren anförde klagomål angående utnämning till flaggmaskinist.

Olle Melin

OP SAIL '76 - Förenta Staternas

Nationaldag 4 juli 1976 – ett 40 årsminne

Det var både mäktig och imponerande syn, som mötte den, som blickade ut över mynningen i Hudson River. I en minutiöst planerad ankringsordning låg 220 segelfartyg i väntan på paradseglingen uppför Hudson River den 4 juli 1976. HMS *Gladan* med 21 Rydbergselever låg ankrad vid Gravesend Bay tillsammans med 34 klass B-deltagare.

Rekrytering och rustning

Chefen för Marinen, viceamiral Bengt Lundvall, och Stiftelsen Abraham Rydberg hade kommit överens om att bemanna *Gladan* med Rydbergselever för deltagande i kappseglingen till paradseglingen OP SAIL '76. CM utsåg undertecknad till fartygschef att tillsammans med stiftelsens inspektor, kommandör Bengt Hedlund, utse 21 Rydbergselever. Dessutom uttogs tre officerare, en fartygsläkare, två "skeppare", en "brass" och fem fri-

villigt anställda sjömän (med skonerterfarenhet) till nyckelbesättning.

Rustningen kom igång den 8 mars och den 14 april lämnade vi Karlskrona örlogshamn med kurs på Plymouth under intensiv segelexercis.

Tall Ships' Race

Så började kappseglingen för seglande skolfartyg, Tall Ships Race, med start i Plymouth för 24 deltagare den 2 maj med mål i Santa Cruz de Tenerife. Bland fartygen var ryska *Krusenshtern* och *Tovarishch*, Danmark samt norska *Christian Radich* i klass A. I *Gladans* klass B startade bland andra brittiska *Sir Winston Churchill*, *Gipsy Moth V* och holländska *Eendracht*. *Gladan* seglade i mål den 13 maj på andra plats i klass B, slagen av *Sir Winston Churchill*.

När starten från Santa Cruz gick den 23 maj, var det 42 deltagare som satte kurs mot Bermuda. Vi hade 2 300 distansminuter framför oss och *Sir Winston* hårdbevakades och hölls akter om oss. Efter 22 dygn gick vi i mål, åter som tvåa i klassen, nu efter *Gipsy Moth V* – slagna med drygt en timme – men före *Sir Winston*!

Till starten den 20 juni utanför Bermuda samlades 96 segelfartyg i

de tre klasserna A, B och C. I klass A startade 16 råttacklade fartyg och i klass B 46. Det blev täta dueller vid startlinjen, innan vi spreds ut under växlande vindar på de 600 distansminuterna till New Port, Rhode Island med målgång den 26 juni. *Gladan* kom denna gång femma efter fyra amerikanska seglare – men före både *Sir Winston* och *Gipsy Moth*.

OP SAIL '76

Den 3 juli ankrade *Gladan* på anvisad plats vid Gravesend Bay efter passage genom East River förbi FN-byggnaden och Battery Park. Vid Sandy Hook låg de 14 större fartygen från 13 nationer i klass A och i klass B 11 fartyg, varav ett från Nya Zeeland som mest avlägsna deltagare. Övriga låg ankrade i närliggande områden.

De som skulle bilda tättkolonnen var *Eagle* (USA), *Danmark* (Danmark), *Christian Radich* (Norge), *Libertad* (Argentina), *Esmeralda* (Chile), *Gloria* (Colombia), *Gorch Fock II* (Tyskland), *Dar Pomorza* (Polen), *Sagres* (Portugal), *Juan Sebastian de Elcano* (Spanien), *Mircea* (Rumänien), *Tovarishch* (Sovjet), *Krusenshtern* (Sovjet) och *Amerigo Vespoeci* (Italien). *Gazela Primeiro* (USA) och *Nippon Maru* (Japan) hade avanmält sig.

Rydbergselever 1976

Krusenshtern

Sex av dessa har det gemensamt, att de är byggda vid Blohm & Voss i Hamburg:

<i>Dar Pomorza</i>	fregatt	Polen	1909	
<i>Tovarishch</i>	3m bark	Sovjet	1933	ex <i>Gorch Fock</i>
<i>Eagle</i>	3m bark	USA	1936	ex <i>Horst Vessel</i>
<i>Sagres</i>	3m bark	Portugal	1938	ex <i>Albert Leo Schlageter</i>
<i>Mircea</i>	3m bark	Rumänien	1939	
<i>Gorch Fock II</i>	3m bark	Tyskland	1958	

Krusenshtern 4m bark Sovjet 1926 ex *Padua*

(byggd i Bremerhaven och riggad av Blohm & Voss)

Tovarishch, *Eagle*, *Sagres* och *Krusenshtern* överlämnades från Tyskland efter andra världskriget som krigsskadestånd.

Sagres

Danmark och *Christian Radich* i Plymouth

Paradseglingen

The Bicentennia den 4 juli – USA:s 200-årsjubileum – blev en fantastisk upplevelse. Dagen inleddes med att 220 seglande fartyg, med 16 råseglare i täten, lättade ankar och formerade sig för att motorsegla uppför Hudson River. Färdvägen var kantad av tusentals småbåtar, cirka 3 miljoner åskådare, 56 utländska örlogsfartyg – bland dem *HMS Älvsnavben* – och ett stort antal amerikanska. *Gladan* passerade *USS Forrestal* med president Ford tillsammans med 3 000 hedersgäster ombord. Senare mötte vi *USS Wainwright* med vicepresidenten ombord.

Högre upp låg *Älvsnavben* paradankrad och *Gladan* passerade på nära håll för att visa upp oss för besättning och gäster ombord. Vi hälsade på segelfartygsmanér. Fartygschefen, kommandörkapten Nils Hellström (som betecknade sig som Commander-in-Chief Royal Swedish Naval Forces in Western Atlantic – alltså *Älvsnavben* och *Gladan*) besvarade hälsningen med CM vid sin sida.

Chefen för Marinen, amiral Bengt Lundvall, inspekterade senare *Gladan*, innan det var dags för

”Ticker-tape-parade” på Broadway med alla deltagande besättningar.

Hemsegling

Den 8 juli lämnade *Gladan* New York och seglade till Boston genom Cape Cod Canal. Den 15 juli gick starten i Boston för fjärde och sista kappseglingsetappen till Plymouth.

Efter två veckor hade vi redan seglat två tredjedelar av de 2 900 distansminuterna, då vi fastnade i ett omfattande högtryck. Det tog oss två veckor att segla resten! Värst var de sista dagarna, då vi gjorde cirka två knop mot målet – med hjälp av tidvattnet. Målgången blev den 9 augusti efter 25 dygn till sjöss! Resultatet blev tvåa i klass B och sammanlagt tog *Gladan* en 2:a plats för hela kappseglingen.

Sedan var det bara att segla hem. Rydbergseleverna var nu mogna att prova på att gå biträdande vakhavande officer vilket både uppskattades och erkändes som omfattande.

Den 22 augusti seglade *Gladan* in mot Göteborg med ”hemlängtan” blåsande. Där möttes vi av en inspektionsgrupp med CM och Stiftelsens Abraham Rydberg representer. Eleverna godkändes och

kunde därefter få räkna dubbel sjötid för de fyra månader, seglingen varat.

Sten Gattberg/FC 1976

Sir Winston Churchill

Timmerman P Florén till rors

Örlogshotellet i Stockholm

Välkommen i vår maritima miljö!

Glöm inte att DU har rabatt som medlem i Flottans Män

**Centralt, lugnt läge.
Nära båt, T-bana, buss, spårvagn.**

MED STATENS RAMAVTAL.

För rumsbokning:
www.orlogshotellet.com
info@orlogshotellet.com
Tel. 08-611 01 13
Teatergatan 3
111 48 Stockholm

*Stiftelsen
Drottning Victorias Örlogshem
etabl 1908*

Position: N 59° 19',8 E 18° 03',0

Gåvor till tidskriften

Riksförbundet framför sitt varma tack till de lokalföreningar och till besättningen på HMS Älvsnabbens jubileumsresa 1965 som bidraget med gåvor till tidskriften.

Under året har det skänkts totalt 21500 kronor.

Gåvorna är fördelade på följande givare:

- HMS Älvsnabbens besättning
- Kalmar
- Karlskrona
- Nynäshamn
- Stockholm
- Södertälje
- Växjö

Ett tryggt val!

MTU's motorer är konstruerade för maximal driftsäkerhet och totalekonomi. Detta har gjort MTU till en av världens ledande leverantörer av motorer för kommersiellt bruk. Med ett komplett sortiment från 125 kW till 9.000 kW och ett rikstäckande servicenät erbjuder vi såväl prestanda som trygghet.

SWEDMOTOR

Tel: 08-500 121 40
www.swedmotor.se, info@swedmotor.se

SÄKRA DINA VATTEN OCH KUSTER

Ett effektivt marint försvar kräver balans mellan rörlighet och förmåga, mellan modern teknik och erfarenhet. Saab levererar kostnadseffektiva lösningar som med maximal prestanda ökar förmågan att möta framtidens hot.

Saab har ett komplett marint erbjudande. Från fartyg och ubåtar till integrerade stridsledningssystem och delsystem – våra lösningar ökar möjligheterna att upptäcka hot i en alltmer komplex marin miljö.

Saab har en lång erfarenhet av att leverera försvarsprodukter till den marina domänen. Våra kunder får tillgång till århundraden av erfarenhet från vårt samarbete med den svenska marinen. Vi bryter ny mark och utvecklar tekniskt avancerade, oberoende teknologier som löser morgondagens utmaningar. Vi kallar det Saab's *thinking edge*.

www.saab.com

SAAB

De vilda Vasarna

Vasarna var en vild ätt, som med list, lögn, bedrägeri och brutalitet slog sig fram till den svenska tronen. *Herman Lindqvist* utvecklar detta i denna bok. Men även hur det kommer sig, att alla Europas kungahus är släkt med Gustav Vasa.

De vilda Vasarna är berättelsen om starka personligheter, kloka kvinnor, kärlek och sorgliga öden men nästan hela tiden med stor dramatik. Genom generationerna går en sträng av sinnessjukdom, som ibland exploderar i våld, ibland skapar konst, stundom leder till totalt själsligt mörker.

När *Gustav Eriksson* blev vald till riksföreståndare 1521, var han ensam och utblottad - hans släktingar hade avrättats i Stockholms blodbad och deras tillgångar hade tagits i beslag. Men han kom från en släkt, som var van att ha inflytande och han tog sig till tronen med brutalitet. Han skapade ett kungarike, som blev grunden till det moderna Sverige. Kärven på hans vapensköld gav honom tillnamnet Vasa. Efter honom har nio regenter i Sverige och Polen haft en vase i sitt vapen. *Albert Bonniers Förlag* 2016. ISBN 978-91-0-015495-0

Stellan Andersson

Statens kaka är liten men säker

Nils Petter Lindström från Grevie tjänstgjorde i Skärgårdsflottans Lantvärn ombord i kanonslup ur Stockholmseskadern. Han var med vid striderna i Ratan. Resvägen och årtal stämmer med verkligheten. Upplevelser och övriga personer är uppiktade av mig.

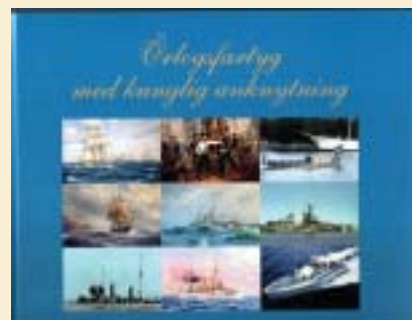
När Ryssland anföll Finland 1808, blev Sveriges reguljära armé i behov av förstärkning. En förordning om att upprätta ett lantvärn tillkom och plikten gällde ogifta män i åldrar 18 – 25 år. Lantvärnet kom att bestå av 30 000 man.

Lantvärnet var dåligt utrustat och bestod av unga män, som ryckts iväg från sina hem för att strida långt borta. Den dåliga utrustningen och den ringa erfarenheten från krig gjorde, att lantvärnet led stora förluster framförallt genom sjukdomar.

Sveriges stormaktssaga tog slut 1809. Det var sista gången Sverige var med i ett fältslag på svensk mark.

Slaget vid Sävar och träffningen i Ratan. Det var det blodigaste slaget under vårt finska krig mot Ryssland och det var ett avgörande slag. Vid fredsförhandlingarna fick Sverige i stort sett sina nuvarande gränser.

Carl Bertil Lundvall

Örlogsfartyg med kunglig anknytning

Boken är ännu en i Magnus Ullmans förnäma produktion. Det handlar om nio kungligheter, som alla mer eller mindre haft en kärlek till flottan och i många av fallen haft en direkt koppling till vapenslaget. De kungligheter som porträtteras är Gustaf III, brodern Hertig Karl, Oscar I, Oscar II, Gustaf V, drottning Victoria, prins Wilhelm, Prins Bertil och slutligen vår nuvarande kung Carl XVI Gustaf. En inledning beskriver tiden för svenska flottans bildande 1522 fram till dagens flotta.

I de olika kapitlen redogörs kungligheternas koppling till olika fartyg, det kan vara genom namn, tjänstgöring eller på annat sätt. Vidare finns sambandet mellan kungligheten, fartyget och samtidshistoria. Allt detta ger en spännande och intressant läsning.

Boken har en mycket påkostad och elegant layout, men det som kanske imponerar mest är 114 bilder, de allra flesta av mycket hög klass.

Boken kan verkligen rekommenderas till alla älskare av flottan och dess verksamhet. *Bokförlaget Magnus Ullman, Stockholm.* ISBN 978-91-639-0601-5

Olle Melin

Öresundsbron högbrodel. Karlskronavarvets största stålprojekt

Varvshistoriska föreningen i Karlskrona har sedan bildandet producerat ett femtontal publikationer om varvets historia, om h verksamhet och om människor. Nu har ännu en bok kommit och den handlar om varvets medverkan i byggandet av Öresundsbron, där varvet fick i uppdrag att bygga högbrodel. Detta var varvets största stålprojekt någonsin och arbetet pågick under några år. Detta var något nytt och spännande och man lyckades mycket bra med uppdraget.

En arbetsgrupp om sju personer, där alla utom en var med och byggde, har sammanställt en bok om hela processen, från planeringsarbetet till invigningen år 2000. Det är en mycket intressant läsning med många bilder och med många av dem, som var med.

Boken kan köpas direkt från Varvshistoriska föreningen.

Ring Bo Lindahl, 0705-549642.

Priset är 150 kr. Portokostnad tillkommer.

Varvshistoriska föreningen i Karlskrona. ISBN 978-91-639-2084-4

Olle Melin

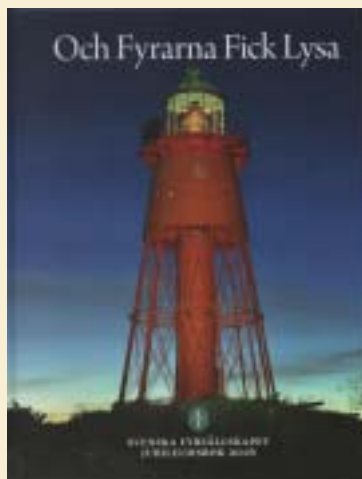

Fiskebåtarna & Varven

År 2002 publicerades boken *Fiskebåtarna & Varven – Fartygen*, vilken i ord och bild beskriver de cirka 1300 fiskefartyg, som var 40 fot eller större och byggda vid svenska varv. År 2009 kom en fortsättning och då handlade det om de båtvarv, som byggde trålarna. Nu har det kommit ytterligare en bok och även denna gång handlar det om olika båtvarv runt vår kust, Det rör sig om mellan 20 och 25 varv från Bohuslän runt kusten till och med Småland och inlandet.

Trion Lennart Bornmalm, Krister Bång och Christine Fredriksen har åstadkommit en verkligt intressant och innehållsrik bok om en kultur, som i stort sett försvunnit. Ett mycket rikt bildmaterial finns i den över 500 sidor tjocka boken. Boken ges ut på förlaget Breakwater Publishing i Göteborg med ISBN: 978-91-86687-36-6

Olle Melin

Och Fyrarna Fick Lysa

År 1996 bildades Svenska fyrsällskapet, ett sällskap som växte väldigt snabbt till dagens cirka 3 600 medlemmar. Lagom till 20-årsjubileet kom sällskapet ut med boken, Och Fyrarna Fick Lysa, ett praktverk med rikt och varierat innehåll.

Idag finns inga bemannade fyrplatser kvar och i takt med teknikutvecklingen har många, alltför många anser en del, släckts.

I boken finns fyrehistoria, en omfattande personhistoria, utflyktsmål, teknik och mycket mera. Alla kapitlen utom ett har skrivits av engagerade medlemmar. Ett kapitel kommer från Sjöfartsverket, som ansvarar för dagens fyrverksamhet.

Boken kan läsas i omgångar och ger en utmärkt insyn i en verksamhet med mycket gamla anor. Bildmaterialet är utmärkt och de flesta bilderna kommer från sällskapets medlemmar.

Balkong Förlag Stockholm, Sweden. ISBN 978-91-85581-77-1

Olle Melin

Femörefortet. Bråvikens lås

Under åren 1962 till 1975 byggde Fortifikationsförvaltningen 30 st batterier för kustartilleriet. Batterierna fick benämningen 7,5 cm batteri m/57. Nr 3 i serien var batteri Oxelösund, i dagligt tal kallat Femörefortet efter sin gruppering på Femörehuvud utanför Oxelösund. Batteriet är idag en museianläggning ägd av Oxelösunds kommun.

Nu har det kommit en bok om anläggningen. Boken handlar inte endast om själva batteriet utan ger också tillbakablickar kring försvaret av området från medeltiden fram till kalla kriget. Vidare finns att läsa om kustartilleriet i allmänhet och så självklart från byggstart till museum efter nedläggningen.

Författare är Lars Dahlbom, som under många år intresserat sig för militär historia och skrivit böcker och artiklar i ämne. Boken är rikt illustrerad med bra och illustrativa bilder.

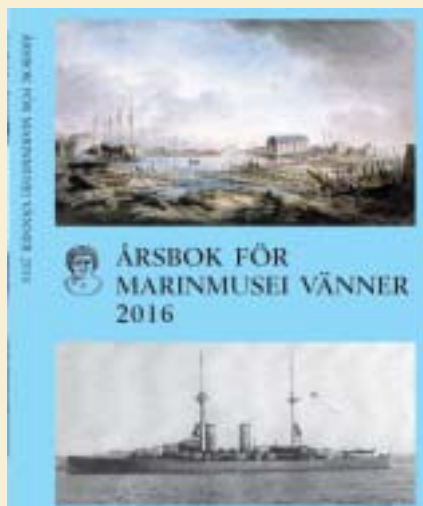
Stefan Nilsson Sjösäkerhets AB och Lars Dahlbom. ISBN 978-91-978923-6-0

Olle Melin

Årsbok för Marinmusei vänner 2016

Den femtiosjätte årgången av Årsbok för Marinmusei vänner har kommit ut och årets innehåll utgörs av ett antal uppsatser i olika ämnen med marin anknytning.

Före intendenten vi Marinmuseum har översatt från tyskan en hyllningsdikt till Polhemsdockan i Karlskrona. Tillsammans med nödvändiga kommentarer, är ger dikten en intressant läsning.

Sixten Svensson, välkänd profil i flottan, påbörjar i denna upplaga en serie om marina traditioner. Få torde som han behärska detta ämne, Vidare finns en artikel om en löjtnant Wahlboms dagbok, som handlar om slaget vid Hogland och tien omedelbart efter. Artikeln är skriven av Mats Holmer, som också skrivit en artikel om pansarskeppet *Sverige*, bakgrunden till bygget, insamlingen och inte minst utnyttjande och taktik tillsammans med *Sveriges* systerfartyg.

Harry Svensson skriver om sjöofficerare vid Karlskrona station och deras utlandstjänstgöring (artikeln är på engelska) och Lennart Törnberg presenterar Veteranflottillen. Slutligen har undertecknad skrivit ett kapitel om den militära sjukvården och dess lokaler i Karlskrona.

Trevlig läsning utlovas!

Boken är utgiven på eget förlag och kan beställas direkt av denna tidnings redaktör. Bengt Olof Melin 2016.

ISBN 978-91-979955-3-5

Olle Melin

I vapenrock och linnebyxor - under Gustav V:s och Per Albins beskydd.

En något udda bok på denna sida, men mycket intressant och läsvärd. Vilhelm Moberg Sällskapet har som årsbok utgivit en faximilutgåva av den bok, som gavs ut 1924 på Skämttidningen Smålännings förlag. Den är en bearbetad version av den bok, som gavs ut på Mobergs eget förlag 1921 under författarnamnet Ville i Momåla.

Denna bok har kompletterats med de sidor i *Berättelser ur min levnad* där Moberg kommenterar militärhumoresker och berättar om deras tillkomst. Moberg är inte helt sanningsenlig, när han skriver att *I vapenrock och linnebyxor* är hans första bok. Romanen *Prinsessan på Solklinten*, också med författarangivelsen Ville i Momåla, trycktes visserligen inte i bokform förrän 1922, den var färdigskriven i maj 1919 och publicerades i flera tidningar som följetong.

Året 1921 blev det ett önskat avbrott för journalisten Moberg. Han kallades in till Kronobergs regemente i Växjö för att göra värnplikt. För den pacifistiske och rebelliske Moberg var detta knappast en idealisk plats. De upproriska tankarna fick honom att skriva en rad kåserier, där han driver med den militära disciplinen. Tillfälle att skriva fick han, när han satt i arresten, vilket hände ganska ofta. Den första utgåvan sålde han påpassligt till sina kamrater, när de lämnade regementet efter fullgjord utbildning. Upplagan tog snabbt slut och några år senare, 1924, gavs denna bearbetade version ut.

Boken är mycket läsvärd och ger en inblick på, hur det var på mitt regemente för nästan 100 år sedan. En avkopplande och humoristisk bok med delvis svart humor. Språkbehandlingen ger klart besked om, att det var en framtida stor författare som höll i pennan.

Boken har förord av Ingrid Nettervik, ordförande i Mobergsällskapet och ges ut i samarbete med Vilhelm Moberg Sällskapet. Carlsson Bokförlag 2016.

ISBN 978- 91-7331- 804- 4.

Stellan Andersson

Minkriget i Östersjön 1914-1915

Örlogskapten Gunnar Möller vid 4.sjöstridsflottiljen är inte bara sjöofficer utan också en framstående forskare. Han har sedan början på 2000-talet forskat kring världskrigens minkrigsverksamhet och detta har utmynnat i en bok, *Minkriget i Östersjön 1914-1915*. Det är en bok med hela 53 kapitel och den kan användas som ett referensverk, som inte behöver sträckläsas. Boken är så bra upplagd, att man kan läsa om enskilda händelser, geografiska områden, de inblandade nationerna m.fl. parametrar.

Minkrigsföringen är grym och påverkar inte bara de krigförande och neutrala staterna utan kanske främst den 'civila sjöfarten, vilken har den största betydelse för en nations folkförsörjning.

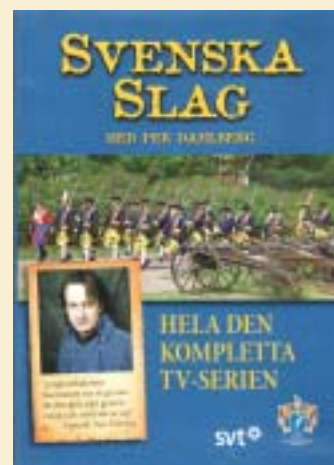
Boken är skriven med ett enkelt språk, som gör boken lättläst. Den är späckad med fakta och har ett utmärkt bildmaterial.

Författarens forskning har gett en mycket värdefull bok om minkriget under första världskriget, en verksamhet som ännu idag påverkar flottans verksamhet genom de minförföringsoperationer, som genomförts och som kommer att fortsätta.

Gunnar Möller och Columbus förlag.
ISBN 978-91-8561731-9

Stöd från Kungl. Örlogsmannasällskapet, Delegationen för militärhistorisk forskning och Sjöhistoriska samfundet (Forum Navale skriftserie nr 57).

Olle Melin

Svenska slag (DVD)

En DVD av *Per Dahlberg* om vårt blodiga förflutna. En historisk serie om stormakternas krig.

Nu reser vi i karolinernas fotspår och besöker de mest betydelsefulla krigszonerna på jakt efter oupptäckta hemligheter.

Skånska kriget rasade 1674-1679 och är ett grymt kapitel i den svenska historien. 10 000-tals människor förlorade livet, när stormakten Sverige försvarade sina gränser. *Journalisten Per Dahlberg* träffar eldsjälarna och experter, analyserar slagfältsfynd och anfallstekniker, begriper strategiska begrepp och skildrar enskilda människooöden. Han vänder på varenda sten i sökandet efter historier som inte berättats förut.

Teori i all ära, men hur gick det till i praktiken? I *Svenska slag* genomförs ett antal handfasta principtester, där forskare och eldsjälarna återskapar krigets fasor med hjälp av modern teknik. Prickskytte med flintlåsmusköter, provskjutning av kanoner, muskötdrabbning med paintballgevär och granatsprängning är några av de många intressanta inslagen - och flera av resultaten förvånar. Hur effektivt skydd gav ett bröstharnesk på 1670-talets slagfält? Skyddade fartygsrelingen mot kanonkuler?

Två DVD med åtta ½-timmarsavsnitt, totalt 4 timmars speltid, ger ett spektra av historiska analyser. Medverkar gör bl. a. slagfältsarkeolog *Bo Knarrström*, professor *Lars Ericson Wolke*, osteolog *Ebba During* och historiker *Göran Larsson*.

Ansv. utgivare: Magnus Englund/SMD. Produktionsår 2007 av SVT

Stellan Andersson.

Från Gustaf III:s "Amphion" till Carl XVI Gustafs T 46. Ett 20-tal örlogsfartyg och båtar med koppling till Gustaf III, hertig Karl, Oscar I, Oscar II, Drottning Victoria, Gustaf V, prins Wilhelm, prins Bertil och Carl XVI Gustaf presenteras, ävensom fyra kungliga statsbesök i Helsingfors med örlogsfartyg och Mannerheims statsbesök i Stockholm 1919 med en isbrytare! I boken skildras också Gustaf III:s äventyrliga sjökrig mot Ryssland 1788-1790 där utgången hängde på ett hår och flera andra dramatiska örlogshistoriska händelser. I boken finns ca 110 oljemålningar, kartor och fotografier. Oljemålningarna är utförda av de kända marinmålarna J.D. Schoultz, Jacob Hägg, Herman af Sillen, Christer Hägg, Håkan Sjöström m.fl. En praktbok! 176 sidor. Pris 450 kr. Numrerad bibliofilupplaga, 150 ex, med exklusiv pärm, 750 kr.

En närmare presentation av boken finns på magnusullman.com
Du kan beställa boken på tel: 0708 1919 29 eller
e-mail: magnus.ullman@lmlaw.se

Boken levereras med en inbetalningsavi till angiven adress. Priset inkluderar porto och emballage. För leverans till adress i utlandet tillkommer extra porto med 90 kr.

BOKFÖRLAGET MAGNUS ULLMAN

hermes
REDOVISNING AB

Lars-Erik Nilsson

Auktoriserad Redovisningskonsult SRF

Vi erbjuder hjälp med;
Bokföring, moms, lönehantering
bokslut, årsredovisning och deklaration

Box 33, 263 21 Höganäs mail: hermes.redovisning@telia.com
Tel 042-33 20 15 fax 042-34 19 16 mobil 070-339 12 99

.... önskar redaktionen!
Olle och Dag

**PÅ GOTLÄNSK KÖL
SEDAN 1865.**

Rederi AB Gotland, i folkmun även kallat Gotlandsbolaget, har varit verksamt i mer än ett och ett halvt sekel. Den första bolagsstämman hölls i maj månad 1865 och sedan dess har rederiets historia varit en del av Gotlands historia. Idag är fartygens röda skorstenar lika signifikanta landmärken som Ringmuren eller Visby Domkyrka när man närmar sig Visby hamn. Rederi AB Gotland - Sveriges äldsta passagerarrederi.

www.gotlandsbolaget.se

Rättelse

I förra numret under rubriken Full fart framåt på sidan 14 står att läsa att T26 snart har 60 år på nacken. Rune Andersson verksam i Veteranflottiljen har påpekat att det är 74 år som gäller.

Marinens Musikkår – med anor från 1680-talet

Del 5

Flottans musikkår (Marinens Musikkår) 1862 - ?

Kungl Flottans musikkår bildades 1862. Tidigare svårade musiker ur marinvolontär- och marinregementena samt skeppsgossekåren för musik vid flottan. Upphovet till dagens musikkår kan härledas till den sextett, som bildades vid 1.skeppsgossekompaniet i Karlskrona och denna kom att utgöra stommen till den större musikkåren. Förste ledare blev August Friedrich Fiedler. Han hade när han tillträdde lett Marinregementets musikkår i 10 år. Dessförinnan hade han varit musiker i Sjöartilleriregementets musikkår från 1841 och i Marinregementets musikkår från 1845. Han var född i Mecklen-

Korvetten Frejas sextett kommenderad från Flottans musikkår under långresan 1889-1890. Befälhavare: Flaggmaskinist F A Pettersson. Musiker: G A Bengtsson, CH Jonasson, C A Olsson, F Gadd, V Asp, H Gummesson

Vintereskadern 1912-1913. Pommer, esskornett, ledare, Borg, b-kornett, Medin, althorn, Englander, tenor 1, Rosengren, tenor 2, Leander, bas, Nilsson, trummor

burg i Tyskland 1820. Hans huvudinstrument var esskornett och han ansågs som en mycket skicklig musiker.

För att bidra till instrumentköp m.m. bildade sjöofficerskåren år 1868 en musikkassa, till vilken varje medlem skulle avstå 0,3 % av sin årslön och alla nyutnämnda officerare förväntades skänka 5 riksdaler. För en sjöofficer av i dag skulle summan bli cirka 1000 kr per år.

I musikkåren skulle ingå så många musiker, att man dels hade en stor musikkår i Karlskrona, som spelade vid militära och civila evenemang, dels två sextetter, som följde med fartygen i kustflottan och på långresor. Exempel på sjögående ensembler under 1800-talet är:

Linjeskeppet *Carl XIV* 1868, sextett

Fregatten *Vanadis* 1872-73, oktett, 1877 sextett och 1883 sextett.

Korvetten *Freja* 1889, sextett

Under andra världskriget var kåren som störst med cirka 45 musiker. Av dessa var alltid minst en sextett sjökommenderad. Alla musikerna var militärer och kåren leddes av en musikdirektör av kaptens eller löjtnants grad. Musikerna utgjordes av underofficerare, underbefäl och musikelever. Underofficerarna hade de gamla fina titlarna flaggmusikkonstapel och musikkonstapel. Förvaltagrader för musikunderofficerare infördes först 1961. Musikerna hade samtidigt någon annan uppgift inom flottan och musiken var mer ett engagemang på halvtid. Denna ordning behölls in på 1950-talet.

Från början var kåren en ren mässingsorkester, från asskornett till kejsarbas, men efter Georg Ringvalls tillträde som musikdirektör 1915 skedde förändringar i instrumentuppsättningen, genom att han införde träblåsinstrument som flöjter och klarinetter (Bb och Eb). Numera är musikkåren en symfonisk blåsorkester, där bl.a. ingår oboe, fagott och saxofoner förutom de ursprungligen använda instrumenten. Den typiskt svenska stämbesättningen med esskornett och tenorbasun som "ledande" instrument försvann i och med omorganisationen 1957. Återinförandet av oboe och fagott var på sätt och vis en återgång till tiden för harmonimusikens inträde i den svenska militärmusiken.

Efter August Friedrich Fiedler blev 1875 den i Karlskrona legendariske Ferdinand Heimdahl (1848-1929) chef. Från början var Heimdahl musikunderofficer och kallades då som chef, musikanförare. Om hans utnämning till musikdirektör går följande historia: Flottans musikkår konserterade i samband med konung Oscar II besök på Skärva 1895. Efter ett framfört stycke frågade majestätet: "Säg musikdirektörn, vad var det

*Flottans musikkår i Hoglands park Karlskrona framför gamla musikpaviljongen. Ferdinand Heimdahl
Fjärde från vänster i främre ledet är musikdirektör Georg Ringvall och femte
från vänster är flaggtrumslagare Riego Åkerberg*

för stycke, som spelades". Heimdahls replik kom blixtnabbt: "Tack Ers Majestät för utnämningen, vi har just spelat ...". En tid därefter utnämndes Heimdahl på generalorder till musikdirektör.

Heimdahl antogs redan som 12-åring 1860 vid Marinregementets musikkår och deltog i den traditionella förstamajreveljen första gången 1861. Redan som 19-åring blev han musiksergeant vid Marinregementets musikkår och kom alltså till Flottans musikkår 1875.

Heimdahl var även musikledare vid Västgöta Dals regemente och från 1892 vid Hallands bataljon. Vid dessa två regementen tjänstgjorde han dock endast vid regementsmötena. Vidare var han chef för Kongl Karlskrona Artillerikårs musikkår 1895-1902, där han meddelade undervisning tre eftermiddagar i veckan. Samma var förhållandet 1902-1905, då han förde taktpinnen även vid KA 2 musikkår, intill att denna kår fick en egen musikdirektör. Heimdahl är den musikdirektör som varit längst vid kåren, 40 år, fram till 1915. Han komponerade en hel del musik. Mest känd i Karlskrona

är väl utan tvekan marschen "1 maj, Revelj", en specialkomponerad marsch skriven för den i Karlskrona traditionella 1.maj-reveljen.

År 1915 tillträdde Georg Ringvall som chef. Han hade börjat som skeppsgosse och via musikkåren i Stockholm avancerat till musikdirektör. Det var Ringvall, som införde träblåsinstrument i kåren. Han var en duktig pianist, kompositör och arrangör och tillförde kåren mycket nytt, inte minst genom ändring i stämbesättningen. Ringvall avled 1935 efter en lång tids sjukdom. Under 1935, under Ringvalls sjukdom, leddes kåren av flaggmusikkonstapel Riego Åkerberg.

Nästa ledare blev Harry Olsson (sedermera Brocktorp), som fortsatte nydaningen, tillförde nya arrangemang och utökade konsertverksamheten. 1943 lämnade Harry Brocktorp kåren för att bli chef för den nyuppsatta musikkåren vid Göteborgs örlogsstation.

Fortsättning i nästa nummer

Sextett pansarskeppet Sverige omkring 1920

Flottans musikkår gör förbimarsch för Befälhavande amiralen 1919. I täten flaggtrumslagare G Pettersson

Till minne av Jagarolyckan 1941 på Märsgarn

I år, den 17 september, var det 75 år sedan den stora jagarolyckan på Märsgarn skedde. Riksförbundet och dess ordförande Johan Forslund tog initiativet till att hedra omkomna och skadade med kransnedläggning och samling.

Efter avfärd från Vitsåbryggan i strålände sol med inhyrd skärgårdsbåt, den aviserade svävaren utgick på annat uppdrag, anlände nära 60 gäster och ansvariga för minnesstunden till Märsgarn. Efter gruppering vid minnesstenen med flaggvakter från föreningsarna i Nynäshamn och Haninge och platsen, där jagarna sprängdes, inleddes ceremonin med välkomsttal av Riksförbundets ordförande Johan Forslund, som erinrade om Flottans Mäns ansvar, där viktiga portaler är kamratskap, bevarande av traditioner och sjömanskap. Flottans Män föreningar uppmärksammar regelbundet händelser, som varit av stor betydelse för Marinen och Flottan.

Gästerna hälsades välkomna och ett tack riktades till närvarande representanter för 4.sjöstridsflottiljen och Prod Marin och till Chefen för Marinen för stöden till genomförandet.

För att ytterligare hedra offren defilerade Veteranflottiljen förbi med fartyg i Märsgarnsviken. Trumpetaren Erik Holmgren blåste Amazing Grace, en psalm som ofta spelas vid Flottans Mäns högtider. Efter att signalen Korum blåsts, gav föreningspastor Kenneth Landelius en betraktelse över vårt fria Sverige, som är värt att slåss för och gick i betraktelsen tillbaka till förgörandet av Jeriko stad som symbol för ondskan och som måste förstöras för att det goda skall segra. Vi måste minnas att 1941 var vi mitt i ett brinnande krig.

Förbundsordföranden berättade sedan om de faktiska omständigheterna kring olycksförloppet, som här återges i sin helhet:

”På morgonen den 17 september 1941, en dag med vackert väder och svag bris från väster, låg 1.jagardivisionen, utom *Stockholm*, förtöjd vid jagarbryggan på Märsgarn. *Klas Ugglå* låg närmast bryggan, därefter *Klas Horn* och ytterst *Göteborg*. *Stockholm* var fördröjd och under gång till Märsgarn, där hon avsågs förtöja utanför *Göteborg* 1030. De förtöjda jagarna hade samtliga nedsläckta pannor. Ånga erhöles från panncentralen i land och el från intilliggande transformatorhus. Ett antal vedettbåtar och trängarfartyg låg förtöjda runt om i viken.

Pansarskeppen *Sverige*, *Drottning Victoria* och *Tapperheten* samt lasaretsfartyget *Prins Carl* låg till ankars på Hårsfjärden. En grupp flygplan, typ S12 ur 2.divisionen F2, genomförde under förmiddagen anfallsövningar mot pansarskeppen på låg höjd österifrån över Märsgarn och de förtöjda jagarna.

Kl 0958 inträffade en våldsam explosion ombord på *Göteborg*, omedelbart följt av en liknande på *Klas Horn*. De stridsladdade torpederna i de aktra tubställen hade detonerat.

Söndersprängda delar från torpederna hittades efter olyckan flera hundra meter från olycksplatsen. En häftig brand utbröt midskepps och i de aktra överbyggnaderna på båda jagarna. Brinnande olja flöt ut i Märsgarnsviken och hindrade alla försök att från sjösidan bogsera ut de brinnande fartygen och på så sätt rädda *Klas Ugglå*, som låg längst in och till en början var relativt oskadad.

Klas Horn sjönk 1010 och *Göteborg* fem minuter senare. Båda fartygen bröts itu och sjönk med midskeppspartiet först och för- och akterstävorna sist. *Klas Ugglå* antändes 1025 av brinnande olja och sjönk helt utbränd 1115. Då jagarna legat en stund på botten detonerade sjunkbombarna, som fanns i kastare och fällare akterut. Akterskeppen trasades sönder,

Flaggvakt vid den första minneshögtiden september 1942. Okänd fotograf

Flaggvakt och trumpetare vid minneshögtiden på Märsgarn. Foto K. Melander

vilket senare försvårade bärgningsarbetet och den tekniska utredningen. Vid olyckan förolyckades 33 man ur besättningarna. Att inte fler liv gick till spillo, berodde på en rad lyckliga omständigheter. Hälften av besättningarna på *Klas Horn* och *Göteborg* var permitterade, en stor del av *Göteborgs* besättning stod vi explosionsögonblicket i kö för läkarbesiktning på *Klas Horns* back och i skydd av bryggkomplexet. *Klas Ugglas* besättning hade beklädnadsvård under förmiddagen och var under däck.

Därför befann sig ovanligt få människor ovan däck vid explosionen. Eftersom fartygen låg förtöjda vid land, kunde överlevande utan större svårigheter rätta sig undan den brinnande oljan och detonationerna. Personskadorna bland de överlevande besättningsmedlemmarna var därför förvånansvärt små.

Omedelbart efter olyckan igångsattes en omfattande utredningssverksamhet genom såväl marinens som kriminalpolisens försorg. Från början uppställdes ett stort antal hypoteser om anledningen till olyckan. Relativt omgående kunde de flesta av hypoteserna förkastas och kvar för vidare prövning blev endast tre: Vådasprängning av torped i samband med utbildning, vådafälld flygbomb och avsiktligt sabotage.

Tidigt stod det klart, att utredningen skulle bli omfattande. Genom kriminalpolisens försorg förhöordes ett mycket stort antal vittnen. Vidare utfrågades ett antal personer, som antogs ha särskilda politiska sympatier. Då inte mindre än femton vittnen ansåg sig ha sett ett föremål falla från flygplan, som övade mot pansarskeppen, utfördes omfattande rekonstruktioner med fällning av olika föremål från flygplanen. Någon klarhet nåddes emellertid inte genom dessa försök. Den utrikespolitiska situationen var sådan, att sabotage från tysk sida bedömdes som mindre troligt.

Från allierad sida hade man kanske större anledning att söka decimera den svenska flottan, som bl. a. lämnat eskort på svenskt vatten åt tyska trupptransporter till Finland och malmfartyg till Tyskland.

Det har spekulerats i, att den kände kommunistiske sabotören Ernst Wollweber skulle ha legat bakom ett sabotage mot jagarna.

Den tekniska utredningen gav följande resultat: **”Undersökningen har otvetydigt givit vid handen, att primärexplosionen inträffat genom sprängning av en av stridskonerna från aktra tubstället på jagaren *Göteborgs* torpeder.”**

Utredningen pågick över ett och ett halvt år och den 10 juni 1943 gjorde fältskyllrätten följande uttalande om olyckan.

”Med överblickande av utredningsmaterialet framstår det såsom anmärkningsvärt, att explosionen i tiden sammanfallit både med att flygplanen befunnit sig i luften i närheten av jagarna och att instruk-

Förbundsordförande Johan Forslund och Chefen 4.sjöstridsflottiljen, Ewa Skoog Haslum lägger ner kransar vid minnesplatsen

tion pågått vid aktra tubstället på *Göteborg*. Utredningen visar dock, att sannolikt inget av dessa har med olyckan att skaffa”.

”Som en sammanfattning uttalar fältskyllrätten, att en övervägande sannolikhet talar för, att sprängningen orsakats genom uppsåtlig skadegörelse, vars förövare dock inte kunnat anträffas. Fältskyllrätten avskriver målet från vidare handläggning”.

Jagarna bärgades och *Göteborg* och *Klas Horn* reparerades och fick nya akterskepp och var åter i tjänst två år senare. *Klas Ugglas* utrangerades på grund av alltför stora skador.

Föreningen Sveriges Flotta gjorde en insamling, som inbragte 625 000 kronor, till förmån för offren och de omkomnas efterlevande.

Den 19 september 1942 avtäcktes minnestavlan på Märsgarn, där namnen på de 33 omkomna är inhuggna. Det här var naturligtvis en stor tragedi främst för de omkomna och deras anhöriga men också för landet och för Flottan.

De tjänstgjorde i Flottan för att bidra till värnandet av landets frihet och oberoende och det därför vi minns dem och hedrar deras minne på 75-årsdagen av den olyckliga händelsen med att lägga en krans vid stenen och hålla en tyst minut”.

Ceremonin avslutades med kransnedläggning från Flottans Män, Försvarsmakten och ubåtsklubben Nordkaparen och utfördes av elever från sjövärnsskåren, varefter de närvarande gästerna lade ner rosor vid minnesplatsen. Ordföranden beordrade därefter ”blås tapto”.

Återstod därefter återtransporten till Vitså brygga och vidare till en mycket smaklig lunch på restaurangen Yggdrasil.

En eloge måste ges till Försvarsmakten på Berga, som ställde upp med personal och mycket bra logistik, så att ceremonin blev ett bra och värdigt hedrande. Vi sätter också det vackra sensommarvädret på pluskontot!

KORSORD

Senaste korsordet var denna gång tydligen lättare och med det ett ökat antal insända rätta svar.

Jag delar som vanligt ut två alster ur Jonny Ekdahls produktion och dessa går till:

Conny Erlandsson, Växjö

Bernt Ljungqvist, Göteborg

GRATTIS!

Korsord nr 4-2016 har som vanligt konstruerats av Gustav Karlsson.

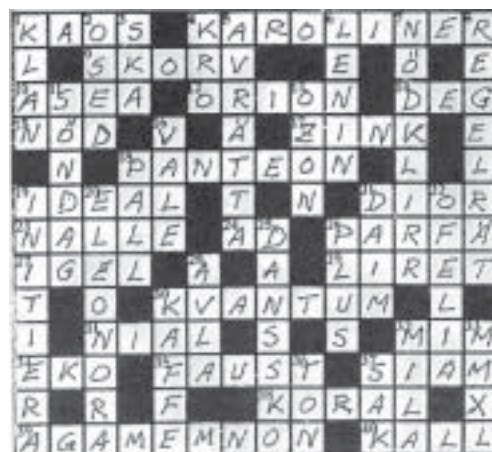
Senast den 1 februari 2016 vill jag ha Din lösning under adress:

Redaktören Flottans Män

Författarevägen 9

371 63 LYCKEBY

Lösning Korsord 3 2016

Jonny Ekdahls Knäp och Knepe

Korsord 4 2016

VÅGRÄTA ORD					
1.	Sann kvinna.				
2.	Är väl Åsken.				
9.	"Dillade".				
10.	Stjärnemö.				
12.	Orättvänder.				
14.	Årstid.				
15.	1995.				
17.	Gigantisk rökpipa.				
18.	Klen poet; versmakare.				
19.	Rum i riddarhus.				
21.	Gas för reklamlyktor.				
23.	Tunnelbana.				
24.	Rolls Royce.				
26.	1 - 0 för Carl XII.				
27.	Karlsmått.				
29.	Lätta brev, men dyra.				
30.	Vokalutstötning.				
31.	Vikt- och myntmått.				
32.	Grovknog.				
34.	I kyrka eller la'gård.				
35.	Ordrams.				
37.	Verklig.				
38.	Mänfas.				
39.	Är inte necessär.				
40.	Hårding att lita på.				
LODRÄTA ORD		11.	Cyg'nus i rymden.	25.	Överdriven julgrötdäp.
1.	Väst- eller östsocken i Tollarp.	13.	Åtbörd.	26.	Ädelgas.
2.	Regelbunden variation.	16.	Ensam.	28.	1451.
3.	Altare i Roma antiqua.	18.	Konstlat grönområde.	30.	Väldoftande slöjdmateriel.
4.	Bakvänd ström.	19.	Yankee.	32.	I grevens tid.
5.	Var Aron och Mose.	20.	Kolonnad.	33.	Fisk eller snok?
6.	Strutaktig med pip.	21.	För-, till- eller ök-.	36.	Bakblandning.
7.	Anfalla.	22.	Misslag.	37.	Ädel och annan blandning.
8.	Eminent präst.				

Skarp minröjning i Ålands hav

Under en vecka i mitten av september har huvuddelen av de svenska minröjningsfartygen från de båda sjöstridsflottilljerna letat efter och röjt skarpa minor i vattnen mellan Stockholms norra skärgård och Åland.

Operationen avsåg att dels kartlägga mineringarnas storlek och utbredning men framför allt minska risken för sjöfart, fiske och miljö. De aktuella mineringarna lades ut av Ryssland mellan åren 1915 och 1916 under första världskriget. Syftet med mineringen var, att handelstrafiken mellan svenska och finska norrlandshamn utsattes av tyska raidföretag och att detta skulle förhindras. Totalt fälldes fler än 1000 minor i området. Minorna är av typen kontaktmåna, M/12 och M/08.

Som förberedelse granskades, utvärderades och bedömdes historiskt arkivmaterial för att slutligen ge inriktningar till fartygen på, var minlinjerna kunde ligga. Själva arbetet att lokalisera minorna gjordes med högfrekventa sonarer, som upptäcker även mycket små objekt på botten. När något minliknande eko detekteras, identifierar man med en fjärrstyrd undervattensfarkost (ROV, Remote Operated Vehicle) för att fastställa, om det är en mina, minankare eller något annat, exempelvis en sten.

Om det skulle vara en mina, röjs den genom att undervattensfarkosten placerar en minförstöringsladdning intill minan, som fjärrutlöses.

Ett lagarbete

Besättningen på ett Minröjningsfartyg typ Koster består av 29 personer, däribland fyra sonaroperatörer och två motortekniker, som alla är GSS/K, det vill säga kontinuerligt tjänstgörande. GSS-befattningarna ombord präglas av omväxlande arbetsuppgifter, där fartygets förmågor baseras på, att respektive besättningsman löser sina uppgifter, självklart i tätt samarbete med övriga ombord.

En av sonaroperatörerna är Jakob Andersson - Min huvuduppgift är naturligtvis att få minröjningsverksamheten att flyta, men jag är också en del av fartygets arbetsdykargrupp. Vi kan vid behov genomföra bärgningsarbeten, lokalisera föremål på botten och inspektera skrov och framdrivningssystem.

Pontus Woller är motortekniker och hans vardag präglas av maskintjänst, maskinövervakning och däckstjänst. När behov finns är han också utbildad rökdykare och kranförare. Woller har tjänstgjort ombord i ett år.

- Den insats vi gör här är viktig och får besättningen att känna sig betydelsefull. Eftersom det vi röjer inne-

HMS Vinga var ett av fartygen.

Foto: Jimmie Adamsson/Försvarmakten

Sonarbilderna analyseras. Kan det vara en mina?

Foto HMS Vinga/Försvarmakten

En av minorna oskadliggörs.

Foto HMS Vinga/Försvarmakten

håller 100-150 kilo sprängämne, skapas en professionell inställning med stor riskmedvetenhet hos besättningen. Utrustningen, vi använder, måste vara i bra skick och metoder och checklistor följs noggrant, säger Johan Månsson, som är fartygschef.

Totalt lokaliserade fartygen 50 minor och 170 minankare under den dryga vecka, som operationen pågick.

Jimmie Adamsson

Välkommen till Stora Tratten!

Inte långt från Finnhamn i Stockholms skärgård ligger Flottans Mäns sommarö Stora Tratten, lätt tillgänglig med skärgårdsbåt från stan.

Här kan föreningens medlemmar, oavsett vilken lokalförening man tillhör, hyra en stuga eller lägga till med egen båt. Ön ligger utmed Husaröleden på N59°28',1; O18°49',6.

På ön finns ett klubbhus och sju stugor att hyra. I alla stugor finns gasolkök, kylskåp eller kylbox. Färskvatten hämtar du från

en vattentunna vid vår egen avsaltningsanläggning.

Det råder ingen lyx på ön men boendet är mycket prisvärt. På ön finns en vedeldad bastu i enskilt läge, badbryggor, en sandstrand för barnen, båtar att hyra och en gästhamn för medlemmar och besökande.

Flottans Män köpte ön 1944 och har sedan dess genom ideellt arbete och generösa gåvor, gjorts till ett paradys med många återkommande gäster.

Ön är öppen från midsommar t.o.m. mitten av augusti. Under denna tid finns en Holmvärd på ön. Stuggäster hämtas och

lämnas på Finnhamn av Holmvärden enligt ök.

Stugbyten sker på söndagar. På tisdagar & fredagar ordnas handlingstur till Södra Ingmarsö där det finns en ICAbutik, post och systemombud.

Den som inte besökt Stora Tratten har missat det bästa Flottans Män har till sitt förfogande. Mer information, bilder och bokning finns via hemsidan www.flottansman.se

Stugpriser				Tillägg för icke medlemmar	
Stuga		Kr/dygn	Kr/vecka	Kr/dygn	Kr/dygn
<i>Calle Schewen</i>	4 bäddar	530	3000	200	500
<i>Albertina</i>	4 bäddar	440	2500	150	400
<i>Rönnerdahl</i>	3 bäddar	440	2500	150	400
<i>Sjösala</i>	3 bäddar	530	3000	200	500
<i>Maj på Malö</i>	2 bäddar	350	2000	100	300
<i>Sköna Helén</i>	2 bäddar	260	1500	100	250
<i>Carmencita</i>	2 bäddar	260	1500	100	250

In- och utflyttning i stugorna sker normalt på söndagar.

Transporter

Vid hyra av stuga ingår transporter mellan Stora Tratten och Finnhamn i samband med ankomst och avfärd samt handlingsresor tisdag och fredag till ICA på Ingmarsö. I affären finns post och den är också ombud för Apotek och Systembolag.

Extra resor kostar 50:- till Finnhamn och 100:- till Ingmarsö. Medföljande betalar 20 kronor.

Avgifter och Sponsring

Stora Tratten sponsor

Medlem kan bli sponsor av Stora Tratten. Avgiften är 1 000:-/år.

I sponsoravgiften ingår hamnavgift samt bastubad.

Hamnavgift

Medlem 100:-/dygn, icke medlem 200:-/dygn.

Bastubad

75:-/båt och tillfälle, för stuggäster ingår bastubad i stugavgiften

Bokning

Bokning sker enklast på hemsidan www.flottansman.se eller genom att kontakta kansliet under dess öppettider. Stugorna kan bokas från den 1 oktober för nästkommande sommar under förutsättning att Holmvärd finns tillgänglig för den bokade perioden. Saknas Holmvärd för den bokade perioden får en dialog föras med den bokningsansvarige i Flottans Män, som meddelar så snart Holmvärd är tillsatt.

Ta gärna del av bokningsvillkoren på hemsidan.

Sjöstridsskolan – här skapas Marinens fartyg

Vid spisen

Motorhall Vanadis

Verkstaden

Den 1 januari 2005 bildades Sjöstridsskolan, som en central skola för utbildning och vidareutbildning av marinens personal. Huvuddelen av verksamheten är förlagd till Karlskrona. En del, Amfibiestridsskolan, finns på Berga.

Sjöstridsskolan är ett arv från tidigare utbildningsenheter som Örlogsskolorna, Kustartilleriets stridsskola, sedermera Amfibiestridsskolan, samt Marinens officershögskola. Örlogsskolorna bildades i slutet av 1990-talet genom sammanslagning av Berga och Karlskrona örlogsskolor. Marinens officershögskola avvecklades också i slutet av 1990-talet och ersattes då för en kort period av en Sjöstridsskola med kort varaktighet.

Chef för Sjöstridsskolan är överste Per Jenvald och som stabschef tjänstgör kommendörkapten Jan Nordin. Den sistnämnde har välvilligt ställt upp och med de uppgifter, som här redovisas.

Förbandsledningen utgörs av en stab med sedvanliga funktioner för bl.a. information, personal, ekonomi m.m.

Den dagliga verksamheten drivs i tre enheter, Utbildningsenheten, Utvecklingsenheten och Försvarsmaktens Dyk- och navalmedicinska centrum (FM DNC). Den sistnämnda enheten införlivades i skolan 2012.

Totalt finns vid skolan cirka 270 befattningar, varav cirka 40 för civilanställda och ett femtontal fast anställda sjömän.

Utbildningsenheten kan man säga ha tre huvudriktningar – en för stridande verksamhet, en för fartygsverksamhet samt en för officersutbildning och grundutbildning. I den första finns utbildningar för ubåtssystem och alla de discipliner, som har med sjöstrid att göra. Här finns också Amfibiestridsskolan med placering Berga. Vid fartygsavdelningen finns avdelningar för sjösäkerhet, nautisk verksamhet, intendenturtjänst m.m. Här ingår också skonertdivisionen med *Gladan* och *Falken* samt skoldivisionen med de fem skolfartyg av Altairklass.

Brandsläckning

Utvecklingsenheten innehåller förutom metodutveckling även Provkurskommandot, där man så småningom ska ge sig på det nya A 26-systemet.

Det tredje benet handlar om utbildning till officer och specialistofficer. Huvuddelen av officersutbildningen äger rum vid Karlberg, men viss del av utbildningen är förlagd till Karlskrona. Samma gäller specialistofficersutbildningen, som delvis sker vid skolorna i Halmstad.

Till denna del finns genomförs också grundutbildningen, som numera är nio månader.

Efter dessa nio månaders utbildning blir man fast anställd sjöman eller soldat. Här har marinen till skillnad från armén haft det betydligt mer förspänt vad gäller rekrytering och benägenhet att bli kvar i systemet. Avgångarna sker ofta på så sätt, att sjömännen söker vidare till någon officersutbildning och då blir sjömannen ändå kvar i marinen.

På senaste tiden har återinförande av värnplikten diskuterats. Ett sådant system skulle passa flottan dåligt, då man kanske en gång om året måste byta ut en färdigutbildad värnpliktig och börja om från noll.

Lokaler

Sjöstridsskolans lokaler finns på olika platser inom Karlskrona örlogshamn. I samband med att skolan etablerades byggdes ett simulatorhus på Lindholmen samt nya lokaler för dykeriverksamheten. Vidare utnyttjas gamla Flottans sjukhus intill Amiralitetskyrkan. På Lindholmen (Söderstierna) finns också sjöräddningsverksamheten, där räddningstjänst, sjukvårdstjänst m.m. genomförs. I övrigt finns lokaler på många ställen inom örlogshamnen. Staben utnyttjar det gamla underofficersbostället från slutet av 1800-talet sammanbyggt med kasern Najaden på gamla Bataljon af Trolle. Man kan med fog säga, att vid Sjöstridsskolan utbildas och danas den personal, som ska föra marinen in i framtiden.

Olle Melin

I det gamla underofficersbostället från Karlskrona artillerikår huserar i dag Sjöstridsskolans ledning

HMS Arcturus

**Foto
Michaela Linge,
Sjöstridsskolan**

Dykutbildning

*Stabschefen kommandörkap-
ten Jan Nordin*

*Skolchefen överste Per
Jenvald*

En hälsning från kamraterna i FM Norrköping

Kamratföreningen Flottans Män Norrköping, tillkom 1994 i och med en tudelning av den tidigare regionala organisationen. Den andra delen utgjordes av Flottans Män Linköping, men här fick man dessvärre inte den medlemsanslutning och det engagemang, som var förväntat.

Följden blev en negativ utvecklingstrend och efterhand kom föreningen att helt upphöra. Kvarvarande entusiaster anslöt sig då till Norrköpingsföreningen, som således med sina drygt 180 medlemmar, kom att omfatta hela den ursprungliga regionen.

Rolf Åhrberg var föreningens förste ordförande, och när han efter sju år ansåg det vara lämpligt med en förnygring, blev det smått paradoxala resultatet att den tio år äldre Ove Hagström, kom att ta över. Vid årsmötet 2013 lämnade Ove i sin tur över ansvar för klubb och skeppsklocka, till föreningens nuvarande ordförande, Robert Hillgren.

God sammanhållning med konstruktivt lagarbete, blev tidigt ett signum för denna kamratförening, som sedan sin tillkomst har visat en klart positiv utveckling, där engagemang och kreativitet är betecknande för såväl verksamhet som aktiviteter.

Egna lokaler

Under två år hade den nybildade föreningen aktivt sökt efter lämplig lokal för sin verksamhet, när det dök upp ett erbjudande från Norrköpings kommun att få hyra det nerlagda gasverkets kontorslokaler på Saltängsgatan 48. Såväl lokaler som erbjudande bedömdes vara intressanta och den 1 februari 1996 skrevs ett hyresavtal med kommunen.

Sedan kamraterna under lite mer än ett år arbetat intensivt med att iordningställa lokalerna, var det den 19 april 1997 dags för officiell invigning. Den pampiga ceremonin förrättades av Riksförbundets ordförande Gunnar Bengtsson, i närvaro av bland annat representanter för kommunen, men även från den del av Kustflottan, som vid tillfället förärade staden ett flottbesök.

Åtaganden

Utöver att upprusta och underhålla lokalerna skulle det även åligga föreningen att sköta delar av de grönområden, som tillhört gasverket. Det handlade om gräsytor runt husen och kring platsen för en tidigare gasklocka, men även en liten park, som har sin utbredning från huvudbyggnadens baksida och söderut mot hamnområdet vid Strömmen.

Uppbyggnad och funktioner

Den stora "Marinlokalens" övervåning inreddes bland annat till kontor, bibliotek, vilrum och garderob, samt erforderliga sanitets- och förrådsutrymmen. I övrigt kom våningsplanet att domineras av en matsal med cirka 70 bordsplatser och ett angränsande, relativt stort och välutrustat kök. Här har ett antal interna kocklag utfört mängder av imponerande och mycket uppskattade matlagningsinsatser vid de månatliga och alltid lika välfrekventerade som trivsamma måltidsträffarna.

En del av byggnadens östra och helt oinredda del kom efterhand att byggas om till en rymlig samlingssal med högt i tak. I denna "Kajuta" inreddes bland annat en liten barhörna och för den ofta förekommande underhållningen i samband med måltidsträffarna, införskaffades lämplig teknisk utrustning, som fortlöpande blev tidsenligt uppgraderad. Till att utöka de akustiska inslagens tillgänglighet installerades senare en induktiv hörslinga.

I utrymmet intill Kajutan växte det med tiden fram en brett fungerande och ganska flitigt använd verkstad. En del av våningsplanet under matsalen disponerades av damklubben Skeppsdockorna och ett förrådsutrymme hyrdes av Sjöscoutererna.

En stor uthusbyggnad, som omfattades av hyresavtalet, kunde fungera som förvaringsplats åt exempelvis gräsklippare och andra trädgårdsredskap men även nyttjas för tillfälliga göromål.

Inredning, utsmyckning och underhåll

Erfarna kamrater kan delge intressanta och stundtals helt fantastiska berättelser om bakgrund och tillkomst för alla de objekt, som med åren kom att utgöra lokalernas särpräglade inredning och utsmyckning.

Den rika floran av spännande föremål, historiska fotografier och sevärd konstverk, vittnade om fantasi och generositet. Även mer standardbetonade detaljer som kökets inredning och utrustning, möbler, gardiner, golv och armaturer, visar sig nästan alltid ha en speciell och ofta personrelaterad bakgrundshistoria.

I mycket har det handlat om just den enskilde och engagerade medlemmens vakenhet att ta tillvara erbjudanden och möjligheter, men även ett ymnigt flöde av idéer och initiativ har varit utmärkande för de här åren. Det mesta av lokalernas ombyggnad och inredning, liksom allt underhåll och vardaglig skötsel, såväl inne som ute, var resultat av förenade ideella insatser, oftast i form av schemalagda arbetsträffar.

Parkens tillämpningar

Parkens västra sida består av en sluttande gräsplan och här utplacerades efterhand några marina utställningsföremål, bestående av torped, hornmina, gångspel (capstans) och signalkanon. Längst upp i väster restes tre flaggstänger, där vimplarna vid celebra tillfällen skiftades till flaggning.

Den östra delen erbjuder en betydligt lummigare miljö med många träd och välskötta rosenrabatter. Här gavs möjlighet till en stunds skön avkoppling i trädens skugga, men det fanns även förutsättningar för att under rätta betingelser kunna bedriva aktiviteter och avnjuta måltider ute i det gröna.

Slutet på en epok

På grund av exploateringsplaner för området, presenterade kommunen i januari 2016 en uppsägning av hyresavtalet att gälla från och med innevarande period. Detta betydde att föreningen inför kommande årsskifte var nödsakad att lämna

området och se sig om efter andra lokaliteter för såväl samlat bohag som för den framtida verksamheten.

Under senare delen av året och förvisso inte utan ett rikt mått av nostalgiska känslor, har en kärntrupp av kamraterna deltagit i arbetet med att montera ner och radera det, som utgjort lokalernas maritima präglade miljö, det unika verk som de under en 20-årig förvandlingsprocess varit delaktiga i att bygga upp.

Delvis beroende på ingående åtaganden, har de stora lokalerna kunnat disponeras till en mycket rimlig kostnad. Kravet på nya lokalytor måste därför krympas, till att inrymmas i en realistisk budget.

Som en oundviklig följd av detta blev det nödvändigt att avyttra en betydande del av de fina samlingarna. Under den proceduren uppkom helt naturligt en mängd besvärliga valsituationer, med stundom smärtsamma ställningstaganden.

En annan sannolik konsekvens är, att föreningen i sig kommer att påverkas negativt, av att ha tvingats bort från den marina miljö och de invanda umgängesformer, som nog av ganska många har setts vara avgörande incitament för deltagande och medverkan.

Hur än framtiden gestaltar sig, blir det svårt att ens komma i närheten av de speciella och gynnsamma förhållanden, som Marinlokalen på Saltängsgatan hade att erbjuda. Kanske är det då trots allt befogat, att ta till det tveksamma gamla uttrycket:

”Det var bättre förr!”

Behjärtansvärt och välförtjänt tack

Det är många i föreningen, som i det här sammanhanget är väl värda ett omnämnande, men med tanke på svårigheten att ge en helt objektiv och rättvis beskrivning av det, som varit, får det stanna vid ett gemensamt tack till de berörda.

Det är ett tack, som riktar sig till alla de kamrater, vars samlade insatser har skapat förutsättningarna för den genuint marina atmosfär och fina gemenskap, med kulinarisk njutning och berikande underhållning, som kunnat upplevas vid de oförglömliga träffarna på Saltängsgatan 48.

Bo Petersson

Våra tre ordföranden: Rolf Åhrberg, Robert Hillgren och Ove Hagström.

Parkens utsmyckning.

Manöverbrygga i Kajutan.

Interiör från Kajutan.

Obemannat honnörsbord framför tremastad fullriggare.

Modellkammaren i Karlskrona

Modellsalsbyggnaden färdig 1786. Byggnaden skapades av Fredrik Henrik af Chapman under medverkan av Carl August Ehrensvärd och Johan Törnström

Marinmuseum i Karlskrona räknas som ett av landets äldsta museum, dock inte vad gäller museibygnaden på Stumholmen.

År 1552 beslutade kung Adolf Fredrik, att i Karlskrona skulle inrättas en modellkammare, där modeller skulle samlas för olika ändamål. Modellkammaren samlade ett stort antal modeller av fartyg, maskiner och vapen. Modellerna har använts för att förklara, undervisa och demonstrera, hur fartyg och maskiner byggas, eller hur de fungerar. Här fanns också sådant, som byggts för att imponera, övertyga eller för att testa fantasins gränser.

I månadsskiftet oktober november öppnades vid Marinmuseum en ny basutställning just med namnet Modellkammaren. Utställningsproducent är Malin Jogmark och hon har för utställningen utnyttjat ett tjugotal av museets cirka 125 modeller.

Först 1786 fick flottan en modellkammare till gagnet,

då den s.k. Modellsalsbyggnaden inne på örlogshamnen stod klar. Huset är byggt av Fredrik Henrik af Chapman och de konstnärliga inslagen är signerade Carl August Ehrensvärd och vars idéer omsattes i praktiken av bildhuggaren Johan Törnström. Om denna byggnad med innehåll har Selma Lagerlöf skrivit i sin bok om Nils Holgersson följande:

På en smal landremsa, som sträckte sig åt höger från porten hela hamnen utefter, låg ålderdomliga byggnader. Bronskarlen gick fram mot ett hus med långa väggar, små fönster och ett ansenligt tak. Han stötte sin stav mot dörren, så att den sprang upp och stampade uppför en trappa med nötta trappsteg. Därpå kom de in i en stor sal, som var uppfylld av tacklade och fullriggade småfartyg. Pojken begrep, utan att någon sade honom det, att detta var modeller till de fartyg, som hade blivit byggda för svenska flottans räkning. Det fanns fartyg av många olika slag.....

Utsmyckning av Modellsalsbyggnaden. Vi ser Gustav III:s namnskiffer, Neptuni facklor och örlogsvimplarna

Skeppsgossekasernen som i mitten av 1950-talet blev Marinmuseum

Tyghuset på Artillerigården i örlogshamnen

När pojken bars omkring bland allt detta, blev han helt häpen. "Att så stora och granna fartyg har blivit byggda här i Sverige!", tänkte han för sig själv.

År 1929 flyttades samlingarna till Tyghuset på Artillerigården och ingick då i Varvsmuseum. Varvsmuseum blev Marinmuseum och i mitten av 1950-talet flyttade man till Skeppsgossekasernen vid Amiralitetsslätten, där man blev kvar till 1997, då det nya museet på Stumholmen invigdes.

Tidigarefanns bland utställningarna på Marinmuseum ett rum med föremål från Modellkammaren. Där

ska nu en tillfällig utställning om världsarvet byggas för att senare ersättas av en introduktionsutställning för hela museet.

Olle Melin

Foto Olle Melin

Maskaron (teatermask) gjord av bildhuggare Johan Törnström 1785. En kopia i plast hänger i dag på Bildhuggarverkstaden inne på örlogshamnen

Utställningsproducenten Malin Jogmark

Bestyckningspråm, som använts för att visa kanonernas placering ombord

Linjeskeppet Wasa som var Fredrik Henrik af Chapmans första bygge i Karlskrona. Chapman stod för ritningarna och fartyget byggdes i Stora skeppsskjulet åren 1778-79. Skjulet fick efter detta namnet Wasaskjul

Carl August Ehrensvärds byggklossar, som kan ha använts vid bygget av Modellsalsbyggnaden

Skagerakslaget 31 maj – 1 juni 1916

I år är det etthundra år sedan världens största sjöslag, det så kallade Skagerakslaget, ägde rum. (The Battle of Jutland.

Om slaget och dess för- och efterspel berättade kommandör Mats Lindemalm vid en föreläsning vid Marinmuseum i Karlskrona. Föreläsningen lockade ett stort antal åhörare och förutom föreläsningen gav Mats också svar på ett antal ställda frågor.

Det var Tysklands *Hochseeflotte* och Englands *Grand Fleet*, som drabbade samman. Huvudpersoner på den tyska sidan var viceamiral R Scheer och på den brittiska viceamiral J R Jellicoe och under dessa fanns viceamiral F Hipper på den tyska sidan och viceamiral D Beatty på den engelska. Dessa sistnämnda var chef för varsin slagkryssareskader, vilka kom att bli de två enheter, som främst skulle utkämpa slaget.

Åhörarna fick veta mycket om fartygstyper, om artilleri, om baseringar och inte minst taktiken, som i mångt och mycket påminde om taktiken vid äldre sjöslag med seglande flottor.

Slaget krävde många dödsoffer och flertal kroppar flöt i land på den svenska västkusten och begravdes där. Numera finns på Kvibergs kyrkogård i Göteborg gravplatser för såväl engelska som tyska stupade sjömän.

Det har skrivits mycket om detta slag. Vill man läsa en kortfattad redogörelse, rekommenderar jag en artikel i Årsbok för >Marinmusei vänner 2007, där H Alarik Wachtmeister skrivit en kort berättelse om slaget.

Föreläsarens goda framställningsförmåga och kunskap och med ett antal bilder till hjälp, gjorde kvällen innehållsrik och intressant.

Olle Melin

Foto Olle Melin

Neptuni Ordens brudgåva 2017

Ordenssällskapet Neptuni Orden i Stockholm lämnar understöd till sjömän, deras änkor och barn samt utövar hjälpverksamhet till havets män i allmänhet och deras efterlevande.

Inom ramen för understödsverksamheten utses årligen en Neptunibrud, som erhåller en brudgåva (15 000 kronor) och i samband med viseln får rätt att bära Neptuni Ordens brudkrona. Gåvan delas ut i samband med Ordens Vinterhögtidsdag lördagen den 25 mars 2017.

Det är Neptuni Ordens hjälpkommitté, som handlägger ansökningarna om brudgåvan och lägger fram förslag till årets Neptunibrud för Styrande Kapitlet (styrelsen), vilken utser den, som ska bli mottagare.

NEPTUNI ORDENS BRUDGÅVA

Neptuni Orden utdelar på sin Vinterhögtidsdag lördagen den 25 mars 2017 en penninggåva (15.000:-) till "en i studier, yrkesutövning eller i övrigt framgångsrik kvinna i åldern 18 till 35 år, med ett medmänskligt engagemang och som står i begrepp att gifta sig och vara förälder tjänat i Svenska Marinen".

Som vägledning för att vara kvalificerade föräldrar gäller nedanstående kriterier.

- * Alla officerare i marinen som har eller har haft rätt att tjänstgöra ombord.
- * Alla som gjort sin värnplikt eller frivillig grundutbildning (GU) i flottan.
- * Alla kontraktsanställda sjömän och soldater i marinen med minst fyra års tjänstgöring och med rätt att tjänstgöra ombord.

Ansökningsblanketten, som skall vara insänd per post före **2017-01-09**, erhålles från

Ordens kansli, Skeppsbron 10, 111 30 STOCKHOLM.
Tel. 08-20 15 34 • Fax: 08-10 63 17 • E-post: neptuniorden@telia.com

Älvsnabbenjubileum

I början på november 1966 lämnade HMS Älvsnabben Karlskrona för en segling jorden runt med hemkomst till Göteborg i maj året därpå. Besättningen uppgick till 285 man alla kategorier: värnpliktiga sjömän, officersaspiranter, underbefäl, underofficerare samt officerare och vederlikar. Kommendörkapten Lennart Lindgren var fartygschef och kommendörkapten Emil Charpentier var sekond. Under resan besökte fartyget hamnar i alla världsdelarna, vilket gav besättningsmedlemmarna oförglömliga minnen av de mest skilda karaktärer. Av den ursprungliga besättningen finns idag 225 man i livet och hälften av dessa samlades i Stockholm den 22 september till ett 50-årsjubileum av resans start.

Jubiléet inleddes med korum i Slottskyrkan, som leddes av vår "besättningskaplan" Per Unsgaard värnpliktig artillerimatros under jordenruntresan, i närvaro av Hans Majestät Konungen. Parentation hölls över de kamrater som lämnat oss sedan den förra samlingen för fem år sedan.

Efter gudstjänsten höll Kungen en mottagning för besättningen i Kungliga Slottet, där det bjöds champagne och ett mycket inspirerat och roligt tal av före detta aspiranten 1 Kronprinsen. Efter mottagningen bussades besättningen till MS Cinderella, där vi inledde med divisioner med alle man, instruktioner för det fortsatta firandet och visning av långresefilmen. Under kvällen bjöds vi en förnämlig jubileumsmiddag och klockan hann passera midnatt och lite till, innan besättningen törnade in.

Nästa dag fick vi lyssna till ett antal intressanta genomgångar med tyngdpunkt på ubåtsincidenterna under 80-talet. Naturligtvis redovisades ett antal roliga episoder från resan; några av den karaktären, att de inte kunnat berättas tidigare på grund av lång preskriptionstid.

Under dagen genomfördes en insamling anbefalld av Per Unsgaard, vilken bland annat resulterade i en gåva till Flottans Män om 1700 kronor. Efter återkomst till Stockholm skiljdes vi åt och alla var överens om, att jubileumsfirandet hade överträffat alla förväntningar och stort och välförtjänt tack riktades till Peter Frisk och Lars Gatenfelt, som hade arrangerat det hela.

Avslutningsvis vill Flottans M än rikta ett varmt tack till Jordenruntbesättningen för den generösa gåvan, som kommer vår tidskrift till del.

Johan Forslund

Foto: Staffan Waerndt

Mingel på Kungl Slottet med aspirant 1 Kronprinsen, numera Kung Carl XVI Gustaf, som värd

Glada miner hos deltagarna i jubiléet

Minneskorum i Ulrica Pia

I det norska försvaret finns en tradition med ett korum i anslutning till Alla helgons dag, där avsikten är att hedra de kamrater, som inte längre finns med oss. I Karlskrona är bl.a. Fredsbaskarna, Flottans Män och KA 2 Kamratförening intressenter.

Detta är bakgrunden till en motsvarande ceremoni, som genomfördes i Amiralitetskyrkan Ulrica Pia i Karlskrona fredag fredagen innan Alla helgons dag.

Korumet leddes av amiralitetspastor Daniel Breimert och representant för Försvarsmakten var ställföreträdande marinbaschefen kommendör Jonas Westin. Den sistnämde lade ner en krans och denna placerades senare vid den tacksägelseplats, som i form av ett skepp finns utanför kyrkan.

En sextett ur Marinens Musikkår under ledning av Peter Meijer medverkade liksom församlingens organist Annika Nilsson.

Kraftig blåst och ösregn hindrade säkert många från att delta, men förhoppningen är, att korumet ska bli en tradition för att minnas de kamrater, som inte längre finns med oss.

Olle Melin

Skeppet vid Tacksägelseplatsen utanför Amiralitetskyrkan

Anders Nilsson slog korumslag

Kommendör Jonas Westin och amiralitetspastor Daniel Breimert

Foto Olle Melin

Ordförande i Flottans Män Karlskrona Göran Löfgren med fru Kerstin deltog vid korumet

Sextett ur Marinens Musikkår medverkade

Hem det bär

I Flottans Mäns Sångarlag från Västervik har vi på vår repertoar en svensk översättning av Rolling Home. Den kommer från en av pansarkryssaren Fylgias långresor. Så här var det.

HMS Fylgia är Flottans mesta långresefartyg. Hon sjösattes 1905, togs i tjänst 1907 och gjorde 37 utlands- och långresor under sina 45 år i flottans tjänst. Ursprungligen var hon vitmålad med tre gula skorstenar och hon ansågs vara världens vackraste örlogsfartyg.

Långresan vintern 1924-25 gick till Kapstaden i Sydafrika. Till julen 1924 presenterade sekonden kapten Bertil Fåraeus en svensk översättning av texten till den kända engelska sjömannasången "Rolling home". Sången blev mycket populär ombord, till och med mera än de traditionella julvisorna. Den sjöngs åtskilliga gånger under hemresan i både mäss och skans.

Svensk översättning av sjömansvisan "Rolling home", från HMS Fylgias långresa 1924-25

Alle man att lätta ankar, snart det sista gången är
Hej, hugg i, I blåa gossar, ty mot Sveriges hem det bär.
Låt i sång er tanke bäras, hem av kvällens milda bris
Tills vi se de svenska skären, skymta fram i morgonbris
Hem det bär, hem det bär, hem det bär på gropig stig
Hem det bär till gamla Sverige, hem det bär, mitt land till dig.

Visdom som i riggen spelar, känner du dess melodi
Mången gång den förr du hörde, den är hemlandstoner i
Och den våg, som stäven smeker, viskar och försvinner se'n
Se din älskade dig väntar i det gamla landet än
Hem det bär....

Många tusen mil vi seglat, många tusen mil till land
men Atlantens vågor för oss allttjämt närmre hemmets strand
Gosse, flickor finns det många, din den bästa är bland dem
Och hon kärleksfullt dig hälsar, gossen min, välkommen hem
Hem det bär....

Christer Warfvinge

HMS Fylgia före ombyggnaden

Royal Music – Hans Majestät Konungen 70 år

HMK initierade enligt traditionen sin Förste Hovmarskalk, Hovorganist och Hovtrumpetare att tillsammans med Marinens Musikkår genomföra ett konsertprogram i november 2013, med anledning av konungens fyrtio år på tronen. Programmet, som vi hör på denna skiva, bestod av fosterländsk musik.

Fosterländsk musik, vad är det?. Går man långt tillbaka i tiden, innebar det hyllningar till konungen och kända marscher, som påminde om nationens stolta förflutna och eggade till nya hjältedåd. Svensksundsmarschen, skivans första spår, är skriven för att återkalla minnet av flottans lysande sjöseger 1790 i kriget mot Ryssland.

Men sådana högstämda och aktivistiska tonfall är inte det dominerande stämningsläget i svensk fosterländsk musik. Men redan under 1800-talet kom en annan anda och en mildare mer nostalgisk ton, som framför allt tolkade kärleken till det svenska landskapet och till det svenska av allting, sommarkvällen, när aftonstjärnan tänds och allt är stilla och drömskt.

Så här inleder Horace Engdahl presentationen av den CD, som Marinens Musikkår uppvaktade vår konung med i samband med majestätets 70-årsdag.

I ett förord skriver filosofie doktor Göran Alm om Musik med kunglig glans, där det framgår, hur mycket musiken betytt för ätten Bernadotte. Två representanter ur ätten, prinsessan Eugénie och Prins Gustaf (Sångarprinsen) är representerade med var sin komposition, Guds frid respektive Till Aftonstjärnan.

I övrigt finns de kända fosterländska sångerna Land Du välsignade, Sverige, Du gamla Du fria samt Kungsången med, den senare i sju variationer. I övrigt innehåller skivan svensk musik av våra stora kompositörer Hugo Alfvén, August Söderman, Lars-Erik Larsson, Wilhelm Stenhammar och Carl Sjöberg.

Förutom Marinens Musikkår, som dirigeras av Andreas Hanson, medverkar hovsångare Karl-Magnus Fredriksson och Slottskyrkans vokalensemble under ledning av Mary Ljungquist Hén.

Som vanligt är det högsta klass på inspelningen och vill man njuta av kunglig musik är CD:n ett måste.

Skivan kan beställas av Marinens Musikkårs Vänner. Kontakta Bernt Berntsson, telefon 0455-14919, så skickar han en CD mot faktura (125 kronor). Du kan också sätta in beloppet på plusgiro 217 38 - 0. Hämtar Du skivan, är priset 100 kronor. Ange skivans namn, Royal Music, vid beställningen!

Olle Melin

Veteranflottiljen

Vart tar alla gamla utrangerade örlogsfartyg vägen? En del blir skjutmål, an del skrotas, en del säljs till andra mariner och en del går andra ovissa möten tillmötes. Ett sätt att ta vara på trotjänarna är att göra dem till levande museifartyg

Föreningen Veteranflottiljen har till ändamål att samla personer med anknytning till eller med intresse för svenska örlogsfartyg. Till detta kommer att för allmänheten visa upp, demonstrera samt tillvarata och vidmakthålla fartygen med dess materiel i så vitt möjligt, fungerande skick.

Flottiljens ursprung härstammar från Föreningen Mtb-veteraner, som bildades 1987 och som förste ordförande hade Mtb-konstruktören Curt Borgenstam.

Basen för verksamheten finns på Gålö, vid Hårsfjärden, en gång bas för flottans motortorpedbåtar och som idag arrenderas av flottiljen. Vissa resurser finns också i Karlskrona i form av motortorpedbåtshallarna på Lindholmen.

Veteranflottiljen är en gemensam intresseorganisation för:

- T26, T38, T46, T56, T121 *Spica*
- R136 *Västervik*, R142 *Ystad*
- M20
- Vedettbåten *Sprängaren*, A-slupen *Moses*, M/Y *Triton*
- Föreningen testfartyget *Smyge*, Veteranekipagekompaniet samt Torpedbåtgastarna

Målsättningen är, att fartygen ska kunna framföras så likt den ursprungliga verksamheten som möjligt.

Verksamheten kostar pengar och intäkter av olika slag är nödvändiga. Det kan handla om ren sponsring, uthyrning av fartygen för företagsmöten m.m.

Den viktigaste inkomsten är utan tvekan den stora omfattningen av ideellt arbete, som sker och har skett inom flottiljen. Tusentals arbetstimmar har bidragit till, att verksamheten är så omfattande som idag och att fartygen befinner sig i ett mycket gott skick.

Fartygsflottan är världsunik och speglar en utveckling från första världskriget fram till och med det kalla kriget.

Flottiljen har idag över 700 medlemmar med bl.a. HM Konungen som hedersmedlem.

Olle Melin

Uppgifter från Lennart Törnberg

Sprängaren

Radiomuseum

Triton

R142 Ystad

T46

Moses

M20

R136 Västervik

T38

T56

T26

Spica

Lokalföreningarna informerar

Region Nord

Sundsvall

Verksamhetsåret börjar gå mot sitt slut och föreningen kan se tillbaka på ett lyckosamt år. Riksårsmötet är avslutat. Sverige har haft en fantastisk sommar med aktiviteter på alla håll och därtill OS 2016.

Den årliga sommarkryssningen med *M/S Medvind* blev lyckad. Det var vår tur att stå för regiondagen, så kamrater med respektive från Östersund och Härnösand mötte upp vid stadens Kulturmagasinet, där vi började med mingel och kaffe. Föreningens ordförande, Cawe Johansson, hälsade välkommen, varefter Anders Wästfelt, känd från Ostindiefararen Götheborg, kåserade om sitt "Liv – ett vrak", som fångade publiken från första stund. Efteråt blev det dags att embarkera *M/S Medvind*, som ligger vid kaj cirka 200 meter från Kulturmagasinet. Efter avgång väntade en härlig kryssningsbuffé, som gästerna såg ut att njuta av, samtidigt som den vackra sjömiljön passerade förbi. Regionordförande, Jan Wikberg, tackade alla för en fin insats vid Riksårsmötet. Musiken stod Sture Nordlund för. Fint lotteri avslutade den trevliga båtutflykten, där Inger Kroohn vann högsta vinsten och samtidigt firade födelsedag.

Den 7 oktober var det dags för höstens första ärtmiddag. Ett 25-tal medlemmar tog tillfället i akt att efter sommaruppehållet träffas, umgås och må gott i den kamratliga miljön. Vår duktiga personal såg till att allt flöt på i gammal god stil. Ett mycket intressant föredrag presenterades av ambulansföraren Magnus Andersson, som tjänstgjorde i Kosovo 2001-02, bataljon KS 06.

När detta läses har vi den 3 december firat föreningens 70-årsjubileum och samtidigt Lille-Jul.

Alla medlemmar i Sundsvall tillönskar samtliga Flottans Män och kvinnor landet runt en God Jul och ett Gott Nytt År 2017.

Gert Malmqvist

Regionmöte Nord ombord i *m/s Medvind*. Ordföranden Härnösand Åke Semb med sambo Elisabeth och Gunnar Fernlund med hustru Ulla-Britt

Region Mitt

Haninge

Flottans Män i Haninge har inte under en längre tid synts under denna rubrik, men vi finns och sedvanlig verksamhet upptar vår tid.

Kamrater som lämnat

FM Haninge har under året hedrat två kamrater, som verkat i vår styrelse, med flaggvakt, när de mönstrade på för sista resan. Bengt Olsson, vår mångåriga sekreterare, tjänstgjorde efter realexamen i Nyköping hela sitt arbetsliv i flottan, främst inom skyddstjänsten. Han var noggrann i sin gärning och efterlämnar ett ljus minne hos kamraterna i FM.

Ture Olsson, som tidigt deltog ombord på flottans stödfartyg vid Islandsfisket, fortsatte via befattningar som fartygsingenjör ombord, divisionsingenjör vid helikopterdivisionen, chef för fartygstekniska skolan och chef för utbildningsavdelningen på Berga Örlogsskolor samt avslutade karriären som flottiljingenjör på 4.ytstridsflottiljen. Ture Olsson blev också "the founding father" av Flottans Män i Haninge. Han utsågs till föreningens hedersmedlem, när han lämnade ordförandeskapet i FM i Haninge. Kamraterna i FM Haninge bevarar minnet av en plikttrogen och kunig kamrat, som dolde ett gott hjärta bakom ett formellt yttre.

Lokal

FM Haninge har under några år haft sina inventarier magasinerade i avvaktan på ny lokal på Berga. Nu har en lokal under gamla marketenteriet avdelats för vår räkning. Inflyttningen är i stort avslutad och invigningsfesten är under planering. Ordförande Lars Engwall har lovat ett tal på hexameter, vilket övriga styrelsen med förväntan ser fram mot. Fördelarna med den nya lokalen är kort väg från vakt och busshållplats i jämförelse med den tidigare, som låg i skyddstjänstskolans lokaler.

Tingshuset

För att underlätta för kamraterna att komma till FM:s aktiviteter så har de månatliga onsdagsträffarna förlagts till Västerhaninge gamla Tingshus. Många döds- och

andra domar har förkunnats på övervåningen. Nu räcker det med vänliga förmaningar för att dämpa diskussionerna i matkøen på bottenvåningen. Initiativet till ombaseringen kan tillskrivas Jan Abrahams-son och Hans von Konow. Dessa två med stöd av Ove Jonsson sköter såväl planering, inköp och uppbackning vid mötena. Särskilt har våravslutningarna med respektive och räkör uppskattas. De senaste åren har solen lyst från en klar himmel, när "bubbel" intagits i den prunkande trädgården.

Försvarsupplysning

I grådisigt väder kunde kamraterna bänka sig för lunch på Berga slotts veranda med utsikt över Horsfjärden, där Utöbåten kunde skymtas bortom Stora Stenholmen. Gästen, kommandör Ewa Skoog Haslum, presenterade efter kaffet aktuellt läge i marinen och hur hon såg på den framtida utvecklingen. Hon berörde bl.a. dagens "återtagning" av ubåtsjaktförmågan och besvikelsen över att äldre, fortfarande kvalitativa enheter (skall läsas korvetter) tas ur linjen. Rekryteringen till marinen är över förväntan och de sjömän, som lämnar sina befattningar går alla till utbildning mot officers- och specialistofficerskarriärerna. En "puckel" på en presenterad kurva över åldersfördelningen på flottans personal, som snart närmar sig pensionsstreck, visar, att de tidigare "dalarna", orsakade av bl.a. tidigare inställd utbildning, måste fyllas ut för att tillgodose kommande kompetensbehov. Ewa framhöll också sin oro för materielltillförseln på sikt. Alla vet, hur lång tid det tar för att ta fram nya fartyg och vapensystem och sådana projekt borde redan nu ha varit sjösatta för att säkra framtiden. Avslutningsvis hade Lennart Ekstrand påpassligt en stor bukett blommor i beredskap, vilken Lars Engwall tillsammans med boken "Flottans Män berättar" överlämnade under kamraternas applåder till Ewa som ett tack för ett innehållsrikt och personligt hållet föredrag.

Kommandör Ewa Skoog Haslum och klubbmästare Hans von Konow på Berga Slott. Foto Ch Widgren

Fysisk träning

Bowling och simning efter passage av de "pinoredskap", som finns i gymhallen, har länge varit centrala för FM i Haninge. Bowlingens tveksamt vackra vandringspris brukar efter avslutad säsong bäras hem av Kjell Karlsson. Kent Melander brukar ungefär samtidigt dekorera förtjänt simmare med utmärkelsen "Baddaren" att bäras på kavajslaget. Senast erhöi Kerstin Wahlberg utmärkelsen efter att iförd luciakrona ha simmat i täten av i två kolonner formerade kamrater. Att sången blev mångstämmig är inte förvånande. Hjärt- och lungräddning står också programmet. Utbildningen initierades ursprungligen av Inge Jaxwall.

God Helg önskar FM i Haninge

Christer Widgren

Norrköping

Som ofta varit brukligt, blev det mjukstart i form av rostbiff, skinka och potatissallad, när höstsäsongen drog igång med sin första måltidsträff den 17 augusti. Även temat för kvällens samling i Kajutan var det för höstupptakten vanliga, "medlemsmöte med information".

Styrelsen redogjorde för rådande situation i lokalfrågan, där en sondering om möjlighet till respit, hade visat att uppsägningen är ovillkorlig. Av tidigare lokalförslag bedömdes nu endast ett alternativ som tänkbart, fast även det med viss reservation för ekonomin. I övrigt berördes bland annat de förändringar, som kommer att bli en ofrånkomlig konsekvens av flytten.

Det påpekades, att höstens aktiviteter troligen i viss mån blir påverkade av flyttbestyren och att måltidsträffen i november sannolikt måste utgå. Sedvanlig julkryssning till Mariehamn har däremot planerats och är fastställd till den 4-5 december.

Föreningen har erbjudits att tillfälligt ställa ut föremål från Marinlokalen i ett temafönster hos Café Väster, på S:t Persgatan i centrala staden. Lämpliga objekt kommer att väljas ut till detta unika tillfälle att visa upp Flottans Män för allmänheten.

Av de, som vid riksårsmötet tilldelades hedersutmärkelsen "Ankarmedalj i silver", var tre från Norrköping. De tre, som nu fick ta emot sina medaljer av ordförande Robert Hillgren, är Stig Nilsson, Ingemar Åström och från Skeppsdockorna, Ann-Marie Appelqvist. Mästerlotsen Stig Nilsson hedrades dessutom med en film från hans sista lotsning till Norrköpings hamn.

Septemberträffen kunde genomföras enligt intentionerna, där en rykande och delikat ärtsoppa gjorde den ovanligt varma sensommarskvällen till en smält svettig upplevelse. Till kaffet innan den väntade underhållningen, sålde Ståke en ring lotter med direkt påföljande dragning.

Anna Terins är en känd person från Norrköping, som efter en framgångsrik karriär inom den svenska kriminalvården satsade på ett uppdrag, i en för henne helt ny värld. Denna kväll var hon inbjuden för att berätta om sina äventyr i Kongo, där hon deltog i ett FN-projekt för stöd åt kriminalvården i denna väldiga Afrikarepublik. Hennes erfarenheter från uppdraget visar, att det mesta var olik våra förhållanden och att förändringsbenägenheten hade klara begränsningar.

Den 17 september ställde Björne Kölvik och hans hustru upp för att på årsdagen re-

Ordförande Hillgren överlämnar Ankarmedaljen till Stig Nilsson

presentera Norrköpingsföreningen vid minnesstunden på Märsågar. Det handlade om hågkomsten av Horsfjårdskatastrofen för 75 år sedan, där 33 örlogsmän fick sätta livet till, när tre jagare sänktes vid kaj.

"Kulturnatten" lördag den 24 september hölls lokalerna på sedvanligt sätt öppna för guidad visning mellan kl. 13.00 och 16.00. Det var ett 70-tal marinintresserade, som infann sig för att ta sista chansen att uppleva de speciella miljöerna.

Vid höstens klubbafon träffades cirka 30 personer i Kajutan för en trivsamt mingelstund. Utöver varmkorv och annat

törstbefrämjande tilltugg blev det även en stunds filmvisning.

Även måltidsträffen i oktober avlöpte planenligt, när Ulf Jonsson och hans koklag presenterade en förträfflig och värdig avslutning på sina populära matlagningssatser i Marinlokalen. Efter en utsökt laxbakelse serverades plommonspäckad fläskkarré med potatis och grönsaker. En rulltårtsbakelse med chokladkräm och jordgubbe fick utgöra festmåltidens mjuka avrundning och som avslutande underhållning visades en film från lokalernas invigning i april 1997.

Många hade trott att oktoberträffen skulle bli den sista i de gamla lokalerna, men mot tidigare odds visar det sig vara möjligt att i november genomföra en avskedsföreställning på Saltängsgatan. Hur den kvällen kom att gestalta sig, blir det lämpligt att återkomma till i marsnumret.

Som avslutning vill vi i Norrköpingsföreningen tillönska alla Flottans Män, en God Jul och ett Gott Nytt 2017!

Bosse Petersson

Norrtälje

Intressanta föredrag hos Flottans Män i Norrtälje har genomförts i samband med torsdagarnas ärtsoppa. Vid borden dryftar sjömännen alldagliga eller spännande episoder från en tid, då det i försvaret fanns, det vi menar var "riktiga" fartyg, t.ex. jagare, kryssare och motortorpedbåtar. Efter ärtsoppan hålls vanligtvis något intressant föredrag av regional och/eller marin anknytning.

Möte med monstervåg.

Under hösten berättade medlemmen Per Ringhagen om, hur det var, att mitt ute på Atlanten i fint väder plötsligt möta en monstervåg. Per var kapten på det Johnsonflaggade, 180 meter långa containerfartyget *MS Margaret Johnson*. Kommandobryggan var hög, men vågen var långt över däcksbbyggnaden, när man brakade in i den.

Kryssaren *Gotland* i orkan på Atlanten

Ett annat vådligt äventyr, som föredrogs i våras, var, när den ombyggda flygplanskryssaren *Gotland* hamnade mitt i en orkan på hemväg ifrån Halifax på 1950-talet. Nästan allt, som fanns på däck, slogs sönder och spolades över bord. Fartyget tog in

600 ton vatten i förskeppet. Man befarade att skeppet kunde brytas itu. Man red ut den dramatiska situationen men tvingades återvända till Halifax för reparation.

På den resan var tre av medlemmarna med. Åke Stark var föredragande. Nils Eriksson och Lennart Jansson intygade, att allt som sades var sant.

Rysshärjningarna i och runt Norrtälje

Till en ljudinspelning från 1973 visades bilder på fartyg och kartor, som förklarade, varför Roslagen blev så utsatt år 1719. Det gavs en inblick i, hur livet var i Sverige vid den tiden. Pest och svält tog en tredjedel av Finlands befolkning och likadant var det i Stockholm, Malmö och Göteborg. Vi fick också en inblick i, varför Danmark-Norge, Sachsen-Polen och Ryssland ingick en allians för att angripa Sverige på tre fronter.

Torild kom till Indien

Medlemmen Torild Eriksson var ung och skulle emigrera till Australien. Men det hände saker på vägen, som gjorde, att han inte kom hela vägen men i alla fall ända till Indien.

På sin liftarresa hände det mycket i de

främmande kulturer, han reste igenom. Det var maträtter så starkt kryddade, att en nordbo knappt kunde överleva, men det gällde att hålla masken. Folket var ju vänligt och ville bara väl. Äventyren var många och det fanns intressanta episoder att berätta från varje land, han passerade, Tyskland, Österrike, Grekland, Turkiet, Iran, Pakistan och Indien för att nämna några. En gång var det hotfullt, när han åkte med en bil, där passagerarna smusslade pistoler mellan varandra. Där räddades han av en lastbilschaufför.

I Indien försökte han komma på en båt till Australien, men efter många försök gav han upp. Så fick han istället tag på en båt, som skulle mot Europa. När han gav sig iväg, hade han en resväska, på vilken det var textat "SVERIGE – AUSTRALIEN". Texten var även på persiska. Den väskan hade hjälpt honom mycket. Den har tagit honom åt rätt håll och öppnat många relationer, säger Torild.

Tordagsluncherna är uppskattade och välbesökta av en trogen skara gamla flottister, som alltid har saker att prata om.

Kenneth Lundgren

Torild berättar om hur han hamnade i Calcutta.

Foto: Göran Hedberg

Nynäshamn

Flottans män i Nynäshamn har under hösten gått från klarhet till klarhet. Vi började vår höst i augusti med en arbetsdag på Marinstugan, där vi åtgärdade en del knepiga målningsarbeten på vindpinade gavlar och vindskivor. Dessutom fick kanonen och förbandsembblemet en behövlig översyn. En god lunch serverades av tillströmmande damer i föreningen och gemensam tipspromenad genomfördes, innan det var dags för kvällens avslutning; en kräfts-kiva med sallad, paj och ost. Mycket gott fanns att äta och trivsamt umgänge var det som vanligt ute i stugan.

Mycket hände denna månad, då vi även hade att högtidlighålla jagarolyckan på Märsgarn, deltog med flaggvakt. Se artikel på annan plats i tidningen! Det blev en vacker ceremoni med bra och intressant tal av vår riksförordförande och förbandspastorn, som ledde korumet.

I september hade vi planerat en resa till Tallinn som också genomfördes, dock med endast fem deltagare, men de hade en trevlig tur. Det är lite svårt med allt, som händer att hinna vara med överallt – resan sammanföll med höstens regionmöte på Drottning Victorias Örlogshem, där ett par representanter från föreningen också deltog.

Månaden avslutades med en soppkväll, där hela sex jubilarer avfirades med gåvor och hurrarop. Att Flottans Män är en förening med en åldrande charm förstår man, när man ser, att det var två 70-åringar och tre 80-åringar, som firades och som fick avnjuta en tallrik god fisksoppa och lyssna till ett föredrag, om hur det är att bo och arbeta i främmande land.

Så var kvartal tre slut och vi har bara tre månader kvar på året.

Berit Åberg

*På bilden ser vi Nynäshamn lag 2. Sonja Söderström, Kerstin och Stig Ödmark
Foto Rune Stang.*

Stockholm

Höstens första föredrag hölls av Krister Hansén, som med 36 år vid den svenska säkerhetstjänsten vet det mesta om, hur främmande makt bedriver underrättelseverksamhet i vårt land samt hur kontraspionaget arbetar för att förhindra spioneri. Krister tog oss med i underrättelseverksamhetens värld och berättade om, hur denna bedrivs genom satellitspaning, signalspaning, spaning i öppna databaser och på internet samt inte minst genom värvade agenter – spioner. I denna värld har Säpo samarbetspartners och motståndare. Alla större länder har underrättelsepersonal placerad på sina ambassader i Stockholm. De har ett syfte med att vara här och det är aldrig att vara säkerhetstjänstens vänner, även om man kan träffas och byta information. Ett av underrättelsetjänsternas viktigaste uppdrag här är att hitta och värva personer med tillgång till hemliga information, de inte kan få tillgång till på annat sätt. Vi fick veta, hur underrättelsetjänsterna arbetar med detta och hur en värvning kan gå till. Krister föredrog sedan två autentiska fall. I det ena var den främmande underrättelsetjänsten i startgroparna för att värva en svensk officer. Säpo bad honom spela med och låta sig rekryteras som agent. Operationen innehöll allt från krypterade telegram på kortvåg till fejkad information, som placerades i s.k. terrängbrevlådor ute i skogsområden. Säpos syfte var att få mer kunskap om underrättelsetjänstens arbets-

metoder och vilket underrättelsemål den hade i Sverige. När det var klart avbröts operationen. Sex underrättelseofficerare utvisades från Sverige och en stödagent, som var svensk medborgare, dömdes till ett långt fängelsestraff.

I det andra ärendet följdes en rysk underrättelseofficer av Säpos spanare. De upptäckte, att han hade konspirativa möten med en person, som hade tillgång till hemlig information i sitt arbete. I den operationen, som nu inleddes, övervakades underrättelseofficeren minutöst. Spanarna följde honom under en tid, då han vid vissa tillfällen försökte skaka av sig eventuellt efterföljande Säpopersonal genom att till synes planlöst köra runt med bil, åka pendeltåg fram och tillbaka mellan olika stationer, promenera och åka buss. Han var dock hela tiden iakttagen och varje förflyttning och träff med agenten dokumenterades. En dag träffade han på ett utsatt klockslag sin agent på en pendeltågstation. Hela tiden efterföljda gick de två en promenad i ett villaområde för att därefter gå till en restaurang, där agenten fick betalt och överlämnade en CD till underrättelseofficeren. Säpo slog till och grep dem och kunde därmed säkra både pengarna och CD:n med information. Vi fick sedan se, hur agenten mycket ordentligt hade satt in ganska stora penningbelopp på bank dagen efter varje dokumenterat möte, han hade haft med underrättelseofficeren. I detta fall

gav spioneriet inledningsvis stor ekonomisk utdelning till agenten, men slutade med fängelse och att sparkapitalet förverkades till staten.

Vi framför vårt varma tack till Krister för ett mycket intressant och spännande föredrag.

Lennart Bresell

Södertälje

När detta skrivs i november med 30 cm snö, är det svårt att förstå, vilka härliga dagar, vi har under sommaren på vår egen lilla ö, Notholmen.

Vi har som vanligt avverkat vår sillfrukost (lördagen före midsommar), midsommarfest i dagarna två samt kräfts-kiva i augusti.

Den största begivenheten i år var dock Region Mitt Femkamp som avhölls på vår ö i september. Se separat redovisning.

Ovannämnda är de planerade aktiviteterna i klubbens regi och till detta kommer de spontana sammankomsterna runt grillen på udden varje sommarkväll, det finns besökare på ön.

Men, det är inte bara nöjen med en egen ö. Det är mycket, som skall underhållas och repareras. Till största delen genomför

vi detta själv genom intresserade och kunniga medlemmar.

För att visa vår marina historia söker vi alltid efter fler detaljer som kan bättra på vår lilla samling av marina föremål, bl.a. äldre och nyare minor, paravan och 20 mm kanon etc.

I år var vi framgångsrika. Vi ser på bilden, hur några eldsjälar hämtar hem en sjunkbomb, som väl kommer att pryda sin plats på Notholmen!

Lennart Persson

Västerås

Marint besök i Västerås hamn

Torsdag till söndag 7-10 juli var Västerås invaderat av stora mullrande amerikanska bilar. 20 000 bilar från stora delar av världen hade samlats i världens största bilträff, "Power Big Meet".

Samma veckoslut gästades staden av torpedbåtarna *T121 Spica*, *T56* och robotbåten *R142 Ystad*. Intresserade kunde delta i guidade visningar ombord och även följa med på turer ut på Västeråsfjärden. Det var Veteranflottiljen från Gålö i Stockholms skärgård och Föreningen Svenska Robotbåtar som bjöd på denna marina upplevelse, en liten erinran om "Kalla krigets" militärhistoria. Ingen av de amerikanska bilarna kunde konkurrera, vad gäller ljud, med gasturbinmotorernas råa mullrande ute på Västeråsfjärden.

Koggen Roter Teufel till Västerås hamn

De medlemmar i föreningen, som är intresserade av att arbeta med fartygen i Västerås Historiska Skeppsmuseum ställde upp och presenterade koggen Roter Teufel vid den stora segelregattan, Höstkroken, i Västerås. Vi var inte ensamma som dragplåster vid evenemanget. Piratbandet Pat

En märklig kontrast: Husen i de nybyggda hamnkvarteren och 1400-tals koggens däck.

Razket, Tommy Nilsson, Pettson och Findus samt Mikael Rickfors fanns också med.

Gustav Adolf-vesper på Strömsholm

Den 6 november deltog vi vid Gustav Adolf-vespern i slottskapellet på Strömsholms slott. Det har blivit en tradition för föreningen att varje år uppleva miljön och den vackra barockmusiken på det välhållna kungliga slottet. Efter andakten samlas

des vi för att äta Gustav Adolf-bakelse och lära mer om denna fantastiske härförare, vars dödsdag är det datum som de flesta kan från vår historia.

Året, då föreningen fått många intressanta nya medlemmar, närmar sig sitt slut.

Vi sänder ljusa tankar till övriga kamrater i Flottans Män. God Jul och Gott Nytt År 2017.

Bengt Larsson

Region Syd

Karlshamn

Lördagen den 10 september var vi en grupp på ett tjugotal medlemmar, som körde till Karlskrona för att göra en utflykt till Kungsholms fort. Det är ju numera så, att bokningen till fartyg och inträde till fortet beställs och köps via Karlskrona turistbyrå. Vår grupp hade förmånen att ha vår fantastiskt duktige redaktör Olle Melin som guide. Vädret var helt underbart med strålende sol och havet låg blankt.

Båthamnen på Kungsholmen

Väl framme vid fortet så imponerades alla av hur välskött detta fort är. Det var en sann glädje att vandra runt denna anläggning. Parken med de träd och plantor, som långresefartygen har tagit hem, är en upplevelse. Väl tillbaka till "Staan" så avslutade vi utfärden med en gemensam lunch. Tack Olle för din fina insats!

Månadsmötet i oktober var ett gemensamt möte med våra damer från Ankaret. Föredraget på kvällen handlade om Matkultur.

Den 28 och 29 oktober hade vi Regional-konferens i Karlshamn. Malmö hade värdskapet. På fredag kvällen hade vi ett myck-
et uppskattat samkväm med god mat och
med ett intressant föredrag av Ubåts-Has-
se. Tio personer bodde i vårt förenings hus
under natten. Lördagens förhandlingar
började med frukost klockan 0800 sedan
avslutades möte med en sen lunch. Tack
till alla kamrater för ett bra möte med glad
och god stämning.

Nu lackar det mot jul och vi förbereder
vår julfest. Alla i Karlshamn hälsar och öns-
kar er en God Jul och ett Gott Nytt 2017.

Rolf Pärnhem

Malmö

Vi missade manusstoppet till förra numret,
så denna gång redovisar vi, vad som hänt i
FM Malmö ända sedan maj i år.

Majs månadsmöte handlade om de dans-
ka judarnas flykt över Öresund under
krigsåren. Det var Carl-Johan Jargenius,
som berättade om denna massflykt över
Öresund, som nästan alltid skedde på nat-
ten under stort hemlighetsmakeri. Vi fick
också höra om bakgrunden till det hela och
även hur det gick för dessa judar efter kri-
get. Många danskar ställde upp och hjälpte
till, trots farorna. De lyckades få över näs-
tan 8000 judar till tryggheten i Sverige,
innan tyskarna skulle sätta sin plan i ver-
ket. De fick bara tag på ett par hundra, of-
tast äldre och sjuka judar, som inte kunnat
fly. Dessa fördes med båt ner till lägret
lägret Theresienstadt. Detta läger var inget
utrotningsläger och danska regeringen fick
t.o.m. tyskarna att lova, att de skulle be-
handlas väl och så blev det också i möjli-
gaste mån. Tyskland ville inte stöta sig för
mycket med danskarna, eftersom deras
ockupation, eller "besättning" av Dan-
mark, var så givande p.g.a. all mat och an-
nat, som Danmark kunde leverera till
Tyskland och om det var lugnt i landet, be-
hövde de inte heller ha så mycket trupper
stationerade där. De behövdes ju på annat
håll. Efter kriget återvände de flesta judar
från både Sverige och Theresienstadt. En
del hade förölyckats i lägret och en del val-
de att stanna kvar i Sverige. Men enligt
Carl-Johan var det ett annat Danmark, de
kom tillbaka till. Innan hade de känt sig
som vanliga danskar, men nu kände de sig
mer som en minoritet. Många av dem val-
de därför att flytta till t.ex. USA eller Israel
under åren därefter. När vi lyssnade på det-
ta föredrag, kom vi osökt att tänka på da-
gens flyktingströmmar och inte minst
gränskontrollerna här nere i Skåne.

Efter sommaren var "skördepermissio-
nen" över för oss gamla flottister och det
var dags att mönstra på FM-skutan igen till
höstmötet den 22 augusti. Hans Carlsson

redogjorde för höstens inbokade mötesda-
gar, som också finns på hemsidan. Höst-
mötets föredragshållare var Allan Widman,
som styrde oss ut oss på försvarspolitikens
(för oss) okända och oroliga vatten. Allan är
ledamot av Sveriges Riksdag för Liberaler-
na och ordförande i Försvarsutskottet. Han
har dessutom en gedigen bakgrund som re-
servofficer inom bl.a. artilleriet.

Allan berättade om sin syn på Sverige
och Nato-frågan, om Putin och Rysslands
förmodade planer, om läget i Östersjön,
Gotlands betydelse, de baltiska staternas
utsatta läge efter Nato-inträdet, Syrienkri-
sen och vår insats under krisen i Gadaffis
Libyen och en lite skrämmande liknelse
om, att vem kunde ana att ett världskrig
skulle bryta ut, när Tyskland gick in i Po-
len 1939 och jämförde det med dagens kris
i Syrien. Allan har bred och mångårig kun-
skap om allt, som rör vår försvarspolitik,
t.ex. värnplikten, som lagts på is och kan
komma att återinföras, de dyra inköpen av
nya flyplan, haubitsar, helikoptrar och
ubåtar samt hur vårt lilla försvar ser ut idag
och kan agera vid en kris jämfört med t.ex.
under kalla krigets dagar. Det blev ett
mycket intressant föredrag!

Efter kaffe och pannkakor tog Stefan
Leo över rodret och styrde oss tillbaka till
våra kända farleder, nämligen en rapport
från Rikssärs-mötet 2016 och Marindagen i
Karlskrona. Vi fick även se bilder från
dessa evenemang.

Mötet i september gick helt i pilgrimens
anda. Det blev en helt annorlunda kväll
jämfört med vad våra sammankomster an-
nars bruka handla om. Våra damer var
också inbjudna att vara med denna kväll
och några hade hörsammat detta. Vi hade
bjudit in Malou Hasselhuhn för att höra
om hennes 100 mil långa vandring som-
maren 2013 längs den kända pilgrimsleden
El Caminon i norra Spanien. Malou gick
denna under 5 veckor och upplevde myck-

Malaou avtackas

et längs vägen, både fysiskt och andligt. Vi
fick höra om de olika vägvagnsritten, som
ibland gick cirka 1200 m över havet och
ibland var milslånga raksträckor under
gassande sol, om hur det var att sova på de
många härbärgena längs vägen och inte
minst om gemenskapen. Här vandrar cirka
80 000 personer varje år från hela
världen på olika sätt och med olika anled-
ningar till, varför de valt att utmana sig
själva längs denna gamla led. Vi fick veta,
hur man bäst botade skoskav genom att trä
en sytråd genom blåsorna och låta den sitta
kvar medan man vandrade, så att sårvätskan
kunde rinna ut. Malou berättade också, att
hon fick en fin vandringsstav av den sydko-
reanska pilgrimen Tomas under vägen.

Leden börjar i södra Frankrike i Saint-
Jean-Pied-de-Port, går över Pyrenéerna
och slutar efter 80 mil vid den stora kate-
dralen i Santiago de Compostela i nord-
västra Spanien. Där inne finns Sankt Ja-
kobs grav, som är det heliga målet. När
man väl kommit dit, har tillräckligt många
stämplar från härbärgena i sitt pilgrims-
pass och gått minst 10 mil, då får man ett
fint diplom.

Malou valde sedan att fortsätta ut till
kusten och avslutade sin vandring vid fy-
ren vid Finnisterre, "världens ände". Bland
oss fascinerade åhörare fanns två, som
också gått leden, fast i flera etapper. Och
tre av oss gamla sjömän hade även sett fy-
ren vid Finnisterre på avstånd, fast från
sjösidan. Så det var kul för dem att se fyren
på bild på nära håll.

Oktobermötet blev en kväll i torpedbå-
tarnas tecken vilket också märktes på anta-
let deltagare. Det blev nytt rekord med 28
deltagare inklusive föredragshållarna! Vi
hade bjudit in Jan Hagberg och Lars Nils-
son från T38 vänner för att berätta om den-
na fina båt och dess förening. Den har ju i
högsta grad anknytning till Malmö! samt
att flera av våra Malmö-medlemmar även
är med i T38 vänner.

Jan har varit i flottan i nästan hela sitt liv
och kan allt om bl.a. T38:an. Vi fick höra
historien om T38:ans tillblivelse på Kock-
ums 1951 och om dess tappra tjänst i flot-
tan fram tills den blev utrangerad 1975.
1978 ställdes hon som museifartyg på
Malmö tekniska museum, men där mädde
hon inte bra att bara stå på land och efter
att bl.a. Jan och Kungen visat intresse för
henne återbördades hon till Karlskrona
och övertogs av Marinmuseum plus att
man började totalrenovera henne. Vi fick
t.ex. höra, hur de jagat fler Isotta Fraschi-
ni-motorer runt hela landet.

Sedan 1997 har hon varit till sjöss varje
sommare utom 1999. Under sommarhalvår-
et ligger hon förtojd vid Marinmuseum.
Om man är medlem kan man få åka med
henne på somrarna. Hon brukar ju t.ex.
vara med på Marindagarna i Karlskrona.
Vår kung har naturligtvis också åkt med.

Efteråt blev så klart både Jan och Lars belönade som brukligt är, när man kommer och förgyller våra kvällar med sådana intressanta föredrag.

Därefter tog Curt Borgenstam till orda och berättade att han hade två tavlor som hans pappa gjort och, som han nu ville överlämna till Jan och T38-föreningen. Det blev en mycket uppskattad present!

Denna kväll delade även vår ordförande Hans ut nålar och märke till följande:

Sven-Åke Sjöstrand fick veteranmärket för 12 års medlemskap.

Helgen 28-29 oktober var det dags för Regionkonferens i Syd. Vård denna gång var Malmöföreningen, som dock i avsaknad av egen lokal hade förmånen att kunna hålla konferensen i Karlshamn. Samling skedde på fredagen för inkvartering och mingel. Hans kåserade om "Ubåtar och ubåtsfolk" och sedan följde gemensam middag. Efter frukost blev det en liten tur i det förgångna. Hans ville framföra, hur viktigt det är att ta vara på gamla saker, tidningsurklipp, bilder m.m. Glöm inte att sätta datum och namn på bilder!

Regionmötet genomfördes med bra diskussioner och vi konstaterade, att Malmö firar 80-årsjubileum och Växjö 70-årsjubileum 2017. Planering för firande pågår!

Ett stort tack till vännerna i Karlshamn med all hjälp för att kunna genomföra Regionmötet!

Stefan Leo/Hans Carlsson

Trelleborg

I strålande solskin med en temperatur på 26 gr+ samlades 34 medlemmar till vår första trivselkväll efter sommaruppehållet. Innan mitt kåseri om "Min Tid i Flottan" sjöng åhörarna för mig "Ja må han leva", eftersom jag fyllde år denna dag. En ny medlem, operasångaren Stefan Bladh, hälsades välkommen och vid sin presentation sjöng han en känd Lasse Dahlqvistmelodi, som hördes någon distansminut bort. I mitt kåseri berörde jag de stora olyckorna, som drabbat vår flotta i svunnen tid som bl.a. jagarolyckan vid Märsgarn, där 33 man omkom, U-båten Ulvens minsprängning, där en av de 33 besättningsmännen, som omkom, var hemmahörande i Hammarlöv vid Trelleborg. I övrigt berättade jag om mina egna upplevelser, episoder och kommanderingar, som jag haft under mina fantastiska 38 år i flottan, där jag sållat bort vissa händelser, som jag anser som hemliga livet ut. Efter kåseriet bjöd klubbmästaren som vanligt på vällagad förtäring, men jag lämnade det sjunkande skeppet för att fira min födelsedag hos min yngste son med familj.

Göte Lindberg

Traditionellt höstmöte hölls den 13 oktober i föreningslokalen. 32 medlemmar deltog. Mötet leddes av vår ordförande Göte Lindberg. Vi ämnar utvidga vårt samarbete med Sirmiones Skeppslag i Gislöv. Detta gäller inte minst vid Sjösportens Dag och eventuella bussutflykter.

Många förslag på aktiviteter för år 2017 inkom under kvällen, varefter mötet avslutades av vår ordförande.

Därefter fortsatte aftonen med tyska läckerheter. Vår eminente köksmästare Jonny Svenning serverade oss haxe, sauerkraut, potatismos m.m. Underbart gott! Många mätta och nöjda sjömän gick sedan hemåt i höstens lite bistra väder.

Det var en tapper skara Flottans Män, som deltog i minnesstunden vid den Okände sjömannens grav på Alla Helgons Dag på Norrakyrkogården i Trelleborg. I hällande regn och med kraftiga vindbyar hölls en kort ceremoni vid graven. Vår kaplan Anders Blomstrand bad en bön och läste välsignelsen. Med fanvakten i stram givakt vidtog kransnedläggningen. På grund av det miserabla vädret avkortades ceremonin, fanorna droppades och alla begav sig till Flottans Mäns lokal för att undfly det urusla höstvädret.

Anders gav oss en betraktelse om sjömannens utsatta verksamhet med både tragiska och mer lyckosamma slut. Anders berättade också några episoder från sitt arbete som sjömanspräst i Rotterdam. "Vår Gud är oss en väldig borg" sjöngs. Värmande kaffe intogs och vår köksmästare bjöd på för dagen nybakade lussekakor. Cirka 15 personer deltog.

Vid vårt novembermöte besöktes vi av "vår ständige talare" örlogskapten Jan Törnhielm. Han gjorde en repetition över världsläget och fördjupade sig i några specifika "fall" bl.a. situationen i Sydkinesiska Sjön, som bli mer spänd för varje dag. Kina besätter klippor, som sticker upp ur vattnet, bebygger dem och hävdar sedan, att deras territorialgräns räknas från dessa öar. Detta ökar naturligtvis spänningen mellan Kina och grannländerna!

Ett annat område är mellanöstern med Israel och Iran, Irak, Syrien och alliansen mellan Turkiet och Ryssland samt kriget mot IS i Syrien, som eskalerar och kanske lyckas, men vart tar IS vägen? Förmodligen kommer de att dyka upp i Jordanien, som kan bli nästa oroshärd.

Försvarskostnaderna ökar i världen. Ett par exempel; USA har 33 % av världens totala försvarskostnader och Ryssland har 9 %, medan Kina ökar mest och ligger på andra plats efter USA.

I Sverige är oron för grannen i öst stor med hänsyn till vårt mycket strategiska läge! I slutet av 1990-talet hade Gotland fem regementen! I dagens läge finns knappast något försvar, men nyligen skeppades 150 man över till Gotland! Kommer Putin att invadera Baltikum? Då får återigen

Gotland ett utsatt och strategiskt läge.

Det blev ett mycket intressant och givande föredrag. Kvällens avslutades med middag(köttfärslimpa) och gemenskap!

Veikko Bern

Västervik

Höstens första sammankomst hade rubriken Medelhavet, "DÖDENS HAV". Föredragshållare var Henrik Smitterberg från Kustbevakningen (KBV) i Västervik och detta skildras på annan plats i denna tidning.

Vi var åtta stycken från Västervik, som deltog vid minneshögtiden den 17 september på Märsgarn. Det är 75 år sedan, den fruktansvärda jagarolyckan inträffade, då tre jagare sjönk och 33 man omkom. Ceremonin var mycket högtidlig och fin. Vår förbundsordförande Johan Forslund höll högtidstalet och *T121 Spica* och *R142 Ystad* defilerade ute på Hårsfjärden. Talet refereras på annan plats i denna tidning. Efter lunch på Berga åkte vi från Västervik vidare till Gålöbasen. Den är numera Veteranflottiljens hemvist. Veteranflottiljen är gemensam intresseorganisation för *T26*, *T38*, *T46*, *T121 Spica*, *R136 Västervik*, *R142 Ystad*, *M20*, vedettbåten *Sprängaren*, *A-slupen Moses*, *M/Y Triton*, testfartyget *Smyge*, Veteranekipagekompaniet (med tungdykarbåten *A213*) samt Torpedbåtsgnistarna.

Rune Andersson släppte in oss och berättade om Gålöbasens historia och visade, hur basen användes idag. Vi fick se verkstäderna, hamnen, båtarna, torpedbåtsgnistarnas museum samt de kvarvarande byggnaderna. En betydande del av hamnen används i dag som småbåtshamn för personal och pensionärer från flottan. Rune Andersson berättade inlevelsefullt om basens öden och äventyr från invigningen till dags dato. Flera av oss hade många minnen från Gålö och återseendet var spännande. Båsmässen fungerar som i fornstora dagar. Där finns både bastu och övernattningsmöjligheter liksom trevliga samkvämsrum. Ett varmt tack till Veteranflottiljen och Rune Andersson.

Vid vår septembersammankomst berättade Anita och Nocke Åbom om en tur med kanalbåt i England. Den gick på Llongollen kanal från Londontrakten mot Wales. Smala passager, många slussar och minst lika många pubar fick vi se och höra talas om. Nocke berättade om den speciella kulturen, man hade att iakta vid möten och inte minst på pubarna. I regel hyr man båt, som man själv får framföra på kanalsystemet. Slussar och broar är drivna med mankraft. Det är besättningen själv, som får stå för det arbetet. Kanalerna är grunda och ka-

nalbåtarna sticker bara 40-50 centimeter. Båtarna är ett par meter breda men kan vara upp till 20 meter långa. För att bo bekvämt så skall man nog vara något färre än, vad som uppges vara maximala antalet passagerare på båten.

Kanalerna började anläggas i mitten av sjuttonhundratalet och var då ett viktigt transportmedel. Båtarna var hästdragna, varför det i regel finns en stig vid sidan av kanalen. När järnvägarna byggdes i mitten av artonhundratalet, minskade trafiken högst avsevärt och kanalerna började förfalla. Efter första världskriget och den stora arbetslösheten började man restaurera kanalerna och efter det andra världskriget intensifierades arbetet. Kanalerna är idag en viktig tillgång för turismen i England.

Vårt oktobersammanträde var en nostalgisk filmafton med filmen från Västerviksbranden 1959, då staden riskerade att brännas ned. Därefter fick vi se en film från jubileumsåret 1983, då Västervik fyllde 550 år. Många kände igen både byggnader och personer, men förvånades över, hur mycket stad och värderingar hade förändrats över åren. En god ärtsoppa med tillbehör avslutade kvällen.

Christer Warfvinge

Västervik

Lördagen 27 augusti dukades det upp till augustibuffé i Marinstugan. Klubbmästariet bjöd på grillat tillsammans med potatissallad. När alla var mätta och belåtna, såg vi ett bildspel med fantastiskt fina alster i textilkonst gjorda av Siv Salomons-son. Vi hade även en uppvaktning under kvällen. Det var vår medlem Leif Thillberg, som föräddades glasankaret efter att ha uppnått jämn ålder. Efter dragningen i medlemslotteriet kunde vi gratulera Conny Erlandsson till vinsten.

17 september anträdde vi bussen för att åka på studiebesök till Oskarshamn. Första stoppet var på Oskarshamns Sjöfartsmuseum, där vi fick en guidad tur. Vi fick en inblick i sjöfartens utveckling i Oskarshamnsregionen, där de har ett starkt förflutet inom sjöfart, handel och skeppsbyggeri. Efter kaffepaus med utsökt äppelkaka hos Oskarshamns Sjöfartsförening begav vi oss till Sjöfartsföreningens Båt- och maskinmuseum.

Som traditionen bjuder hade vi i september vår traditionella ärttafton.

På höstfesten 22 oktober var vi ett litet gäng men stämningen var fantastisk, liksom maten. Vår nya giv är att servera hus-

Nocke och Anita Åbom

Som avslutning besökte vi bogserbåten S/S Nalle.

maskost, denna gång i form av pannbiff med lök samt äppelkaka till efterrätt.

Vi har som vanligt haft våra tisdagsträffar, som äger rum första tisdagen i månaden.

Vid tisdagsträffen 1 november vankades

det herrsill. Det var sill i alla de former. Denna kväll bjöds också på filmvisning, där filmen handlade om slagskeppet *Bismarck*.

Annelie Sandgren

Region Väst

Göteborg

Nu kan vi lägga ytterligare ett år till historien. För göteborgsföreningens del, det 79:e, vilket tyder på att nästa år fyller vi jämt för åttonde gången. Att en förening hållit ihop i åttio år är ju glädjande. Men när 34 % av medlemmarna är lika gamla eller äldre, får man funderingar om framtiden.

När, enligt ett rykte, Ingvar Kamprad på sin 80-årsdag sade "härliga framtid", så får väl även vi hissa våra mungipor och visa lite jävlar anamma åtminstone åt nutiden.

Vad har då vi gjort i år, som är värt att delge våra kamrater i vårt avlånga land? När detta skrivs i början av november, har

vi avverkat åtta av våra nio planerade klubbafnär. Förutom den sedvanliga ärt- soppan och den varma punchen brukar vi kröna kvällarna med ett föredrag. Att hitta intressanta ämnen som tål att lyssna till är inte alltid lätt, men där har våra klubbmästare verkligen visat framfötterna. Allt mel-

lan komik, allvar och underhållning har hörts under våra takåsar. Ett föredrag, som vi missade i augusti, var "Den ryska björnen har vaknat" av överstelöjtnant Jörgen Elfving, som av personliga skäl blev tvungen att lämna återbud.

Räddningen blev vår medlem kommandörkapten Kent Nordström, som höll ett mycket intressant föredrag om navigation genom tiderna. Ni kan även läsa Kent Nordströms berättelse om *HMS Jägaren* i årets "Pejlingar nr två". I den klubbafton som återstår, nu i november, kommer Sveriges Radios f.d. programledare Lars "Lasse" Swahn att kåsera. Jag får inte glömma 1.a advent, söndagen den 27 november. Det "söndagskaffet" har genom åren blivit speciellt, där vår kaplan Bert Löverdal håller en betraktelse. Det har även, i tjugo år, varit kutym, att den söndagen har en av "Bojens" f.d. ordförande, Gerd Larsson, stått både för värdskapet och hembakat. I år har hon tyvärr av åldersskäl känt sig tvungen att avstå. Hon lämnar, med flaggan i topp, över den "äran" till någon yngre "Boja", som känner sig manad.

I december väntar damklubben "Bojens" traditionella "Lucia" och vår egen "Lille-Jul." För övrigt, om vi bortser från sommaruppehållet mellan Nationaldagen och mitten av augusti, är Marinstugan öp-

Foto L-E Uhlegård

pen kl. 1100 till 1400 (från och med nästa år till 1300) i princip varje söndag och onsdag. På söndagarna är även allmänheten välkommen in på fika. På gatan utanför entrén står en välkommen in-skyld och ibland flankerad av PR-medlemmen Göte Borg som på bilden.

Om någon av läsarna råkar befinna sig i Göteborg, gör gärna ett besök i vår "stuga." Vill ni kolla att någon är där så ring Marinstugan. Telefonnummer finner ni i denna tidning på sista bladets insida.

Karl Harry

Halmstad

Snart är det dags att sammanfatta ytterligare ett verksamhetsår. En bra gissning är, att det blir ömsom vin och ömsom vatten. Mycket har fungerat bra, trevliga tillställningar, relativt välbesökta kamrataftnar, fortsatt utbyte med Kongens Lyngby m.m. Vattnet, i detta sammanhang, är svårigheten att värva nya medlemmar. Detta måste vi dela med andra lokalföreningar, då rekryteringsbasen Örlogs- och Handelsflottan samt Amfibieförband är "på väg ner i källaren". Vi får jobba på.

Mycket har väl hänt under sommaren, men på höstens första kamratafton kunde vi, till vår glädje, konstatera att våra vänner i köket inte hade tappat tempo. Allt var som vanligt, god och näringsriktig förtäring samt fin service

Vid höstens första kamratafton fick vi höra om F 14 som flygande flottilj. F 14 var en konsekvens av ett försvarsbeslut 1942 och 1944 började flottiljens verksamhet i Halmstad på Mickedababys tidigare ägor. Lite spartanskt i början, man bodde bl.a. i gamla gårdsbyggnader. Inledningsvis lånades flygplan, bl.a. B 18 A och B 17, från andra flottiljer. Efterhand tillkom B 18 B, för övrigt det första SAAB-planet utrustat med katapultstol. B 18 ersattes i början av 50-talet av A 28 Vampi-

re. Flygverksamheten upphörde 1961 och den sista aktiva flygplanstypen var A 32 Lansen. Vi fick också höra historier från denna tid, bl.a. om en del haverier, varav ett renderade i krigsrett. Av intresset att döma så fanns där en del f.d. "pilotaspiranter" bland åhörarna.

Söndagen 2 oktober avhölls årets sista kvartalsmöte och i likhet med tidigare så fanns det plats för många fler.

Lördagen 8 oktober avhölls årets traditionella höstfest. Strålände väder inramade dagen till ära, men framförallt kunde vi välkomna några kamrater från vår vänort i Danmark - 6 herrar och 2 damer- mycket trevligt! Totalt var vi dryga 40-talet personer, som efter mingel samlades kring borden. En välkomponerad trerätters middag serverades tillsammans med god dryck. Ett flertal tal hölls under middagen. Efter maten underhölls vi av Trolle Lind och hans "orkester"! Tillfälle gavs för att svänga "de lurviga". Stort tack till Trolle och alla som hjälpte till att arrangera denna tillställning.

Den 10 och 11 oktober genomfördes våra städdagar. Tolv till femton man, beroende på dag, ställde upp. Förutom städning kördes två välfyllda släpvagnar till tippen. På måndagen överraskade en av deltagar-

na, Arne Bengtsson, övriga genom att bjuda på hemlagad lunch, inklusive dessert, ett mycket uppskattat initiativ.

Vid oktober månads kamratafton var det dags igen och då avses inte undfägnad och umgänge. Vi besöktes för sjätte gången av Torgny Ahlgren från Föreningen Gamla Halmstad. Torgny har gjort ett gediget arbete med att ta hand om gamla filmer med anknytning till Halmstad. Denna gång fick vi bl.a. närvara vid Sporthallens invigning i mitten av femtiotalet och invigningen av Jutarums idrottsplats. En reflektion: Att så många "vuxna ungdomar" kan vara så tysta så länge och så hänfödda av ämnet. Vi har inte sett Torgny för sista gången.

Nästa års kamratafton inleds med en bildkavalkad om det gångna året, presenterat av vår "hovfotograf" Leif Leihed.

När detta läses närmar sig julen och alla önskas en trevlig jul- och nyårshelg. En förening är dess medlemmar och därför säger jag ett stort tack till alla, som ställt upp i alla möjliga, och omöjliga, sammanhang. Ingen nämnd och ingen glömd.

Väl mött nästa år.

Kjell A Jönsson (med medskribenter Mats Leminger och Leif Leihed)

Jönköping

Flottans Män Jönköping bytte för en dag ett av naturens grundelement: Från vatten till luft då föreningen besökte Flygvapenmuseet i Malmslätt. Ciceron var Stig Holmström f.d. överstelöjtnant i Flygvapnet med över 4000 flygtimmar på alla SAAB tillverkade flygplanstyper, från J 29 Tunnan till JAS Gripen. Holmström slutade sin karriär med att vara provflygare på SAAB och var den förste piloten att testflyga JAS 39 Gripen. Holmström berättade, att han med en J 29 Tunnan på 60-talet krockade med en kamrat, som flög ett annat plan av samma typ, men båda förarna hoppade i fallskärm och klarade sig oskadda. Som pensionär är Holmström nu ordförande i Östergötlands Flyghistoriska sällskap.

Störst intresse på Flygmuseet var installationen av det bärgade vraket och resterna av den autentiska DC 3:an, som så tragiskt sköts ned av ryssarna på 50-talet i Östersjön och åtta män miste livet.

Kungen och T54

I samband med Älvsnavenjubileet ställde vi från Jönköping följande fråga till vår kung.

Karlstad - Värmland

Är man sent ute kommer vissa händelser i föreningen lite sent, men å andra sidan blir det mer att läsa denna gång.

Stölder och överkan på fartyg och båtar är en relativt vanlig förekomst i Karlstad. Av den anledningen blev det ingen landstigning detta år. *Transportbåt större 276* har under senvintern/våren haft besök av några vandaler, som brutit strömmen bl.a. och innan Filip Gille upptäckte det, hade vissa delarmaskinrummet frusit sönder och därför ingen landstigning. I stället ordnade

Flottans Män, här framför JAS 39 Gripen, besökte Flygvapenmuseet i Malmslätt. Från vänster: Jan Johansson, Jan Hallström, Leif Aljered, Anders Nyström, C-G Dybeck, P-Å Strandsäter, Stig Holmström, Anders Frönell, Stig Karlén, Hans Suneson, Anders Rehnqvist, Ingvar Ericsson, Eric Schalling och Måns Suneson
Foto: 753 Evert "Lillen" Karlsson, Växjö.

- Minns kungen, när han fick följa med motortorpedbåten T 54 på en tur på Vättern. Jovisst minns jag det, svarade kungen, som för säkerhets skull frågade, vilket år det var?

- Det var 1959, kungen var då 13 år.

- Jo, färden med T 54 lade nog bl.a. grunden till mitt framtida intresse för flottan, svarade Kungen.

Leif Aljered

klubbmästaren en vanlig Skeppsafton i klubbhuset.

Traditionellt var föreningen med på **Nationaldagsfirandet** i Högboda, vilket var lite speciellt för vår del. Förutom att vi traditionellt stod för flagghissning och hedersvakt, fick vi detta år motta en svensk fana av vår landshövding

Kenneth Johansson, som även var årets högtidstalare.

I samarbete med **Boda Hembygdsförening** anordnade vi en loppis den 3 sep-

tember. Det vi sålde var gåvor från våra medlemmar, i huvudsak denna gång från Bruno Olsson. Vi hade även en gammal kokvagn m/41 på plats, varifrån vår klubbmästare Göran Olsson serverade ärtsoppa. Arrangemanget inbringade lite förstärkning till klubbkassan.

Karolinerna i Värmland berättade under sensommaren om sin verksamhet, vilken är omfattande. Man arbetar tillsammans med Örebro. Föreningarna har en sammanslutning, som omfattar bl.a. de nordiska länderna. Även Ryssland finner man i denna skara. Man förevisade olika vapen och demonstrationssköt även med några.

Vattenläcka i klubbhuset. Under sommarens sista dagar upptäcktes en vattenläcka i "vårt" hus. Det var i Ångbåtssällskapet Polstjärnans lokaler, som man upptäckte detta. Vattnet stod då lite över golvet. Man rev upp golvet med förhoppning, att det inte spridit sig vidare i husgrunden. Man har satt in torkaggregat för att torka upp grunden och se om det spridit sig till andra delar av fastigheten. I skrivande stund pågår fortfarande uttorkning av grunden. Hittills ser det inte ut som, att det spridit sig till andra delar. Man tror inte, att man kommer in i lokalerna förrän i början av 2017.

Avteckning minnessten. På bild HKH Prins Carl Philip samt Ordf. Veteranerna Värmland Steve Fog

H.K.H. Prins Carl Filip med hustru besökte sitt hertigdöme under vecka 42.

Den 21 oktober avtäckte han en minnessten rest av Karlstads kommun efter initiativ och ett medborgarförslag från Veteranerna (Fredsbaskrarna) i Värmland, för att hedra dem, som gjort en insats för freden eller dem, som stupat för en bättre värld. Stenen kommer att finnas vid Brigadmuseet.

Flottans Män Karlstad-Värmland var inbjudna att delta i ceremonin och representerades av ordförande och sekreterare. Veteranerna i Värmland inbjöd även till ett samkväm under kvällen.

När detta läses har vi firat 10-årsjubileum den 19 november. Mer om detta i nästa nummer.

Med hälsningar från Solens stad

Bert Ågren

Lysekil

M20 Jubileumsresa

Måndagen den 25 juli anlände museifartyget M20 med kapten Åke Foghammar och besättning till Lysekil. Tisdagen den 26 juli var det avgång till Gullmarsbasen i Skredsvik för omvisning och information. På tisdagskvällen var det samling på FM Lysekils klubbhusaltan för grillafton samt föredrag av marinhistorikern Terje Fredh om lokala händelser under andra världskriget. Kaffe och avec intogs i vårt lilla klubbhus (fd lotsutkiken), där stämningen var mycket hög och trevlig. Tidigt onsdag morgon lotsades M20:s besättning till "Skandiamuseet" som med sin samling av gamla "tändkulemotorer" och fartygsdieslar är ett eldorado för marint motorintresserade personer. M20 lämnade Lysekil under onsdagen för fortsatt jubileumsresa norrut i Bohuslän med norska Halden som vändpunkt. Vi önskade dem Lycka till på färden och Välkomna åter!

Räksafari

Lördag förmiddag den 27 augusti embar-

Varberg

Skeppskvällar

Torsdagen den 8 september hade vi det stora nöjet att välkomna vår förbundsordförande Johan Forslund och kanslichefen Lennart Bresell till Marinstugan i Varbergs hamn.

Marinstugan var fullsatt, och intresset var stort att få träffa och lyssna på Johans och Lennarts budskap och deras olika tjänstgöringar inom Flottan.

Mötet inleddes med en kort presentation av FM Varberg. Därefter gick ordet till Jo-

kerade ett 70-tal deltagare Windros med destination Smögen och Hållö. Det var klarblå himmel och 10-12 m/sek västanvind. Kapten Ingemar Johansson förde Windros med stor skicklighet i lä för västanvinden under holmar och skär. Vid halvtolvtiden lade vi till vid Smögenbryggan.

På Smögenbryggan hade Smögens Fiskauktion anordnat "Fiskarens dag" med ett flertal extra fiskebodas, där man fick gratisprover till avsmakning samt även inhandla de varor, som föll i smaken. Ett flertal deltagare passade även på att besöka något av kaféerna på bryggan.

Dagsfärsk räkor lastades ombord och vi stävade vidare mot hamnen på Hållö ö.

Ön är ganska flack och i storlek nord-sydlig riktning cirka 1700 m och i öst-västlig cirka 800 meter. Sommartid är Hållö en mycket uppskattad ö för badande. Ön trafikerades av turbotåtar från både Kungshamn och Smögen. "Utpost Hållö" har vandrarmen öppet 1 april-31 oktober samt servering under sommartid. Kapellbyggnaden används flitigt till viglar. Hållö med sina blankslipade bergsformationer är en mycket vacker och mytomspunnen ö.

Evert Taube skrev "Balladen om Briggen Blue Bird of Hull" efter en berättelse om en strandning, som skedde den 26 augusti 1871.

Hållö och även farvattnen i dess närhet var under andra världskriget åren 1939-

1945 föremål för stort antal krigshändelser. Ett svenskt kurirplan, DC 3:an "Gripen", sköts ner av tyskt flyg över Skagerack den 27 oktober 1943. 13 personer omkom, två räddades, när planet störtade på ön. Ett flertal svenska fartyg kapades av tyskarna och beslagtogs och bogserades till tyska hamnar.

Hållö fyr byggdes 1842 och har en lys höjd på 40 meter över havet. Fyren var bemannad till 1969, då den automatiserades. Utsikten från fyrtornet sträcker sig från Väderöbod i norr till Måseskär i söder.

Bengt Wall tog väl emot oss och guidade cirka 60 deltagare runt på denna fantastiska ö med dess fyrtorn och övriga faciliteter. Efter hand som deltagarna kom tillbaka till hamnen, serverades räkor med tillbehör. De allra flesta föredrog att sitta i solskenet på klipporna och avnjuta delikatesserna.

Hemfärden var lika vacker som utfärden; sol, vind och ett vackert västanhav.

Vi tackar kapten Ingemar Johansson och hans fru, "stewarden" Yvonne, för en mycket fin lördagsseglats.

FM Lysekil önskar alla Flottans Mäns medlemmar en riktigt GOD JUL och GOTT NYTT ÅR!

Jackie Lindebäck

Kapten Åke Foghammar välkomnas av FM ordförande Jackie Lindebäck

han och Lennart och vad som händer i Riksförbundet. Vi fick därefter inblick i deras tjänstgöringar och minnen från tiden i Flottan.

Johan betonade vikten av att värva nya medlemmar och även vårda våra medlemmar.

Vi tackar Johan och Lennart för en mycket intressant och givande Skeppskväll!

Den 29 september mönstrade vi på MS Nautica, i Varbergs hamn för en dagstur till Grenå. Vår kassör Bosse Oskarsson

purade oss tidigt för samling kl 0630 vid Stena terminalen i hamnen.

Vi började med sjöfrukost ombord för att senare besöka bryggan med förste styrman och hans medarbetare som guider. Vi fick en grundlig genomgång av all den utrustning för navigering, kommunikation m.m., som finns där. Vi njöt också av en vidunderlig utsikt från bryggan.

I Grenå valde några av oss att besöka Kattegatcentret med sitt intressanta akvare-

um och några av oss valde ett kort besök i Grenå centrum.

På återresan besökte vi maskincentralen med rundvandring bland "hjälpkärror" och huvudmaskineri samt fick vi en guidning i kontrollrummet.

Innan vi anlöpte Varbergs hamn serverades middag med möjlighet till "förstärkning". Tack Bosse för en välarrangerad resa!

En minnesrik och välbesökt skeppskväll höll Nils-Ove Jansson den 20 oktober med sitt tema "Omöjlig ubåt". Nils-Ove var ansvarig för ubåtsjaktverksamheten i Kustflottan under 1980-talet.

Under 1980-talet hände väldigt mycket i svenska farvatten och skärgårdar med många obehöriga intrång bl a i militära skyddsområden. Ett talande exempel var ju grundstötningen av U 137 i Gåsefjärden 1981. Men även den omfattande ubåtsjakten i Hårsfjärden 1982 beskrevs i Nils-Oves presentation.

Alla som var närvarande på skeppskvällen kände nog en rysning i kroppen, när Nils-Ove beskrev, vad som hände. Frågor

Ängelholm

Så är det åter tid att summera ett verksamhetsår. För oss Ängelholmare och Nordvästskåningar har väl stadens 500-årsfirande satt en viss prägel på det snart gångna året. En höjdpunkt för oss var, att Marinens Musikkår var en av de fyra orkestrar, som deltog i firandet. För övrigt deltog vår egen Stads- och hemvärnsmusikkår, Hemvärnets musikkår Ystad samt Kronprinsens husarregementes musikkår från Malmö. När alla spelade samtidigt på Stortorget, var det cirka 110 musikanter, som gav publiken en upplevelse av stora mått.

I slutet av oktober deltog cirka 2000 personer i en galakväll på Lindab Arena. Bland artisterna fanns bland många andra kända artister Hasse Andersson. Gill Johnsson medverkade på videolänk. Det blev en fin och uppskattad avslutning på jubileumsåret. Vi tackar 500-åringen Engelholms Stad för jubileumsannonsen. Vi tackar samtidigt våra trogna annonsörer för stödet till vår tidning

På vår egen front har vi under hösten haft grillkväll i augusti, kräftor och räkor en kväll i september samt ärter med fläsk signerade Kurt Romare en kväll i oktober.

Vi har även under hösten varit ansvariga för Region Västmötet i Göteborg. Alla föreningar utom en var närvarande. Vi tackar varmt Göteborg, för att de ställde upp med lokal. En av våra föreningar föreslog, att vi kunde träffas på nätet! Men nej, framför skärmen sitter vi väl tillräckligt, eller hur? Det är ju den personliga kontakten, vi vill ha. Alla trivs i göteborgarnas Marinstuga. Kan det vara bättre anknytning för f.d.

Besök på bryggan

som berördes var: Vem var här? – Vad var syftet? – Vad gjorde inkräktarna? Vissa svar var tydliga och alla som vill veta, uppmanas att läsa Nils-Oves bok "Omöjlig ubåt".

Tack Nils-Ove för en mycket intressant och initierad presentation! Välkommen åter!

Skaldjursbuffé

Manne Österberg, Rune Heed, Eiler Da-

nielsson och Rena Büchert dukade upp årets skaldjursbuffé den 14 oktober. Vi blev bortskämda förra året och årets leverans från vår egen fiskare Bertil Andersson på VG 350 i TYräslövsläge var minst lika bra med många och goda krabbor och havskräftor. Vi njöt i fulla drag av god mat och dryck med härlig musik och många välkända sånger. Det blev en härlig kväll!

Göran Andersson

flottister Dessutom ligger Marinstugan på Nya Varvet. Mötets sista punkt var, att alla föreningar, som deltar i regionmötet, får i koncentrerad form berätta om sin förenings verksamhet sedan sist, vi träffades. Mötet avslutades med en enkel måltid, som värdföreningen har med i bagaget och serveras till självkostnadspris.

Den 2 november hade vi årets sista föredrag tillsammans med F 10 Kamratförening. Mötet hölls i deras lokaler vid Flygmuseet. Vi hade bjudit in Lars-Erik Uhlegård, ordförande i Flottans Män Göteborg för att berätta om sin tjänstgöring i Must – Den Militära underrättelse och säkerhetstjänsten. Vi fick veta mycket men givetvis inte allt Lars-Erik fick många frågor, som han besvarade och förklarade. I en paus serverades det kaffe. Frågorna fortsatte efter fiket. Lokalen var fylld till sista plats

och även de extra stolarna tog slut. Lars-Erik fick varma applåder och avtackades av styrelseledamoten i F.10 Kamratförening, Lars Hedström med boken Flygareminnen från F 10 Bulltofta 1940-1945. Flottans Mäns ordförande Lars Linde tackade med sedvanlig lergök och vinflaska.

När detta läses, har vi haft vårt julsamkväm den 9 december. Glöm inte kolla vår hemsida, www.flottansman.se/angelholm.

Vi vill även presentera vår Webbmaster Bertil Lundvall och hans mailadress är flottansmanangelholm@gmail.com

Slutligen, God Jul och Gott Nytt År till alla, som läser min spalt. Samma önskan riktas till våra annonssponsorer samt ett varmt tack, för att ni stöder vår verksamhet.

Gunnar Gunnarson

Deltagarna i Regionvästmötet framför Göteborgs Marinstuga

Födelsedagar Vi hyllar

95 år född

1922-01-06 Olle Nilsson TÄBY

90 år född

1927-01-03 Harald Häggström SUNDSVALL

1927-01-14 Lars Larsson LULEÅ

1927-01-17 Olof Evert Olofsson BANDHAGEN

1927-02-13 Per-Åke Flink ÄNGELHOLM

1927-03-02 Axel Sahlin GÖTEBORG

1927-03-28 Axel Johansson VARBERG

1927-03-28 Bo Erik Lind NORRTÄLJE

1927-03-31 Hans Lückner SOLNA

85 år född

1932-01-01 Bengt Karlsson HALMSTAD

1932-01-13 Per-Oskar Eriksson INGMARSÖ

1932-01-20 Bengt Larsson V FRÖLUNDA

1932-02-04 Lars Ivar Jakobsson SUNDSVALL

1932-02-05 Runo Norlin NORRTÄLJE

1932-02-09 Sven Sering MALMÖ

1932-02-10 Ingemar Wahlström NORRKÖPING

1932-02-14 Carl-Otto Schander BORÅS

1932-02-21 Åke Mörtzell ÖSTERSUND

1932-02-26 Nils Holmström HUDDINGE

1932-03-01 Uno Jönsson GRÄDDÖ

1932-03-10 Per-Erik Lundh MATTMAR

1932-03-25 Nils Willner HANDEN

1932-03-27 Jackie Almqvist LIDINGÖ

1932-03-27 Lennart Johansson ROMELANDA

1932-03-30 Thore Karlsson SOLNA

80 år född

1937-01-10 Gert Malmqvist STOCKHOLM

1937-01-11 Hans Hedlund STOCKHOLM

1937-01-12 Rein Truija LINDOME

1937-01-14 Felix Norberg LYSEKIL

1937-01-16 Sven-Olof Brinklöv VÄSTERHANINGE

1937-01-17 Göte Permerin KARLSKRONA

1937-01-19 Lars Johansson TJURKÖ

1937-01-20 Curt Jubrand GÖTEBORG

1937-01-21 Hans Marström HALMSTAD

1937-01-24 Kaj Thorsson GÖTEBORG

1937-02-05 Ulf Westerberg NORRKÖPING

1937-02-06 Torsten Olsson SÄVEDALEN

1937-02-07 Reino Lamminheimo LIDKÖPING

1937-02-10 Harry Karlsson NORRKÖPING

1937-02-12 Per Hall NORRTÄLJE

1937-02-15 Rolf Pärnhem KARLSHAMN

1937-02-22 Bengt Larsson KARLSKRONA

1937-02-28 Ulf Sörbin VÄSTERVIK

1937-03-01 Bo Ekstedt NYNÄSHAMN

1937-03-01 Bruno Olsson ÖSTMARK

1937-03-01 Jan Falkman VÄLLINGBY

1937-03-01 Lars Olander KARLSHAMN

1937-03-02 Sven-Olov Carlsson KARLSTAD

1937-03-02 Torsten Johansson NYNÄSHAMN

1937-03-07 Georg Muller NORRKÖPING

1937-03-08 Sven-Åke Persson ÅRSTA

1937-03-10 Gösta Blomqvist KARLSHAMN

1937-03-14 Bo Lindkvist TÄBY

1937-03-24 Karl-Erik Johansson ASARUM

1937-03-24 Thore Windahl MYGGENÄS

1937-03-26 Brita Holtman Norlin VAXHOLM

1937-03-28 Jurgen Lagerblad KARLSHAMN

1937-03-29 Hans Martinelle NYNÄSHAMN

1937-03-30 Örjan Garpenberg VÄSTERVIK

1937-03-31 Rolf Grönberg VÄSTERVIK

75 år född

1942-01-03 Nocke Åbom VÄSTERVIK

1942-01-11 Nils-Bertil Pettersson TORSLANDA

1942-01-12 Kurt Gustafsson KARLSTAD

1942-01-14 Birgit Olander Sjöberg ÄNGELHOLM

1942-01-16 Guy Andersson NORRKÖPING

1942-01-23 Hans Lundqvist VÄSTERVIK

1942-01-25 Harry Lundqvist HALMSTAD

1942-01-27 Jan Svanström HALMSTAD

1942-01-29 Hans Otto Nilsson ÄNGELHOLM

1942-02-04 Christer Pettersson KUNGÄLV

1942-02-11 Bengt Åhlander Nynäshamn

1942-02-12 Curt Fernlund HÄRNÖSAND

1942-02-13 Agne Sjöman NORRTÄLJE

1942-02-13 Sune Liffner VÄSTERVIK

1942-02-14 Ingvar Ivelöv GÖTEBORG

1942-02-15 Anders Brandin VÄSTERVIK

1942-02-15 Uno Gradin HÄRNÖSAND

1942-02-19 Buster Pärson VÄSTERHANINGE

1942-02-20 Ruben Kihl VÄSTERVIK

1942-03-01 Nils Nordlund BERGEFORSSEN

1942-03-04 Christer Cervallius NÄTTRABY

1942-03-10 Göran Andersson LANDSKRONA

1942-03-15 Bo Lindblad NYNÄSHAMN

1942-03-21 Stig Eriksson NÖSUND

1942-03-21 Sven Åke Johnsson HALMSTAD

1942-03-22 Ingvar Ericsson GRÄNNA

1942-03-24 Nils Hultgren VÄSTERVIK

1942-03-27 Björn Egman MUSKÖ

1942-03-30 Kjell Andersson OXIE

70 år född

1947-01-08 Carl G:Son Bonde HÖLÖ

1947-01-09 Hans Hansson MÖLLE

1947-01-09 Karl Ingemar Johansson HALLEN

1947-01-12 Carl-Johan Andersson KARLSKRONA

1947-01-13 Kenth Karlsson V FRÖLUNDA

1947-01-18 Bill Zackrisson NORRKÖPING

1947-01-31 Göran Pousette SALTSJÖBADEN

1947-02-08 Erik Schalling BANKERYD

1947-02-16 Bengt Jerlmark KARLSKRONA

1947-02-23 Lars Krantz MÖLLTORP

1947-02-24 Torbjörn Hjert HÄSSELBY

1947-02-24 Ulf Johnsson ALVESTA

1947-03-01 Arne Nilsson TORHAMN

1947-03-05 Anders Sjöqvist VISBY

1947-03-08 Christer Olsson LOMMA

1947-03-09 Lars Blom ÄNGELHOLM

1947-03-10 Anders Björklund RIMBO

1947-03-11 Bo Måbrink HALMSTAD

1947-03-11 Helge Alamaa JÄMJÖ

1947-03-12 Torbjörn Karlsson ÅKERS STYCKEBRUK

1947-03-13 Roland Carlström MALMÖ

1947-03-13 Åke Könberg ÄLANDSBRO
1947-03-14 Leif Sandgren ALVESTA
1947-03-24 Thomas Dahln GÖTEBORG
1947-03-28 Kent Alritzson KARLSKRONA
1947-03-29 Rolf Janson GRÄDDÖ
1947-03-30 Göran Jonsson TIVEDEN
1947-03-30 Hans Blomkvist HALMSTAD
1947-03-31 Tommy Näsman ALNÖ

65 år född

1952-01-07 Hans Berglund NORRTÄLJE
1952-01-07 Mats Bengtsson NYNÄSHAMN
1952-01-12 Gunnar Bodin ENSKEDE
1952-01-27 Stefan Nöblad LYSEKIL
1952-01-29 Krister Andersson NORRKÖPING
1952-01-31 Tomas Nilsson MÖNSTERÅS
1952-02-03 David Ekelund KARLSKRONA
1952-02-05 Sten-Anders Holmström KUNGSHAMN
1952-02-06 Lars Kiessling GÖTEBORG
1952-02-13 Arne Keller DJURHAMN
1952-02-17 Kristina Pedersen UDDEVALLA
1952-02-18 Per-Olof Brunemalm ÄLVSJÖ
1952-02-29 Magnus Dehlén KARLSKRONA
1952-03-05 Christer Karlsson JÄMJÖ
1952-03-05 Lars Lundquist HASSLÖ
1952-03-07 Sven-Erik Hermansson LYSEKIL
1952-03-07 Thomas Johansson KARLSKRONA
1952-03-13 Greger Johansson VÄXJÖ
1952-03-16 Christer Alvarsson ORSA
1952-03-20 Bertil Andersson TRÄVSLÖVSLÄGE
1952-03-27 Ingemar Johansson FISKEBÄCKSKIL
1952-03-28 Bo Paulsson VIKEN
1952-03-29 Rolf Winbom LYCKEBY

60 år född

1957-01-03 Bertil Andersson KIL
1957-01-05 Jonas Nyman TROLLHÄTTAN
1957-01-06 Benny Olsson EKEBY
1957-01-20 Mikael Kindh LINKÖPING
1957-01-24 Rolf Johansson VARBERG
1957-01-28 Jan-Eric Nilsson DJURSHOLM
1957-01-29 Lennart Falk VÄRMDÖ
1957-02-06 Jan Karlsson ÄNGELHOLM
1957-02-07 Mikael Marcko LYSEKIL
1957-02-07 Roy Gustafsson HALMSTAD
1957-02-14 Bertil Eriksson NORSBORG
1957-02-21 Dan Pålsson HALMSTAD
1957-02-26 Per Örnell TYRESÖ
1957-03-02 Per Sellert MÖLNDAL
1957-03-16 Anders Jansson TORSHÄLLA
1957-03-16 Lars-Göran Söderberg VÄXJÖ
1957-03-25 Dan Karlman VÄSTERHANINGE
1957-03-28 Jan Hammarström GÖTEBORG
1957-03-29 Bo Bengtsson VÄSTERVIK
1957-03-31 Stefan Leo MALMÖ

50 år född

1967-01-22 Stefan Gustafsson GRÖDINGE
1967-02-05 Rolf Berg JÄRNA
1967-02-19 Mikael Persson TRELLEBORG
1967-02-22 Jonas Anderzén LYSEKIL
1967-03-25 Magnus Lundgren ÅRSTA
1967-03-27 Anders Westerberg SÖDERTÄLJE
1967-03-31 Anders Noren STENINGE

40 år född

1977-03-14 Björn Björklund GÖTEBORG

Nya medlemmar

Vi hälsar följande medlemmar välkomna och önskar att alla skall få mycket glädje av medlemskapet.

Göteborg

Allan Dellhag
Urban Edvardsson
Tommy Fransson
Tony Mortensen
Göran Ringqvist
Håkan Rosell
Lars-Erik Snällman
Patrik Welin

Halmstad

Ingemar Andersson
Carl Edenberg
Arne Lindh

Haninge

Sven-Olof Brinklöv
Tommy Elvesjö
Ulf Nilsson

Härnösand

Kjell Wallgren

Kalmarsund

Örjan Molander
Åke Torenstam
Dick Åkesson

Karlskrona

Tommy Johansson
Karlstad-Värmland
Karl Stefan Mattsson

Lysekil

Benny Djup
Kjell Gustavsson
Ulf Hansson
Rune Nilsson
Jonas Olsson

Malmö

Bo Af Winklerfelt
Göran Ahlquist
Hans-Åke Berndt
Per Bolin
Johan Granholm
Manne Hultström
Kenneth Mårtensson
Benny Olsson
Christer Wessman
Norrtälje
Torgny Irlander

Nynäshamn

Bo Ekstedt
Magnus Rietz
Stockholm
Anders Björkman
Tony Dahlbom
Kristoffer Hessel
Torbjörn Hjert
Mikael Lindgren
Håkan Lockne
Eje Wåhlstedt
Kenneth Åhrlin

Sundsvall

Owe Ahlin
Håkan Bergman

Södertälje

Olle Carapi
Roland Nykvist
Jan Strömberg

Varberg

Åke Andreasson
Gunnar Linnarsson

Göran Peterson

Jan Tunsund
Per-Olof Turesson

Västerås

Erik Arvidsson
Jonny Stoor

Växjö

Lotta Dalenius
Stefan Johansson
Ängelholm
Karl-Gustav Andersson
Sven Segerman

Avlidna kamrater

Avliden Sven-Erik Andersson FALKENBERG
Född den 27 mars 1931 den 28 september 2016

Christer Arnerby BORGHOLM
Född den 25 januari 1945 Avliden den 4 augusti 2016

Hans Bergkvist GÖTEBORG
Född den 7 juli 1932 Avliden den 11 augusti 2016

Åke Binette ÖSTERHANINGE
Född den 10 december 1954 Avliden den 28 augusti 2016

Göran Bringsarve KARLSHAMN
Född den 17 april 1932 Avliden den 24 september 2016

Lars Bylund HOVÅS
Född den 14 juli 1924 Avliden den 14 oktober 2016

Lars Deas NYNÄSHAMN
Född den 12 december 1947 Avliden den 15 september 2016

Stig Eliasson LYSEKIL
Född den 8 september 1934 Avliden den 3 juni 2016

Christer Ericsson ALINGSÅS
Född den 27 mars 1942 Avliden den 27 juni 2016

Nils Frih KARLSHAMN
Född den 10 februari 1934 Avliden den 16 september 2016

Björn Fornander FÄRENTUNA
Född den 18 november 1938 Avliden den 3 november 2016

Kerstin Hattenbach SALTSJÖBADEN
Född den 6 augusti 1924 Avliden den 13 oktober 2016

Ingemar Holmqvist ÅHUS
Född den 29 mars 1931 Avliden den 15 april 2016

Bengt Johansson JORDBRO
Född den 16 augusti 1939 Avliden den 19 augusti 2016

Gunnar Johansson VÄSTERVIK
Född den 2 september 1954 Avliden den 15 februari 2016

Birger Larsson KARLSHAMN
Född den 14 januari 1935 Avliden den 3 september 2016

Sven Lindström SUNDSVALL
Född den 2 september 1929 Avliden den 4 juli 2016

Rune Lindén STOCKHOLM
Född den 13 januari 1933 Avliden den 19 april 2016

Nils-Erik Nyberg VISBY
Född den 30 augusti 1943 Avliden den 13 december 2015

Evert Olofsson BRÄNNÖ
Född den 1 januari 1930 Avliden den 17 oktober 2016

Georg Salomonson HOVÅS
Född den 29 juni 1924 Avliden den 23 mars 2016

Örjan Sandell LYSEKIL
Född den 21 juni 1928 Avliden den 19 oktober 2016

Björn Sjunnesson KUNGSÄNGEN
Född den 19 juli 1927 Avliden den 18 juli 2016

Roland Stenström HALMSTAD
Född den 3 oktober 1931 Avliden den 16 september 2016

Kjell Sundberg LIT
Född den 4 september 1942 Avliden den 10 april 2016

Rune Söderquist HALMSTAD
Född den 26 september 1925 Avliden den 2 oktober 2016

Hedra våra avlidna kamraters minne med en gåva till Flottans Män. Pg 5 88 19-4.

Efter Din betalning sänder FM kansli blanketten till de sörjande.

Besked om Riksårsmötet 2017!

Kamrater inom Flottans Män! 2017 är det äntligen dags för ett västligt alternativ, när det gäller Riksårsmötet. Den 7 maj på eftermiddagen är det dags att embarkera Stena Scandinavica för en resa Göteborg – Kiel tur och retur. Vi

är åter i Göteborg morgonen den 9 maj. Priser, tider, val-möjligheter och program kommer att offentliggöras i månadsskiftet januari-februari via hemsidorna och därefter genom tidskrifterna Flottans Män nr 1/2017 och Pejlingar nr 1/2017.

Välkomna till en resa i västerled mot söder.

FM Göteborg, styrelsen

Foto: L-E Uhlegård

Kontaktmän i förbundsstyrelsen och lokalföreningar

Styrelse och lokala föreningar kan även nås via hemsidan www.flottansman.se

Förbundsstyrelse och kansli

Förbundsordf	Johan Forslund	0709-185 724	Dagsverkswägen 14	134 65	INGARÖ	jforslund80@gmail.com
Vice förb.ordf	Jan Wikberg	0735-637 492	Spovvägen 33	831 62	ÖSTERSUND	janwikberg35@gmail.com
Sekreterare	Bo Schagerberg	0705-214 439	Månbergsvägen 4	140 39	NYNÄSHAMN	bo.sch@bredband.net
Sekreterare	Örjan Sterner	070-627 53 97	Odenvägen 19	136 42	HANINGE	orjan.sterner@bredband.net
Kanslichef	Lennart Bresell	070-774 31 83	Balingsnäs vägen 92	141 34	HUDDINGE	lennart.bresell@telia.com
Medlemsregister	Lennart Bresell	070-774 31 83	Balingsnäs vägen 92	141 34	HUDDINGE	lennart.bresell@telia.com
Infoansvarig	Bo Schagerberg	0705-214 439	Månbergsvägen 4	140 39	NYNÄSHAMN	bo.sch@bredband.net
Webbmaster						
Kansli	Flottans Män	08-678 09 08	Teatergatan 3 Öppet tisdagar 9-16	111 48	STOCKHOLM	riksforbundet@flottansman.se

Region Nord

Representant i förbundsstyrelsen: **Jan Wikberg.**

Härnösand	Åke Semb	070-603 93 59	Grönkullavägen 4F	871 60	ÄLANDSBRO	ake.semb@comhem.se
Sundsvall	Cawe Johansson	070-659 54 65	Backvägen 6	861 38	BERGEFORSSEN	astors.farg@spray.se
Östersund	Jan Wikberg	0735-637 492	Spovvägen 33	831 62	ÖSTERSUND	janwikberg35@gmail.com

Region Mitt

Representanter i förbundsstyrelsen: **Örjan Sterner, Bo Schagerberg och Lennart Persson**

Gotland	Olof Berglund	0705-767 187	Dalhem Dungårde 160	622 56	DALHEM	berglund.olof@telia.com
Föreningslokal:	Marinstugan	070-164 79 24	Södervägen 56 B	621 58	VISBY.	(Stugvärdens hemtelefon)
Haninge	Lars Engvall	070-661 58 74	Lilla Hundens gata 422	136 64	HANINGE	lars.g.engvall43@gmail.com
Norrköping	Robert Hillgren	070-836 59 92	Utsätter 9	610 28	VIKBOLANDET	robert.hillgren41@gmail.com
Föreningslokal:	Marinlokalen	011-13 84 25	Saltängsgatan 48	602 38	NORRÖPPING.	flottansman@telia.com
Norrälje	Kenneth Lundgren	076-166 95 66	Floragatan 9	761 31	NORRÖPPING.	kenneth.lundgren44@gmail.com
Föreningslokal:	Marinlokalen		Götgatan 14 A	761 64	NORRÖPPING.	(ej postmottagning)
Nynäshamn	Kjell Johansen	070-641 35 53	Båtsmansvägen 13	149 31	NYNÄSHAMN	k.r.johansen@tele2.se
Stockholm	Örjan Sterner	070-627 53 97	Odenvägen 19	136 42	HANINGE	orjan.sterner@bredband.net
Kansli	Flottans Män	08-611 10 11	Teatergatan 3	111 48	STOCKHOLM.	sthlm@flottansman.se
Södertälje	Thomas Westerberg	073-746 36 69	Ekenbergsgatan 30	152 43	SÖDERTÄLJE	t_westerberg@hotmail.com
Föreningslokal:	Notholmen	08-55 15 50 14	Hörningsholm,		MÖRKÖ	(ej postmottagning),
Västerås	Tommy Blomqvist	070-768 61 10	Stadshagsvägen 50	724 65	VÄSTERÅS	bm.k.b@tele2.se
Föreningslokal:	Flottans Män		Slakterigatan 10	721 32	VÄSTERÅS	stieg.andersson@swipnet.se

Region Syd

Representanter i förbundsstyrelsen: **Göran Löfgren och Rolf Pärnhem.**

Kalmarsund	Stefan Horndahl	070-554 41 80	Vårdshusvägen 14	394 77	KALMAR	stefan.horndahl@hotmail.com
Karlshamn	Rolf Pärnhem	0708-882 441	Drottninggatan 22	374 35	KARLSHAMN	parlnhem@telia.com
Föreningslokal:	Flottans män	0454-163 40	Lärkgatan 2	374 34	KARLSHAMN	
Karlshamn	Göran Löfgren	0704-958 014	Saltö Torg 2 B lgh 1303	371 37	KARLSHAMN	
Kristianstad	Lars-Ingvar Elofsson	0765-10 04 72	Byastensvägen 10	291 77	KARLSHAMN	
Malmö	Hans Carlsson	070-376 73 89	Vendelsfridsgratan 6 A 6 tr	217 64	KARLSHAMN	goran.lofgren@tele2.se
Trelleborg	Göte Lindberg	070-840 18 44	Syréngatan 3	231 53	GÅRDS KÖPINGE	navyman@tele2.se
Västervik	Åke Revelj	070-336 07 16	Hornsvägen 15 M	593 54	MALMÖ	malmö@flottansman.se
Växjö	Sten Svensson	0470-811 74	G:a Teleborgsvägen 12	352 55	TRELLEBORG	gote.lindberg@outlook.com
					VÄSTERVIK	akerevelj@hotmail.com
					VÄXJÖ	leifcarlsson41@hotmail.com

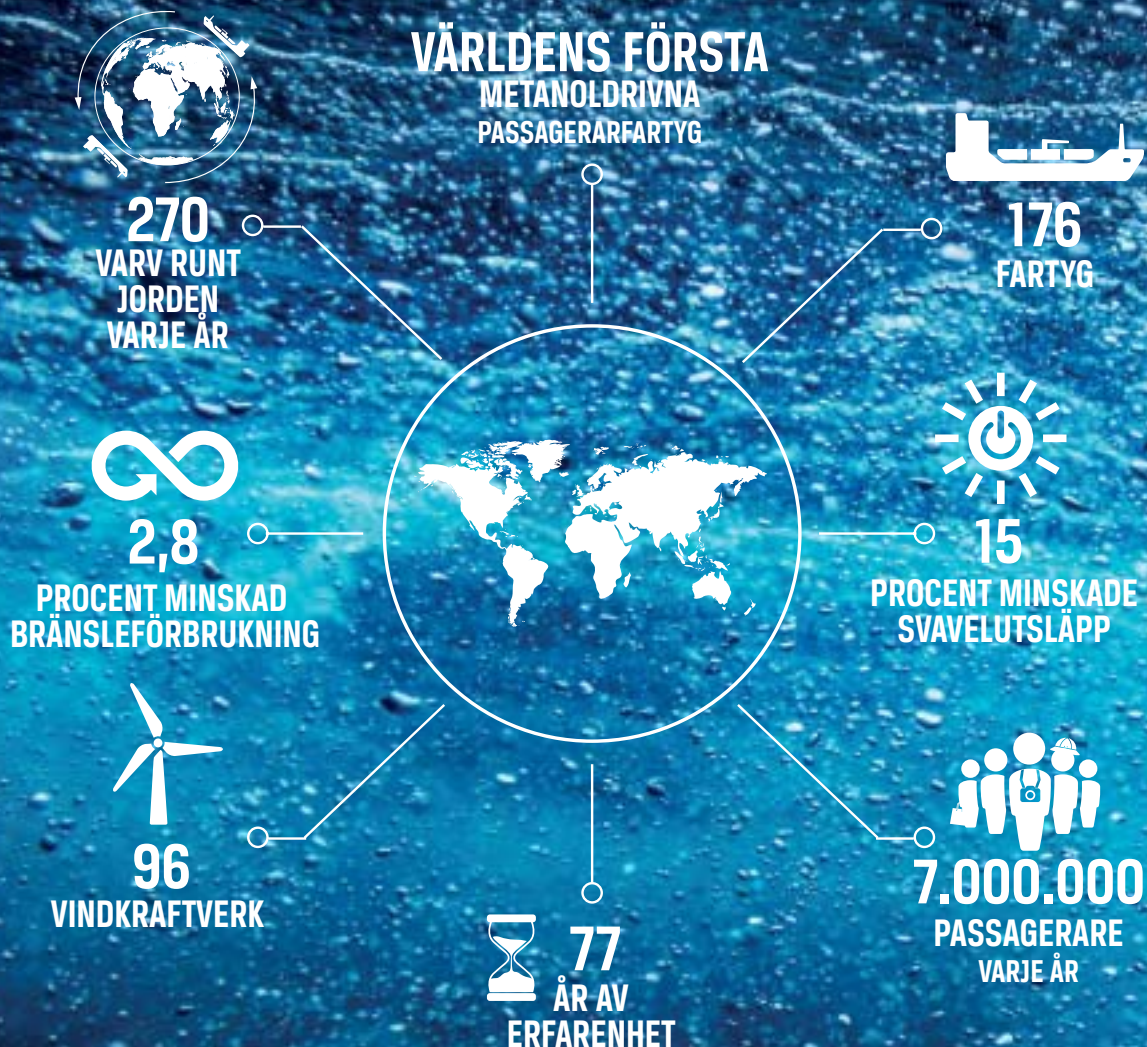
Region Väst

Representanter i förbundsstyrelsen: **Lars Linde och Kjell Jönsson.**

Göteborg	Lars-Erik Uhlegård	0723-97 21 86	Frejagatan 6	431 44	MÖLNDAL	lars-erik@uhlegard.se
Föreningslokal:	Marinstugan	031-29 07 23	Örlogsvägen 6, Nya Varvet.	426 71	V.FRÖLUNDA	flottansmangoteborg@telia.com
Halmstad	Kjell Jönsson	070-393 02 93	Norra vägen 21	302 32	HALMSTAD	jonssonkjell44@gmail.com
Föreningslokal:	Marinstugan	076-880 70 53	Dragvägen	302 90	HALMSTAD	halmstad@flottansman.se
Jönköping	Måns Suneson	0706-372 106	Bergstigen 3	564 32	BANKERYD	mans.suneson@telia.com
Karlstad-Värmland	Ulf Sjödén	076-266 05 16	Lerboda Framnäs	665 93	KIL	ulf.h.sjoden@tele2.se
Lysekil	Jackie Lindebäck	070-368 33 60	Dalskogen 169	453 41	LYSEKIL	jackie.lindeback@gmail.com
Varberg	Göran Andersson	070-370 18 88	Anders Petters gata 6	432 54	VARBERG	elg07@telia.com
Föreningslokal:	Gamla tullhuset	070-391 04 26	Otto Torelles gata 3	432 44	VARBERG.	
Ängelholm	Lars Linde	072-200 17 01	Lupingatan 9	262 62	ÄNGELHOLM	
Föreningslokal:	Flottans Män	0768-49 48 61.	Östergatan 89	262 00	ÄNGELHOLM.	flottansmanangelholm@gmail.com

Vid definitiv eftersändning
återsänds försändelsen till:
FLOTTANS MÄN
Teatergatan 3,
111 48 STOCKHOLM

VI ÄR EN DEL AV DIN FRAMTID

Med 15.000 anställda gör vi skillnad över hela världen.
För en hållbar framtid. Din framtid.

stena.com

Stena